

Dyrektora Przedszkola

26,15 zł w tym 5% VAT

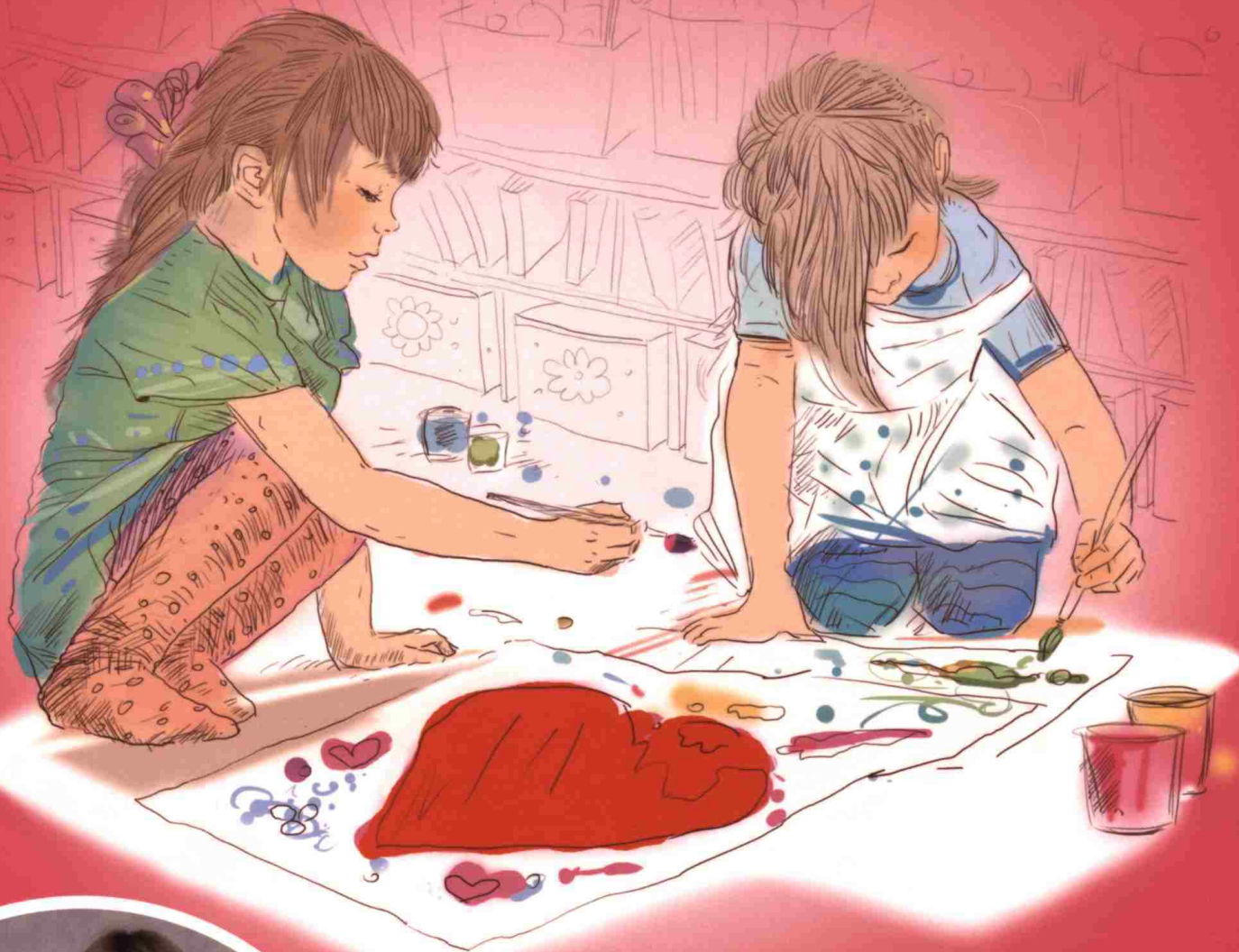
AKTUALNOŚCI NADZÓR PRAWO PEDAGOGICZNE

DYREKTOR POD NADZOREM

Projekt zmian w statutach przedszkoli

TEMAT MIESIĄCA

PRACA NA MEDAL Nagradzaj najlepszych

NARZĘDZIOWNIA

Karta oceny pracy nauczyciela

TWARZĄ W TWARZ

OSWOIĆ ROSZCZENIOWEGO RODZICA

rozmowa z MARZENĄ FRĄCKOWIAK

Dyrektora Przedszkola

KOLEJNA STACJA PRENUMERATA

Zamawiam prenumeratę roczną „Doradca Dyrektora Przedszkola”, (art. #4606)
Czasopismo specjalistyczne, miesięcznik, format A4, 64 str., prenumerata roczna - 10 numerów.
Cena: 249 zł netto

Dane zamawiającego

Imię i nazwisko			Pieczełka firmowa
Stanowisko			
Firma			
Adres			
Kod	Miasto		NIP
Kier.	Tel. stacjonarny	Tel. komórkowy	Rodzaj działalności (np. branża, kod EKD)
Kier.	Fax	E-mail	Liczba zatrudnionych: 1-10 11-20 21-50 51-100 pow. 100
			Data

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych przez Wydawnictwo FORUM Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu, ul. Polska 13 w celu realizacji mojego zamówienia, jak również w celach marketingowych. Wydawnictwo zapewnia klientom prawo do wglądu i zmiany swoich danych osobowych. Wyrażam zgodę na przesyłanie informacji handlowej, przez Wydawnictwo FORUM Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu, ul. Polska 13, za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

Wypełniony kupon prosimy przesłać pocztą na adres Wydawnictwa bądź faksem pod numer **061 66 55 888**

PROSIMY O WYPEŁNIENIE WSZYSTKICH PÓL DRUKOWANYMI LITERAMI Podpis

Wszystkie ceny są cenami netto i nie obejmują kosztów wysyłki. Przedłużenie prenumeraty na kolejny rok następuje automatycznie i nie wymaga odrębnego zamówienia. Złożenie zamówienia jest jednoznaczne z akceptacją regulaminu sprzedaży Wydawnictwa

Wydawnictwo FORUM Sp. z o.o. ul. Polska 13, 60-505 Poznań, tel. 0 61 6655888, fax 0 61 6655888, Sąd Rejonowy w Poznaniu, XII/14577

Każdy lubi być doceniany, ale czy każdy potrafi doceniać innych? Generalnie jako naród jesteśmy uznawani za ludzi mało otwartych, smutnych, w porównaniu z Amerykanami możemy uchodzić wręcz za naród malkontentów i ludzi małej wiary. Niestety ta przywara czasami dotyczy też relacji zawodowych. Zdarza się, że sfrustrowany dyrektor jest tak przytłoczony ogromem codziennych spraw, że nie potrafi właściwie postrzegać ludzi, którzy są wokół niego. Na szczęście, w dobrych przedszkolach temu problemowi przypisuje się należyłą wagę. Są dyrektorzy, którym bardzo zależy na odpowiedniej atmosferze pracy,

budowaniu szacunku do drugiego człowieka, podejścia do problemów z otwartością i humorem. Tak jest łatwiej, lepiej, zdrowiej. Mogłabym mnożyć określanie korzystnej sytuacji w nieskończoność, pod warunkiem że uda się pokonać barierę „niemożności”, a udaje się to tym dyrektorom, którzy mają wrodzoną zdolność takiego postępowania albo tym, którzy się tego nauczyli. Zapewniam, że naprawdę można i warto nauczyć się bycia optymistą. Brak pochwał, brak akceptacji naszego działania, może nas bardzo skutecznie zniechęcić do dalszego ich podejmowania. Osobiście staram się doceniać innych ludzi, nawet za drobiazgi, na które nikt inny by nie zwrócił uwagi.

W tym numerze dużo uwagi poświęcamy właśnie problemowi m.in. nagradzania pracowników. Chociaż podejście do problemu jest czysto techniczne, bo podejmowane przez dyrektora na podstawie konkretnych regulacji prawnych, to często motywacją do podjęcia działania jest właśnie chęć docenienia trudu drugiego człowieka. I oby tych chęci było u dyrektorów jak najwięcej, bo naprawdę warto. Jeżeli będziemy postępować uczciwie, rzetelnie, sprawiedliwie to na pewno zyskamy autorytet, ale także lepszą motywację pracowników do pracy, co jest ogromnym sukcesem dyrektora.

Życzę tego Państwu i zachęcam do wnioskowania o odznaczenia, nagrody oraz do motywującego oceniania pracy nauczycieli.

Wiesława Mądrowska

REDAKTOR PROWADZĄCY

DORADCA

Dyrektora Przedszkola

Wydawca

Wydawnictwo
FORUM Sp. z o.o.
ul. Polska 13
60-595 Poznań

Redakcja

Wydawnictwo FORUM Sp. z o.o.
ul. Polska 13, 60-595 Poznań
www.dyrektorprzedszkola.pl
redakcja@dyrektorprzedszkola.pl

Redaktor Prowadzący

Wiesława Mądrowska

Redaktor Naczelny

Radosław Lewandowski
radoslaw.lewandowski@e-forum.com.pl

Sekretarz Redakcji

Agata Kapela
agata.kapela@e-forum.com.pl

Redaktor Techniczny

Aleksandra Ossowska-Jabłońska
aleksandra.ossowska-jablonska@e-forum.com.pl

Obsługa klienta i prenumerata

Infolinia 0 801 88 44 22 (061) 66 55 800
prenumerata@dyrektorprzedszkola.pl

Reklama

Daria Graczyk, tel. (061) 66 55 778
daria.graczyk@e-forum.com.pl

Korekta

Paulina Pachulska

Projekt / Ilustracja / DTP

EJ! dizajn ewaj33@tlen.pl
tel. 506 612 626

Druk

Drukarnia Interak Sp. z o.o.

Nakład

4800

Serwis zdjęciowy

Dreamstime
Shutterstock

Jesteśmy na Facebooku

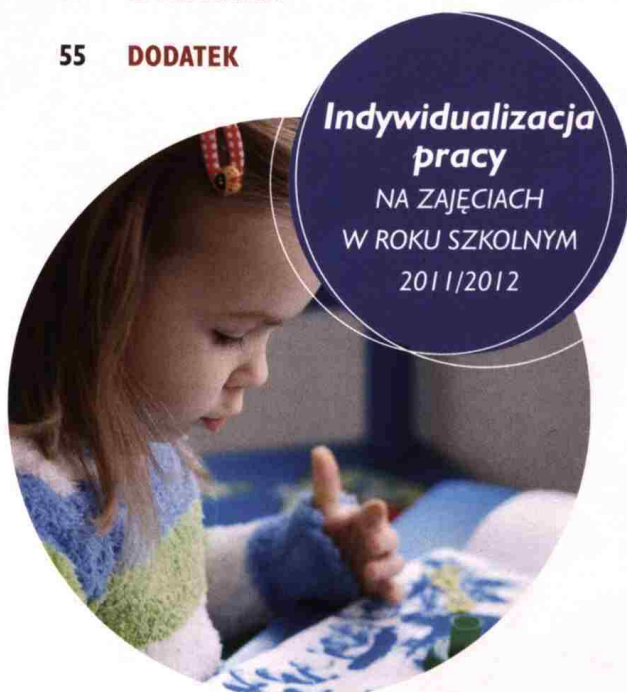
TWARZĄ W TWARZ

Oswoić roszczeniowego rodzica...

rozmowa z **Marzeną Frąckowiak**

<p>1 Od Redakcji</p> <p>3 Aktualności</p> <p>4 TEMAT MIESIĄCA
Praca na medal. Nagradzaj najlepszych</p> <p>16 Dyrektor pod nadzorem
Projektowane zmiany w arkuszu organizacyjnym pracy przedszkola
Projekt zmian w statutach przedszkoli</p> <p>22 Dyrektor we współpracy
Gromadzenie informacji o rozwoju dziecka jako zadanie przedszkola</p> <p>25 Narzędziownia
Wniosek o nadanie Medalu KEN
Wymogi formalne wniosków o nagrody ministra edukacji i kuratora oświaty
Wzór wniosku o przyznanie nagrody
Arkusze monitoringu wdrażania podstawy programowej
Arkusze analizy spełniania kryteriów nagrody dyrektora przedszkola
Arkusze analizy pracy nauczyciela
Karta oceny pracy – projekt</p> | <p>41 Przedszkole niepubliczne
Pełna księgowość czy podatkowa księga przychodów i rozchodów</p> <p>44 Bezpieczne przedszkole
Ewakuacja próbna</p> <p>46 Pracownia pedagogiczna
Jak określić profil inteligencji przedszkolaka</p> <p>52 FELIETON
Zagubieni w czasie</p> <p>54 Kalendarium</p> <p>55 DODATEK</p> | <p>przedszkole
niepubliczne</p> |
|---|---|-------------------------------------|

Niepełnosprawny uczeń ważny tylko dla statystyk

Chociaż samorządy na edukację uczniów niepełnosprawnych otrzymują znacznie więcej pieniędzy, nie zapewniają im odpowiednich warunków nauki – donosi „Rzeczpospolita”.

Każdemu uczniowi ze specjalnym orzeczeniem z poradni pedagogiczno-psychologicznej wskazującym na niepełnosprawność szkoły powinny zapewnić specjalne warunki nauki zalecone w orzeczeniu. Na realizację tych dodatkowych zadań są przeznaczone specjalne fundusze, okazuje się jednak, że 160 tys. uczniów z orzeczeniem poradni pedagogiczno-psychologicznej nie może liczyć na pomoc szkoły.

– W wielu oddziałach ogólnodostępnych, a nawet integracyjnych zadania te są realizowane w znikomym procencie lub nie są realizowane wcale – mówi Paweł Kubicki, koordynator projektu „Wszystko jasne”. Zdarza się, że uczeń wymagający intensywnej terapii logopedycznej ma pół godziny zajęć w tygodniu zamiast kilku, bo tyle czasu wolnego zostaje logopedzie.

„Do Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom z Ukrytymi Niepełnosprawnościami Niegrzeczne Dzieci rocznie zgłaszają się setki rodziców z prośbą o interwencję w sprawie przyznania pomocy ich dzieciom, zgodnej z zaleceniami z orzeczenia” – informuje gazeta.

Źródło: „Rzeczpospolita”

MEN: I tak źle, i tak niedobrze

Sześciolatki do szkół obowiązkowo w 2014 r. ? Wpływowo środowiska krytykują ten pomysł – informuje „Rzeczpospolita”. Tak jak szkolna reforma dotycząca sześciolatek wywołała gwałtowne protesty, tak i propozycja jej opóźnienia o dwa lata napotyka opór. Tyle, że część krytyków chce odwołania reformy w ogóle, a inni – jej przyspieszenia.

Ministerstwo Edukacji zakończyło konsultacje społeczne projektu nowelizacji ustawy oświatowej. Zakłada on przesunięcie obowiązkowego postania sześciolatek do pierwszych klas z 2012 r. (co przeforsowała poprzednia minister Katarzyna Hall) na 2014 r. Przyczyna? Nie wszystkie szkoły są przygotowane do przyjęcia małych dzieci. Resort nie chciał ujawnić, jakie opinie zebrał. Jednak już wiadomo, że pomysł spotkał się z krytyką Związku Nauczycielstwa Polskiego, sporej części samorządowców oraz tych rodziców, których reprezentuje Stowarzyszenie Rzecznik Praw Rodziców.

Źródło: „Rzeczpospolita”

Dyrektor szkoły zwolni pracownika, jeśli w szkole jest zbyt mało uczniów

Wypowiedzenie umowy jest bezskuteczne, jeśli nauczyciel w ciągu 30 dni od jego otrzymania złożył dyrektorowi wniosek o przejście na pół roku w stan nieczynny – tak orzekł Sąd Najwyższy, rozpoznając sprawę nauczycielki języka polskiego, która została zwolniona z powodów organizacyjnych. W placówce było za mało uczniów, a za dużo nauczycieli. Dyrektor zwolnił ją, chociaż mógł rozwiązać umowę z trzema innymi polonistami. Nauczycielka złożyła pozew do sądu, żądając w nim przywrócenia do pracy. Po kilku dniach od otrzymania wypowiedzenia złożyła dyrektorowi wniosek o przeniesienie jej w stan nieczynny. Tak też się stało – w tym czasie (przez pół roku) otrzymywała wynagrodzenie zasadnicze i inne świadczenia pracownicze. Sąd rejonowy nie przywrócił jej jednak do pracy, uznając, że dyrektor miał prawo ją zwolnić z powodu likwidacji oddziałów. Ale już sąd okręgowy po rozpoznaniu apelacji zrobił to – nauczycielka wróciła do szkoły, w której nadal pracuje. Sędziowie uznali, że kryteria zwolnienia, jakie zastosował dyrektor, nie były obiektywne. Adwokat złożył w imieniu szkoły skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego. Sędziowie uznali, że jest ona zasadna, i dlatego uchylili wyrok sądu okręgowego i nakazali ponowne rozpatrzenie sprawy.

Źródło: „Dziennik Gazeta Prawna”

Nauczyciele
zatrudnieni
w przedszkolach publicznych
mogą skorzystać ze wszystkich
nagród i odznaczeń im
przysługujących, pod
warunkiem spełnienia
określonych prawem
wymogów.

PRACA
NA MEDAL
**Nagradzaj
najlepszych**

TEKST: **Wiesława Mądrowska**

Nagradzanie nauczycieli uregulowane jest w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela oraz w aktach prawnych:

- ustawa z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz. U. Nr 160, poz. 1080 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania okresów pracy i innych okresów uprawniających nauczyciela do nagrody jubileuszowej oraz szczegółowych zasad jej obliczania i wypłacania (Dz. U. Nr 128, poz. 1418),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania wynagrodzenia oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy nauczycieli (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 737 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2009 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród dla nauczycieli (Dz. U. z 2009 r. Nr 131, poz. 1078),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 września 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad nadawania Medalu KEN, trybu przedstawiania wniosków, wzoru medalu, trybu jego wręczania i sposobu noszenia (Dz. U. z 2000 r. Nr 99, poz. 1073).

Niektóre nagrody i odznaczenia można również przyznać nauczycielom zatrudnionym w przedszkolach publicznych. W niniejszym artykule została dokonana analiza problemu nagradzania nauczycieli, z uwzględnieniem

tych zatrudnionych w przedszkolach publicznych i niepublicznych.

Nagradzanie nauczycieli przedszkoli publicznych

Szczegółowo regulują tę kwestię art. 47-51 KN. Są to: nagroda jubileuszowa, dodatkowe wynagrodzenie roczne, fundusz na nagrody wójta (burmistrza, prezydenta), kuratora oświaty, ministra edukacji oraz Medal KEN.

Nagrody jubileuszowe przysługują wszystkim nauczycielom pracującym w przedszkolach publicznych zatrudnionym na warunkach KN. Najwyższą nagrodę może otrzymać nauczyciel za 40 lat pracy w wysokości 250% wynagrodzenia miesięcznego, najniższą za 20 lat pracy w wysokości 75% wynagrodzenia miesięcznego.

■ **Jeżeli w aktach osobowych nie znajdują się odpowiednie dokumenty stwierdzające okresy uprawniające do nagrody jubileuszowej, wówczas nauczyciel musi takie dowody dostarczyć.** ■

Nauczycielowi przyznaje się prawo do nagrody jubileuszowej na podstawie dokumentów znajdujących się w teczce akt osobowych wskazujących wszystkie poprzednie zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy pracy podlegające wliczeniu na podstawie odrębnych przepisów, tj.:

- okresy pracy w gospodarstwie rolnym zaliczane na mocy ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu

okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. Nr 54, poz. 310). W tej sprawie wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 4 listopada 1992 r. (sygn. I PZP 64/92, OSNC 1993, nr 4, poz. 62). Stosownie do przepisu art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. do stażu pracowniczego mogą być zaliczone okresy pracy przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. (po ukończeniu 16. roku życia) w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez rodziców, poprzedzające objęcie i jego prowadzenie osobiście lub wraz ze współmałżonkiem. Oznacza to, że pracownik, który przed dniem 1 stycznia 1983 r., mając ukończone 16 lat, pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, a następnie przejął to gospodarstwo lub przejął gospodarstwo teściów i rozpoczął jego prowadzenie osobiście lub razem ze współmałżonkiem, ma prawo do zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rodziców do stażu pracy, od którego zależą jego uprawnienia pracownicze, w tym także do nagrody jubileuszowej. Należy także podkreślić, iż istotne w tej sprawie jest, aby gospodarstwo w dniu jego objęcia odpowiadało przyjętej w tym okresie definicji gospodarstwa rolnego;

- okresy pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Udokumentowane okresy zatrudnienia

Jeżeli w aktach osobowych nie znajdują się odpowiednie dokumenty stwierdzające okresy uprawniające do nagrody jubileuszowej, wówczas nauczyciel musi takie dowody dostarczyć.

Podstawowym dokumentem stwierdzającym fakt zatrudnienia jest przede wszystkim świadectwo pracy, bowiem okresy zatrudnienia wliczane do okresu uprawniającego do nagrody dotyczą wyłącznie stosunku pracy (na pod-

stawie umowy o pracę, mianowania, wyboru, powołania, spółdzielczej umowy o pracę). W przypadku zatrudnienia w tym samym czasie u różnych pracodawców (praca w niepełnym wymiarze w każdym stosunku pracy lub ponad wymiar) wlicza się tylko jeden z okresów zatrudnienia. Nie zalicza się okresów pracy na umowę cywilnoprawną lub prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Dokumentami, które potwierdzą fakt pracy w gospodarstwie rolnym, będą odpowiednie zaświadczenia z gminy, na terenie której to gospodarstwo się znajduje. Warto zapoznać się ze wskazaną wyżej ustawą oraz z wyrokiem Sądu Najwyższego, być może znajdzie się osoba, która w ten sposób będzie mogła udowodnić prawo do wyższej nagrody jubileuszowej. Na marginesie dodam, że okresy te są także ważne w przypadku ustalania prawa do emerytury.

Z regulacji prawnych wynika, że do okresów uprawniających do nagrody jubileuszowej wlicza się okresy pracy w charakterze nauczyciela oraz w innym charakterze. Warunkiem nabycia

prawa do tej nagrody jest jednak zatrudnienie na stanowisku nauczyciela w dniu nabycia prawa do tej nagrody. Nagroda powinna być wypłacona bezpośrednio po lub w dniu nabycia do niej prawa. W przypadku opóźnienia, nawet niezawinionego przez pracodawcę, nauczyciel ma prawo żądać odsetek.

▪ **Specjalny fundusz na nagrody dla nauczycieli tworzy się w budżetach organów prowadzących przedszkola, w budżetach województw oraz w budżecie Ministerstwa Edukacji.** ■

Nagroda roczna, tzw. trzynastka. W przypadku nauczycieli nie musi być spełniony warunek przepracowania u danego pracodawcy całego roku kalendarzowego lub co najmniej 6 miesięcy, w przypadku gdy nauczyciel nie przepracował całego roku kalendarzowego. Otóż ustawa o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym (cytowana powyżej) wskazuje, że nie musi być spełniony ten warunek w przypadku zatrudnienia nauczyciela w trakcie roku kalendarzowego zgodnie z organizacją pracy przedszkola, a także w przypadku korzystania przez nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia lub szkoleniowego. Ponadto

są inne przypadki, które nie wymagają spełnienia podstawowych warunków nabycia prawa do trzynastki, są to:

- rozwiązanie stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę, przeniesieniem służbowym, likwidacją pracodawcy, stanowiska pracy, likwidacją jednostki organizacyjnej pracodawcy lub jej reorganizacją (przyczyny leżące po stronie pracodawcy),
- podjęcie pracy u nowego pracodawcy w związku z przyczynami opisanymi powyżej.

Do okresów uprawniających do trzynastki wlicza się także okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Gwarantuje to ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (cytowana na wstępie).

Nagrody rocznej nie może otrzymać nauczyciel, który:

- ma nieusprawiedliwioną nieobecność w pracy trwającą dłużej niż 2 dni,
- stawiał się w pracy w stanie nietrzeźwym,
- został ukarany karą dyscyplinarną,
- został wydalony z pracy,
- rozwiązał umowę o pracę bez wypowiedzenia ze swojej winy.

Do ustalenia wysokości dodatkowego wynagrodzenia rocznego stosuje się rozporządzenie w sprawie zasad ustalania wynagrodzenia (cytowane na wstępie). Wysokość dodatkowego wynagrodzenia rocznego wynosi 8,5% sumy wynagrodzenia otrzymanego przez pracownika w ciągu roku kalendarzowego, uwzględniając składniki wynagrodzenia przyjmowane do obliczenia ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy lub wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy. Wpłata trzynastki powinna nastąpić nie później niż w ciągu pierwszych trzech miesięcy roku kalendarzowego następującego po roku, za który przysługuje, czyli najpóźniej do 31 marca 2012 r. za rok 2011. Jedynie w przypadku rozwiązania stosunku pracy w związku z likwidacją praco-

dawcy trzynastkę wypłaca się w dniu rozwiązania stosunku pracy.

Wiele wątpliwości budzi fakt ustalania wysokości nagrody rocznej za czas przebywania na urlopie zdrowotnym. Także w tej sprawie wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 10 października 2000 r. (III ZP 22/00, OSNP 2001, nr 5, poz. 142). Orzecznictwo Sądu wskazuje jednoznacznie, że przy ustalaniu wysokości dodatkowego wynagrodzenia rocznego nie bierze się pod uwagę wynagrodzenia otrzymanego przez nauczyciela w czasie urlopu dla poratowania zdrowia. Natomiast nowelizacja rozporządzenia w sprawie wynagradzania nauczycieli obowiązująca od 1 stycznia 2011 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 255, poz. 1712) obliguje pracodawcę do zaliczenia do podstawy obliczania trzynastki jednorazowego dodatku uzupełniającego, jeśli taki dodatek nauczycielowi się należy.

Nagrody za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze

Specjalny fundusz na nagrody dla nauczycieli tworzy się w budżetach organów prowadzących przedszkola, w budżetach województw oraz w budżecie Ministerstwa Edukacji. Szczegółowo reguluje tę sprawę art. 49 KN oraz rozporządzenie w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród dla nauczycieli (cytowane na wstępie).

Nagroda wójta/burmistrza/prezydenta jest przyznawana w oparciu o kryteria i tryb przyznawania nagród dla nauczycieli, ustanowiona w drodze uchwały rady gminy na podstawie art. 49 ust. 2 KN. Podejmując tę uchwałę, rada gminy nie ma obowiązku uzgadniania jej projektu ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli, a jedynie zaopiniowania uchwały na mocy art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych. Niepraktycznie jest ustalać te kwestie poprzez regulamin wynagradzania nauczycieli, ponieważ w takim przy-

padku konieczne jest uzgadnianie zapisów regulaminu ze związkami zawodowymi.

Nagroda organu prowadzącego może być przyznana nauczycielowi po przepracowaniu co najmniej 1 roku. Wątpliwości rodzą się w przypadku, kiedy nauczyciel nie przepracował całego roku u jednego pracodawcy, ale ma więcej niż jeden rok pracy. Znaczący problem oświatowy stoją na stanowisku, że ustawodawcy chodziło o ogólny staż pracy bez względu na to, czy nauczyciel pracował w dwóch czy więcej przedszkolach. W przeciwnym razie pokrzywdzeni byłiby ci nauczyciele, którzy np. zmienili pracę w wyniku przeniesienia służbowego.

Nagroda ministra edukacji i kuratora oświaty jest przyznawana nauczycielom na zasadach określonych w art. 49 ust. 2 KN, uściślonych poprzez procedury wydawane przez poszczególnych kuratorów oświaty. Co jest niezwykle istotne, nagrodę ministra edukacji i kuratora oświaty mogą otrzymać nauczyciele wymienieni w art. 1 ust. 1 pkt 2 i 3 KN, czyli również nauczyciele przedszkoli niepublicznych.

Nagroda może być przyznana nauczycielowi, który:

- 1) przepracował w przedszkolu (szkole/placówce) co najmniej 2 lata,
- 2) posiada wyróżniającą ocenę pracy,
- 3) spełnia kryteria określone w § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2009 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród dla nauczycieli, tzn.
 - posiada wybitne osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej, w tym w realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dzieciom w czasie zajęć organizowanych przez przedszkole oraz realizacji innych zadań statutowych przedszkola, w szczególności w zakresie:
 - a) kształtowania najważniejszych umiejętności dzieci określonych w podstawie programowej wychowania przedszkolnego, lub

- b) rozwiązywania problemów o charakterze wychowawczym lub socjalnym dzieci, lub
- c) działań innowacyjnych, lub
- d) pracy organizacyjnej na rzecz przedszkola, lub
- e) współpracy przedszkola ze środowiskiem lokalnym, lub
- f) działań na rzecz oświaty w wymiarze co najmniej regionalnym.

Nagrody są przyznawane w terminie do dnia 14 października każdego roku z okazji Dnia Edukacji Narodowej. Kandydaci do nagrody kuratora i ministra z zasady powinni legitymować się wcześniejszymi nagrodami dyrektora przedszkola/szkoły, wójta/burmistrza/prezydenta. Wniosek dla nauczycieli składa dyrektor przedszkola po zaopiniowaniu przez Radę Pedagogiczną, dla dyrektorów przedszkoli – organ prowadzący przedszkole. Wnioski należy składać do kuratorium oświaty w terminach wskazanych przez poszczególnych kuratorów. Terminem granicznym na składanie wniosku na nagrodę ministra edukacji najczęściej jest przełom kwietnia i maja, na nagrodę kuratora koniec czerwca. W rozporządzeniu wskazana jest data, jaką kuratorzy mają na złożenie wniosku o nagrodę ministra – jest to 30 czerwca.

Jednym z warunków otrzymania nagrody jest posiadanie wyróżniającej ostatniej oceny pracy nauczyciela czy dyrektora. Rozporządzenie nie określa, z jakiego okresu czasu ma być ta ocena. Można zatem sądzić, że data wydania oceny pracy nie jest istotna, istotne jest jedynie stwierdzenie, iż jest to ocena wyróżniająca i dotyczy ostatniej oceny, która była wydana nauczycielowi/dyrektorowi. Data wydania oceny pracy jest istotna w przypadku ubiegania się kandydata o stanowisko dyrektora, gdzie stosowne rozporządzenie wskazuje na konieczność dołączenia oceny uzyskanej w okresie bezpośrednio 5 lat przed powierzeniem stanowiska dyrektora. Jednakże w procedurach określonych przez kuratoria spotyka się żądanie

posiadania oceny pracy w ostatnich pięciu latach, co wydaje się być w tym przypadku nieuzasadnione.

Szczególnym rodzajem uznania zasług nauczyciela jest przyznanie Medalu Komisji Edukacji Narodowej. Kwestię przyznawania nauczycielom tego wyróżnienia reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 września 2000 r. (cytowane na wstępie). Medal ten jest nadawany za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania, w szczególności za działalność dydaktyczną, wychowawczą, opiekuńczą, twórczość dla dzieci i młodzieży oraz za zasługi w dziedzinie kształcenia i doskonalenia nauczycieli. Nauczyciele muszą posiadać co najmniej siedmioletnią wyróżniającą się praktykę zawodową. **Medal KEN mogą otrzymać nauczyciele/dyrektorzy zarówno przedszkoli publicznych, jak i niepublicznych.**

Medal KEN można otrzymać na wniosek m.in. kuratora oświaty, organu prowadzącego przedszkole, statutowego organu organizacji społecznej lub stowarzyszenia prowadzącego działalność oświatowo-wychowawczą. Wniosek składany przez organ prowadzący przedszkole wymaga pozytywnej opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Wnioski o Medal KEN składa się najczęściej do końca lutego do właściwego kuratorium. Na stronach poszczególnych kuratoriów można zapoznać się z dokładnymi instrukcjami wypełniania odpowiednich wniosków.

Nagroda dyrektora przedszkola

Przyznawanie nagrody dyrektora jest mimo wszystko trudnym momentem. Zawsze tym działaniom towarzyszą emocje – radość tych, którzy zostali wyróżnieni i smutek, a nawet zazdrość tych, którzy czują się zawiedzeni. Toteż sprawa przyznawania nagród powinna przebiegać w oparciu o jasne, czytelne zasady. Kryteria i tryb przyznawania określa rozporządzenie z dnia 10 sierpnia 2009 r. (cy-

towane na wstępie). Wiele wątpliwości mają dyrektorzy także z opiniowaniem tych wniosków przez Radę Pedagogiczną. Pytanie brzmi: czy są zobligowani uzyskać taką opinię, czy tylko mają taką możliwość, z której mogą skorzystać lub nie?

Problem ten należy rozważać w oparciu o przepisy ustawy o systemie oświaty, ustawy Karta Nauczyciela i stosowne rozporządzenie. W art. 39 ust. 3 pkt 3 ustawy o systemie oświaty jest wyraźne określenie, że dyrektor występuje z wnioskami o nagrody i odznaczenie po zasięgnięciu opinii Rady Pedagogicznej. Dyrektor występuje z wnioskiem o nagrodę ministra, kuratora i organu prowadzącego. W przypadku pierwszych dwóch nagród tryb i kryteria ich przyznawania określa rozporządzenie, natomiast w przypadku nagrody organu prowadzącego i dyrektora przedszkola tryb i kryteria ustala organ prowadzący, który zgodnie z art. 49 ust. 2 KN powinien uwzględniać w szczególności osiągnięcia w zakresie pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, w tym realizację zadań związanych z bezpieczeństwem oraz innych zadań statutowych przedszkola. Rada gminy określa sposób podziału środków na nagrody organów prowadzących i dyrektorów, tryb zgłaszania kandydatów do nagród oraz zasadę, że nagroda może być przyznana nauczycielowi po przepracowaniu co najmniej roku. Karta Nauczyciela nie obciąża dyrektora do uzyskania opinii Rady Pedagogicznej w przypadku wniosku o nagrodę organu prowadzącego czy nagrodę dyrektora. Także rozporządzenie w sprawie nagradzania nauczycieli nakłada tylko taki obowiązek w przypadku występowania z wnioskiem o nagrodę ministra i kuratora. Z kolei na podstawie art. 41 do kompetencji Rady Pedagogicznej należy opiniowanie w sprawach wniosków dyrektora o przyznanie nagród.

W przypadku gdy chodzi o nagrodę dyrektora, nie można mówić o wnioskowaniu, tylko o przyzna-

waniu nagrody, a więc nie zachodzi konieczność zasięgnięcia opinii Rady Pedagogicznej. Jednakże organ prowadzący, ustalając regulamin nagradzania, w tym tryb zgłaszania kandydatów, często zobowiązuje dyrektora do zasięgnięcia takiej opinii. Kwestia ta budzi ciągle wiele wątpliwości i jest szeroko opisana w orzecznictwie NSA. W jednym z takich wyroków (II SA/Ke 273/08 – Wyrok WSA w Kielcach) stwierdza się nieważność części uchwały rady gminy w sprawie sposobu podziału środków oraz kryteriów i trybu przyznawania nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze, w której organ stanowiący rady obliuguje dyrektora do zasięgnięcia opinii Rady Pedagogicznej w przypadku składania wniosku o nagrodę organu prowadzącego. Zdaniem Sądu regulacja ta stanowi nieuprawnioną modyfikację regulacji ustawowych, zawartych w art. 39 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.). Zgodnie z przepisami ustawy o systemie oświaty przyznawanie nagród nauczycielom zatrudnionym w przedszkolu należy do ustawowo określonych kompetencji dyrektora, zatem wprowadzenie do uchwały obowiązku zaopiniowania przez Radę Pedagogiczną wniosku o przyznanie nagrody dyrektora jest ograniczeniem ustawowych kompetencji dyrektora.

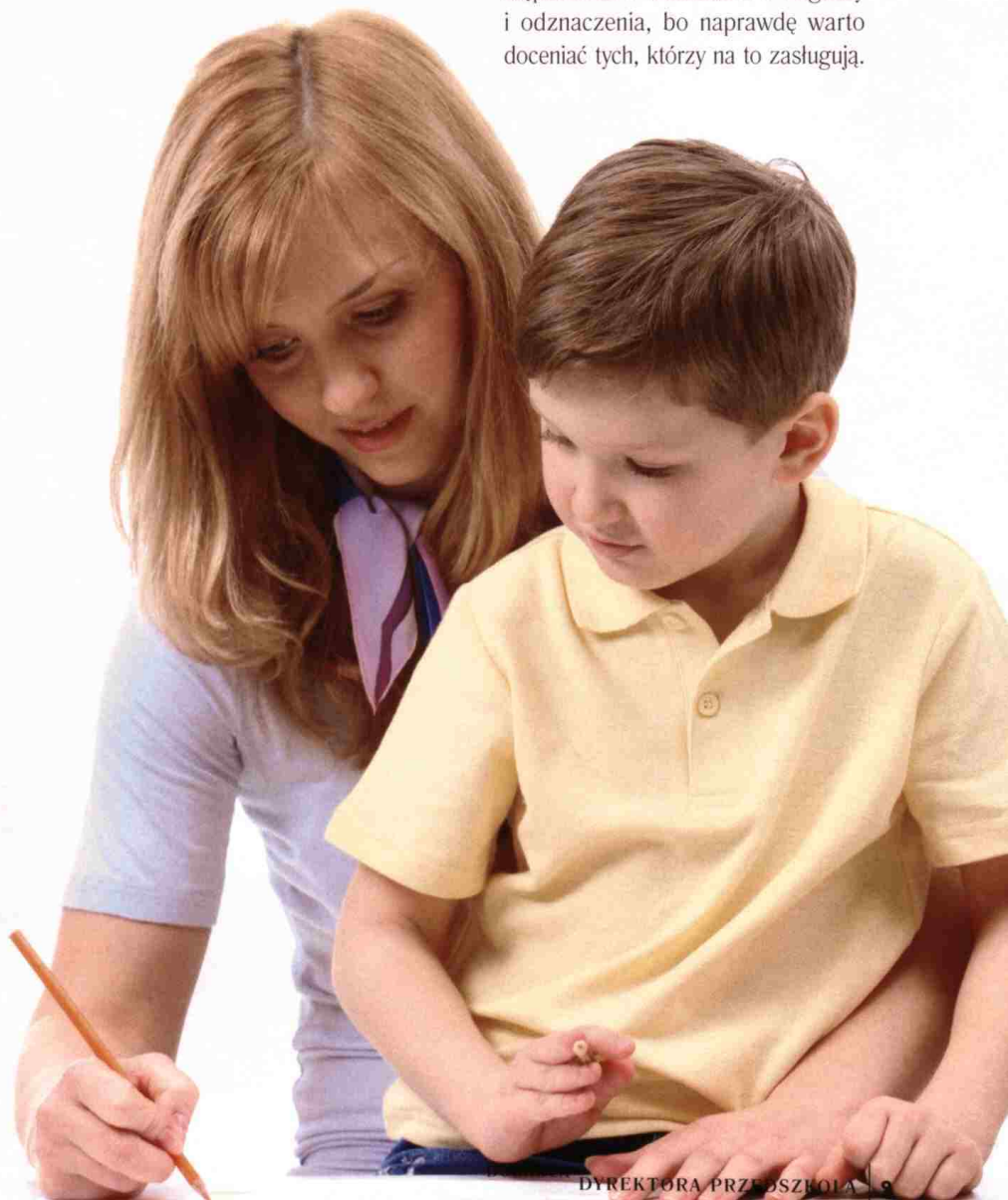
Jak widać sprawę opiniowania wniosków przez Radę Pedagogiczną należy rozpatrywać, analizując ustawę, która stwierdza w sposób ogólny konieczność opiniowania wniosków o nagrody i odznaczenia (art. 39 i art. 41), a dopiero rozporządzenie z dnia 10 sierpnia 2009 r. zawężyła tę konieczność do opiniowania przez Radę Pedagogiczną wniosków o nagrodę kuratora i ministra (§ 3.2. rozporządzenia). Zatem nagroda dyrektora i wniosek o nagrodę organu prowadzącego dla nauczyciela/dyrektora nie powinien być przedmiotem opiniowania przez Radę Pedagogicz-

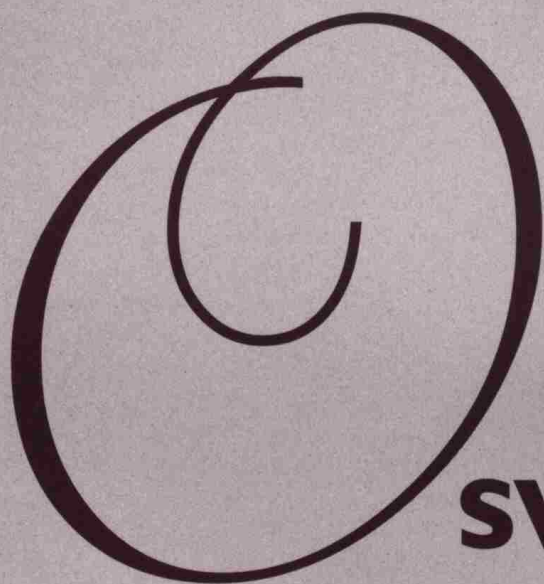
▪ **Nagroda dyrektora i wniosek o nagrodę organu prowadzącego dla nauczyciela/ /dyrektora nie powinien być przedmiotem opiniowania przez Radę Pedagogiczną.** ■

ną. Oczywiście mogą być opiniowane, ale prawnie nie ma takiego wymogu.

Dyrektor, sporządzając wnioski o nagrody i odznaczenia, powinien pamiętać o poprawnym sporządzeniu wniosku pod względem merytorycznym, ponieważ błędy formalne dyskwalifikują wniosek, mimo iż uzasadnienie wskazywałoby na możliwość przyznania nagrody lub odznaczenia. Przed wypełnieniem wniosków o nagrodę ministra i kuratora warto zapoznać się z instrukcjami znajdującymi się na stronach internetowych kuratorów (polecam stronę Kuratorium w Gdańsku) oraz dać do sprawdzenia innej osobie w celu wyeliminowania błędów formalnych, np. literówek.

Zachęcam dyrektorów do występowania z wnioskami o nagrody i odznaczenia, bo naprawdę warto doceniać tych, którzy na to zasługują.

swoić roszczeniowego rodzica

Wywiad z MARZENĄ FRĄCKOWIAK
– psychologiem i autorką podręczników
dla nauczycieli

Czy zgodzi się pani z opinią wielu nauczycieli, że rodzice w obecnych czasach są o wiele bardziej roszczeniowi niż kiedyś? Z czego to wynika?

Tak, rodzice dziś są zupełnie inni niż ci sprzed 10 czy 20 lat. Tak jak zmienia się rzeczywistość, tak zmienia się dziecko i jego rodzic. Jest to związane ze transformacją ustrojową w naszym kraju. Rodzic, płacąc podatki, często czuje się i zachowuje niczym klient, który płaci, a w związku z tym wymaga. Traktuje edukację dziecka jak usługę, w której on pełni rolę klienta, a dyrektor i nauczyciel – przedstawiciele państwowej firmy. Panująca obecnie gospodarka wolnorynkowa kojarzy nam się ze swobodą działania, konkurencją oraz wyborem. I chociaż wolny rynek wydaje się odnosić przede wszystkim do przemysłu, gospodarki czy handlu, należy podkreślić, że oświata także staje się coraz bardziej rynkowa i zjawisko to będzie się z każdym rokiem pogłębiać. O losach placówek oświatowych, ich otwarciu lub

zamknięciu decydują dziś mieszkańcy lokalnej społeczności. Rodzic nie musi już posyłać dziecka do najbliższej placówki edukacyjnej, może wybrać tę, która wydaje mu się najbardziej odpowiednią dla jego dziecka. A za każdym uczniem idą przecież pieniądze i to nie tylko te z budżetu państwa, ale też z ośrodków samorządowych oraz od sponsorów. Takie zmiany powodują, że tradycyjna rola dyrektora przedszkola czy nauczyciela stała się niewystarczająca i pojawiły się względem nich nowe oczekiwania.

Czy mogłaby pani scharakteryzować takich rodziców?

Roszczeniowość rodzica jest bezpośrednio związana z jego poczuciem własnej wartości i odwrotnie proporcjonalna do ego – gdy jedno spada, drugie wzrasta. Ego to ta część rodzica, która pragnie uzyskać szacunek innych ludzi. To projekcja tego, jak rodzice chcieliby być postrzegani przez świat. Jeśli mają oni zaniżoną samoocenę i rządzi nimi ego, czują się dobrze, słysząc pozytywne komunikaty na swój temat. Kiedy tak się nie dzieje, ich samopoczucie się pogarsza. Niekorzystną informację czy wprawienie w zakłopotanie odbierają często jako brak szacunku, który prowadzi do poczucia dyskomfortu, a nawet wybuchu gniewu, gdyż samoocena jest uzależniona od tego, czy potrafią wywrzeć dobre wrażenie na innych. Obraz siebie budują na podstawie tego, jak widzą ich inne osoby oraz czy się z nimi liczą i czy to okazują. Pamiętajmy więc, że jeśli rodzic często się złości, to prawdopodobnie dlatego, że utracił kontrolę nad pewnym aspektem swojego życia, a jego własny wizerunek został zachwiany, i w związku z tym odczuwa lęk leżący u podstaw niskiego poczucia własnej wartości.

Tak dzieje się właśnie w sytuacji, gdy rodzic staje się roszczeniowy. Złość tworzy w nim poczucie mocy, a także iluzję, że ma wpływ na sytuację, że jest wolny oraz niezależny. To jednak tylko złudzenie. Ten „prezent” od złości, który nazywa się mocą i siłą, to jedynie imitacja prawdziwej pewności siebie. Złość nie daje bowiem trwałej ulgi psychicznej ani satysfakcji. Gdy ludzie stają się roszczeniowi, charakteryzują się wysokim ego przy niskim poczuciu wartości, często się kłócą, są uparci

i trudno im przychodzi wybaczenie. Należą do grupy ludzi nadwrażliwych, którzy swoją złość kierują ku temu, co ich zdaniem stanowi źródło utraty przez nich kontroli. Namawiam jednak, żeby pamiętać, że rodzic bywa roszczeniowy, a nie jest taki cały czas. Unikajmy sytuacji, w których przyklejamy rodzicowi na stałe etykietkę roszczeniowego rodzica. Dlatego swoją książkę zatytułowałam „Gdy rodzic staje się roszczeniowy”, aby wskazać sytuację roszczeniowości i ustrzec się przed etykietowaniem rodzica.

W jakich sytuacjach najczęściej przejawia się zachowanie roszczeniowe rodziców?

Rodzic staje się roszczeniowy, gdy słyszy na temat swojego dziecka lub siebie jako rodzica coś, co zakłóca jego dobre mniemanie o sobie lub dziecku. Wtedy ma poczucie, że nie jest szanowany, a wręcz atakowany. Szacunek wymusza, broniąc się.

Czy są jakieś uniwersalne zasady, które zawsze się sprawdzają w kontaktach nauczyciela/dyrektora z roszczeniowym rodzicem?

To często zadawane pytanie na zajęciach z dyrektorami i nauczycielami. Z pewnością istnieje kilka technik, które łagodzą negatywne emocje rodzica. Jedną z nich jest technika powtórzenia doświadczenia, czyli zaakceptowanie emocji rodzica. Polega ona na rozpoczęciu spotkania od zaakcentowania spraw, uczuć i przeżyć naszego rozmówcy. Zrozumienie jego emocji i odczuć powoduje, że dostrzega on nasze dobre intencje i pozytywne nastawienie. Oczywiście nie chodzi o to, by zgadzać się ze wszystkim, co mówi rozmówca, lecz o to, by dać mu do zrozumienia, że nie lekceważymy jego problemu i emocji. Jest to niemal niezawodny sposób budowania własnej wiarygodności poprzez uznanie punktu widzenia drugiej strony. Zdenerwowanego rodzica można powitać słowami:

– Rozumiem pana zdenerwowanie w związku z córką, proszę usiąść, porozmawiamy spokojnie o konkretnych. Czuję to samo, dopóki nie dowiedziałam się, że...

RODZIC STAJE SIĘ ROSZCZENIOWY, GDY SŁYSZY NA TEMAT SWOJEGO DZIECKA LUB SIEBIE JAKO RODZICA COŚ, CO ZAKŁÓCA JEGO DOBRE MNIEMANIE O SOBIE LUB DZIECKU. WTEDY MA POCZUCIE, ŻE NIE JEST SZANOWANY, A WRĘCZ ATAKOWANY.

- Widzę, że bardzo przejął się pan zachowaniem syna. Rozumiem, mnie też to bardzo poruszyło.
- Widzę, że ta sprawa bardzo pana poruszyła, podobnie jak mnie. Myślę, że uda nam się sprawnie ją wyjaśnić.

Takie podejście pozwala drugiej stronie zachować twarz podczas przyjmowania nowego, prezentowanego przez nas stanowiska. Szczerość, pozytywne podejście oraz empatia są zawsze bardzo przydatne.

Jak powinien się zachować dyrektor, w sytuacji gdy w jego gabinecie zjawia się rodzic, który jest już nie tylko roszczeniowy, ale i agresywny?

Mamy cztery rodzaje zachowań, w zależności od tego, jaki efekt pragniemy uzyskać: zachowanie bierne, perswazyjne, asertywne i agresywne. Osobiście polecałabym zachowanie perswazyjne, czyli przekonanie rodzica, że chcemy dojść do konsensusu.

W tym celu warto okazać szacunek i akceptację, niekoniecznie tego, co mówi rodzic, ale przede wszystkim jego samego jako człowieka. Można to osiągnąć np. za pomocą techniki RZZ. Nazwa tej metody pochodzi od słów: rozumiem, znam to, znalazłam sposób i może być bardzo dobrą kontynuacją techniki powtórzenia doświadczenia. Jest wyjątkowo skuteczna, gdyż działa na kilku płaszczyznach. W kontakcie z rodzicem możemy ją zastosować w sposób, który pokazuje przykładowa wypowiedź nauczyciela:

MARZENA FRĄCKOWIAK

Psycholog, trener edukacji i biznesu. Założycielka Pracowni Inżynierii Personalnej. Specjalizuje się w szkoleniach dla nauczycieli z zakresu, m.in.: wywierania wpływu, pozytywnej komunikacji, motywacji, współpracy z roszczeniowym rodzicem. Autorka poradników dla nauczycieli.

- Rozumiem, co pani czuje w związku z tą sytuacją. Znam wielu rodziców, którzy poczuli się kiedyś bardzo podobnie, ale gdy przyjrzeni się wszystkiemu dokładnie, znaleźli na to sposób.

Taktykę RZZ warto poznać z wielu przyczyn. Po pierwsze działa ona na poziomie empatii, emocjonalnego połączenia z rodzicem, które umożliwia ominięcie krytyki jego umysłu i rozbrojenie go; skutkuje tylko wtedy, gdy jest szczerą, czyli gdy empatię cechuje prawdziwość; jeśli będzie inaczej, rodzic nieświadomie to wyczuje, a próba porozumienia zakończy się fiaskiem.

Po drugie metoda ta pozwala rodzicowi zachować twarz, gwarantuje, że jego ego nie zostanie naruszone, co w sytuacji, gdy staje się on roszczeniowy, jest najważniejsze. Mówiąc: Wielu ludzi podobnych do pani czuło się w ten sposób, pokazujemy, że ta osoba nie jest sama, co uspokaja jej emocje, gdyż ludzie oczekują, że inni, podobni do nich, postępują dokładnie tak samo. Dostarczamy w ten sposób dowodu społecznego, że inne osoby mają te same problemy, odczucia z nimi związane i rozwiązują je podobnie. Rodzic czuje wtedy ulgę i rozluźnia się, dzięki czemu łatwiej się porozumieć. Wreszcie taktyka RZZ daje możliwość uczestniczenia rodzica w szukaniu rozwiązania, a wtedy znika jego poczucie bezradności i utraty kontroli.

Czy są jakieś słowa klucze, których powinniśmy używać w takich sytuacjach, a jakich na pewno się wystrzegać?

Zdecydowanie należy unikać sformułowań: „Proszę się nie denerwować”; „Proszę się nie martwić”, które wzmacniają negatywną reakcję rodzica. Warto stosować sformułowania przytoczone wcześniej, czyli technikę RZZ i technikę powtórzenia doświadczenia, jak również wszystkie wyrażenia pokazujące nasz szacunek i akceptację. Pamiętajmy o mowie niewerbalnej, aby była spójna z mową werbalną. Jeśli dzieje się inaczej, nie jesteśmy wiarygodni i przekonywający dla rodzica.

Czy można zapobiec wystąpieniu roszczeniowej postawy u rodzica, czy też są pewne typy osobowości, które zawsze będą przejawiać taką postawę?

Są typy osobowości, które częściej stają się roszczeniowe, jak podkreślałam wcześniej, mają one zaniżoną samoocenę i wymuszają zaakceptowanie swoich racji poprzez nieprzyjemny ton i sposób zachowania. Można jednak zapobiec pewnym sytuacjom. Uważam bowiem, że współpraca z rodzicem to proces zaczynający się podczas pierwszego spotkania. Jeśli zadbamy o to, by pokazać się jako eksperci w tym, co robimy, będziemy wiarygodni, godni zaufania, z zawsze dobrymi intencjami, to rodzicowi trudniej będzie podważyć nasze zdanie,

gdyż staniemy się dla niego w pewnym sensie autorytetem. Jeśli będziemy umieli zainteresować rodzica tym, o czym mówimy i przez miesiące i lata będziemy podtrzymywać to pozytywne zainteresowanie, to współpraca z rodzicem, także tym roszczeniowym, stanie się dużo łatwiejsza.

Jak postępować z nadopiekuńczym rodzicem, który nie przyjmuje do wiadomości negatywnych informacji o swoim dziecku?

Możemy komunikować się z rodzicem na dwóch płaszczyznach: świadomej i nieświadomej. Jeśli np. mówimy coś do rodzica, a on nie przyjmuje tego do wiadomości, świadomy umysł broni się przed zaakceptowaniem czegoś negatywnego, bo to kłóci się z tym, jak rodzic chce postrzeżać swoje dziecko i siebie jako rodzica. Można wtedy rozmawiać z nim tak, aby kontaktować się z jego podświadomym umysłem. Wówczas omijamy strażnika. Nie ma reakcji obronnych. Oto przykład:

„Proszę pani, nie chcę dziś mówić kolejny raz o tym, że Tomek jest agresywny. Nie wspomnę nawet o tym, że dzieci boją się go i nie chcą się z nim bawić. Nie będę wprowadzać atmosfery wzajemnego oskarżania się. Powiem krótko, trzeba zrobić wszystko, aby to się więcej nie powtórzyło. W związku z tym proponuję wspólną rozmowę z Tomkiem i stanowcze określenie pewnych zasad”.

KOMENTARZ: Co zrobił umysł rodzica? Słowa „Nie będę mówiła” uspiły świadomy umysł wewnętrznego strażnika rozmówcy, bo nikt nie będzie oskarżał jego syna. Nauczyciel informował o czymś, o czym miał nie mówić. Uspił w ten sposób świadomy umysł, a nieświadomy zarejestrował całą wiadomość bez obrony. Chodzi o to, by przedstawić problem w bezpieczny sposób, nie wzbudzając oporu, i przejść do rozwiązania. Metodę tę można stosować w przypadku powtarzającego się problemu, nie używamy jej, gdy problem pojawił się po raz pierwszy.

W jaki sposób takie negatywne informacje – o zachowaniu dziecka, jego postępkach w nauce przekazywać rodzicom?

Bardzo przydatną techniką może być technika informacji zwrotnej. Polega ona na tym, że mówimy tylko o tym, co widzieliśmy, słyszeliśmy czy dowiedzieliśmy się od dziecka, i ewentualnie co może z tego wynikać. Nie wartościujemy tego zdarzenia w sensie, że to złe, nie oceniamy go nawet ze swojego subiektywnego punktu widzenia. Informujemy tylko o faktach, unikając oceny. I nawet jeśli rodzic nie będzie się z nami zgadzał, to my trzymamy się merytorycznie faktów. Przykładowo w rzeczywistości szkolnej, rodzice często utrzymują, że dziecko uczy się w domu, a ze sprawdzianów dostaje same jedynki. Bywa, że rodzic ma o to pretensje do nauczyciela. Wte-

MAMY CZTERY RODZAJE ZACHOWAŃ, W ZALEŻNOŚCI OD TEGO, JAKI EFEKT PRAGNIEMY UZYSKAĆ: ZACHOWANIE BIERNE, PERSWAZYJNE, ASERTYWNE I AGRESYWNE. OSOBIŚCIE POLECAŁABYM ZACHOWANIE PERSWAZYJNE, CZYLI PRZEKONANIE RODZICA, ŻE CHCEMY DOJŚĆ DO KONSENSUSU.

dy warto trzymać się faktów: Rozumiem pani rozczarowanie, skoro widziała pani, że syn się uczy. Też chciałabym dać mu lepszy stopień. Mogę powiedzieć tylko o tym, co wyczytałam z jego sprawdzianu i nie jest to wiedza na ocenę pozytywną. Proszę przejrzeć ten sprawdzian. W związku z tym mam do pani prośbę, może następnym razem zwróci pani uwagę, nad jakimi książkami pochyła się Piotr, a ja przypilnuję go bardziej na powtórcę materiału.

Jakie błędy, pani zdaniem, najczęściej popełniają nauczyciele w kontaktach z rodzicami?

Trudno mówić o błędach. Myślę, że największym problemem do pokonania dla nauczycieli są ich własne emocje oraz poczucie bezradności. Dlatego na szkoleniach z nauczycielami wielokrotnie ćwiczę sytuacje najbardziej problemowe, tak aby znali pewne schematy działań, które mogą stosować, nawet gdy są zaskoczeni. Nie chodzi oczywiście o traktowanie spraw schematycznie, lecz o odwołanie się do pewnych standardów postępowania. W handlu przeprowadza się szkolenia dla przedstawicieli firm np.: jak przyjmować skargę od klienta czy jak obsługiwać dobrze klienta. Na studiach pedagogicznych mało mówi się natomiast o tym jak współpracować

z rodzicem. Dlatego nauczyciele, a czasami także dyrektorzy mogą czuć się bezradni.

Napisała pani książkę „Gdy rodzic staje się roszczeniowy. Poradnik dla nauczycieli”. Z jakiego powodu postanowiła pani podjąć właśnie ten temat?

Szkolenia dotyczące roszczeniowego rodzica prowadzę w swojej firmie od sześciu lat w kilku miastach Polski i widzę, z jakim zainteresowaniem nauczyciele i dyrektorzy podchodzą do tego tematu. Jak angażują się podczas tych zajęć, jak zależy im na tym, aby mieć jakieś możliwości działania. Dlatego napisałam książkę, która zawiera techniki przyjmowania skargi od rodzica, reagowania na jego zdenerwowanie, obrony przed jego manipulacją i wreszcie kreowania swojego wizerunku – eksperta. Są tam konkretne przykłady z życia, gdyż zależało mi na tym, aby poradnik był bardzo praktyczny. Zawarłam też gotowe odpowiedzi, których może udzielić nauczyciel w określonej sytuacji.

Jest pani również autorką publikacji „Dlaczego niektórzy nauczyciele odnoszą sukces”. No właśnie dlaczego?

Sukces odnoszą ludzie, którzy traktują swoją pracę jak misję czy pasję. Książka podpowiada, jak pracować w zawodzie nauczyciela, aby czerpać z tego satysfakcję, inspirację i szczęście. Uważam, że nauczyciel zadowolony ze swojego życia, emanuje tym i zaraża pozytywną energią dzieci oraz ich rodziców. W książce piszę o tym, jak być szczęśliwym nauczycielem, ale też jak pokonywać trudności tej profesji, czyli wzbudzać motywację w uczniach, którym nic się nie chce, rozmawiać pozytywnym językiem z dziećmi i ich rodzicami, rozwiązywać konflikty, zwalczać zmęczenie i stres. Znalazł się tam również rozdział o bardzo nowoczesnej neuronauce – NLP i o tym do czego może się ona przydać nauczycielom.

Jak, pani zdaniem, zmieniło się obecnie podejście przedszkola do dziecka i jego rodziców? Co jeszcze powinno się zmienić w przyszłości?

Myślę, że coraz więcej nauczycieli zdaje sobie sprawę z tego, że ma wpływ na zachowanie wychowanków i ich rodziców poprzez to, jak sami zwracają się do nich i wpływają swoim zachowaniem na ich zachowania. Coraz więcej przedszkoli zamawia szkolenia dotyczące technik wywierania wpływu, czyli pozytywnej perswazji jako sztuki przekonywania. Sądzę, że to jest przyszłość przedszkoli – odpowiedź na pytanie: Jak skutecznie wpływać na dzieci i ich rodziców? Skoro robią to producenci reklam, przekonując ich do kupowania, my też możemy to zrobić, motywując ich do pozytywnych ce-

łów. Oczywiście podkreślam, że chodzi tu o perswazję, a nie manipulację.

Trudną sytuacją dla nauczyciela jest ta, w której rodzic go krytykuje. Czy miałaby pani jakąś radę, co nauczyciel lub dyrektor mogą zrobić w takiej sytuacji?

Odbieranie krytyki na własny temat jest sytuacją trudną. Instynktownie bronimy się, tłumaczymy lub reagujemy agresywnie. Zdarza się też, że biernie wysłuchujemy oskarżeń pod swoim adresem, nie stawiając krytykantowi granicy. Często nie zastanawiamy się, czy krytyka jest słuszna, konstruktywna czy destruktywna – od razu przechodzimy do działania. Opinie na nasz temat wyrażane przez inne osoby, także przez roszczeniowego rodzica, traktujemy jako obiektywne, jakby nie były jedną z możliwych opinii, subiektywnym odbiorem naszej osoby lub naszego zachowania. Warto uczciwie zastanowić się, czy ocena naszej pracy lub osoby wydaje się choć trochę uzasadniona? Czy można odnaleźć w niej choć żdźbło prawdy?

Technik przyjmowania krytyki jest kilka, wszystkie jednak wymagają panowania nad emocjami. Przytoczę parę z nich:

■ **Konstruktywne przyjmowanie krytyki**

Technika ta nie jest złotą receptą zawsze gwarantującą oczekiwany efekt. Poleca się ją wtedy, gdy mamy dobry dzień, a nasze emocje nie zdradzają zdenerwowania. Podstawę tej metody stanowi podziękowanie za uwagę osobie, która nas skrytykowała, a później zastanowienie się, czy miała choć trochę racji. Czasem trudno oddzielić komunikat od osoby go wygłaszającej. Gdy jednak się to uda, może okazać się, że uzyskaliśmy dobrą radę. Na początku instynktownie przyjmujemy pozycję obronną i jesteśmy gotowi się spierać. Komu jednak miałyby to służyć? Kiedy zaczniemy się bronić, zaczyna się kłótnia. Najlepszym sposobem na poradzenie sobie z krytyką jest zmiana tematu i zaspokojenie ego rozmówcy. Wystarczy mu podziękować i poprosić o radę w kwestii najlepszego, jego zdaniem, rozwiązania. Osoba, która mówi coś po to, by nas zranić, sama ma problemy, gdyż prawdopodobnie ucierpiało jej ego i tak też należy ją traktować. Pamiętajmy, dla osób o zaniżonej samoocenie pogniębienie kogoś jest najszybszym sposobem na to, by poczuć się lepiej, choć to tylko złudzenie. Najlepiej, jeśli to możliwe, nie angażujemy się emocjonalnie.

Po prostu:

1. Podziękujmy szczerze i bezpośrednio.
2. Zapytajmy, w jaki sposób matka lub ojciec dziecka zdobyli określone informacje. Wystrzegajmy się ironii.

Rozmawiały: Anna Przybył, Agata Kapela

PRZYKŁADY Z ŻYCIA :

Rodzic: *Proszę pani, mój syn twierdzi, że na zajęciach dzieciaki rozrabiają i nikt nie słucha pani poleceń.*

Nauczyciel: *Przemyślę pani uwagę. Wiele osób nie zdobyłoby się na tak szczerzy komentarz.*

TECHNIKA ZDARTEJ PŁYTY

Technika ta polega na kilkukrotnym powtórzeniu tej samej frazy, aby dać do zrozumienia rozmówcy, że nie zamierzamy ulegać jego naciskowi. Przydaje się właśnie w sytuacji, kiedy słyszymy krytykę i chcemy się do niej ustosunkować, ale także, gdy musimy coś wyegzekwować. W celu złagodzenia efektów odmawiania lub egzekwowania możemy podkreślić życzliwość wobec rodzica, dowartościowując go.

Rodzic: *Wystawiła pani niesprawiedliwą ocenę mojej córce na koniec roku. Chciałabym, żeby dała jej pani szansę i przepętała ją jeszcze raz.*

Nauczyciel: *Cenię naszą współpracę, jednak nie spełnię pani prośby, ponieważ pani córka wszystkie sprawdziany i kartkówki w tym semestrze napisała na ocenę dostateczną, w związku z tym podjęłam już decyzję związaną z oceną pani córki.*

Rodzic: *Ależ proszę pani, ona naprawdę się nauczyła, a to jedyna trójka na jej świadectwie. Dlaczego jest pani tak niewrażliwa?*

Nauczyciel: *Rozumiem, ale podjęłam już decyzję związaną z oceną pani córki.*

Rodzic: *Proszę pani, proszę potraktować ją niestandardowo, ta ocena zniszczy jej świadectwo. Nie może jej pani tego zrobić.*

Nauczyciel: *Podjęłam już decyzję związaną z oceną pani córki.*

Podczas gdy rodzic krytykuje nas i osądza, możemy wypowiedzieć swoje zdanie, sygnalizując, że przyjmujemy to jako subiektywny komunikat, z którym możemy się zgodzić lub nie.

ASERTYWNE PRZYJMOWANIE KRYTYKI

Krytyka może zostać wyrażona w różnej formie. Gdy jest zbyt ogólna i rodzic stosuje określenia: zawsze, ciągle, nigdy, wciąż itd., możemy zareagować pytaniem o konkretne zarzuty, aby mieć możliwość konstruktywnego odniesienia się do nich, np.:

Rodzic: *Pani nigdy nie daje szansy mojemu synowi na dobrą ocenę.*

Nauczyciel: *Czy może mi pani powiedzieć, co konkretnie ma mi pani do zarzucenia?*

Możemy się też takiemu zarzutowi przeciwstawić, np.:

Przykro mi, że uważa pani, że nigdy nie daję szansy na wykazanie się pani synowi.

Przypominam pani, że kilkakrotnie powierzałam pani synowi dodatkowe zadania.

TECHNIKI INFORMACJI ZWROTNEJ

Zdarza się, że rodzic nie krytykuje nas wprost, lecz niewerbalnie okazuje swoje niezadowolenie. Zwykle sympatyczny i miły używa pretensjonalnego tonu, ma niezadowoloną minę i ostantacyjną postawę. Warto wtedy użyć techniki informacji zwrotnej, zauważając zmianę zachowania rodzica i pytając, czy chce o tym porozmawiać, np.:

Zwykle jest pani uśmiechnięta, a dziś widzę panią zdenerwowaną. Czy coś się stało?

Widzę, że jest pani czymś bardzo poruszona, czy chciałaby pani o tym porozmawiać?

Technika informacji zwrotnej składa się z dwóch elementów:

- wiadomości o tym, że zauważyliśmy zmianę w zachowaniu drugiej osoby,
- pytania, czy rozmówca ma ochotę porozmawiać o przyczynach niezadowolenia.

Takie asertywne zachowanie pozwala wyciągnąć na światło dzienne ukryte emocje, które pozostając nieujawnione, źle wpływają na współpracę. Bezpośrednie mówienie o problemie stwarza warunki do wyjaśnienia sprawy.

PRZYJMOWANIE KRYTYKI, Z KTÓRĄ SIĘ NIE ZGADZAMY

Krytyka: *Jest pani niesprawiedliwa wobec mojego syna. Uwzięła się pani na niego i ciągle go pani pyta.*

Asertywna odpowiedź: *Nie zgadzam się. Pani syn był po prostu nieprzygotowany, a drugą jedynkę dostał za trzeci z kolei brak zadania.*

Agresywna odpowiedź: *Nie ma pani racji i sama jest pani niesprawiedliwa w stosunku do mnie.*

Przykład ten ilustruje różnicę między zwrotem „nie zgadzam się” a „nie ma pani racji”. Pierwszy jest postawieniem granicy i wyrażeniem swojego zdania z szacunkiem wobec drugiej osoby, bez jej atakowania. Natomiast drugi komunikat nosi znamiona wartościowania tego, czy ktoś ma rację, czy nie, i może być początkiem dyskusji, podczas gdy obie strony – ze swojego punktu widzenia – mogą mieć słuszność. Innymi słowy asertywna postawa wiąże się z akceptacją opinii innej niż nasza, np.: Ma pani prawo tak uważać, ale ja mam inne zdanie na ten temat. Jeśli osoba krytykująca, np. roszczeniowy rodzic, dalej wyraża swoje negatywne opinie, możemy zastosować technikę zdartej płyty, czyli na każdy kolejny zarzut czy argument przeciwko nam odpowiadać stwierdzeniem: nie zgadzam się. W ten sposób, nie tłumacząc się, sygnalizujemy, że nie chcemy rozwijać tematu, pozostając na swoim stanowisku i szanując zdanie drugiej strony.

TECHNIKA ZASŁONY DYMNEJ

To metoda, która polega na spokojnym przyjęciu krytyki dotyczącej mało ważnych kwestii, np.: Być może ma pani rację i jest tak, jak pani mówi. Przemyślę pani słowa. W odpowiedzi na konkretne zarzuty, posługujemy się sformułowaniem być może, pokazując, że dopuszczamy możliwość, iż tkwi w nich ziarenko prawdy, ale jednocześnie nie zgadzamy się z nimi w pełni.

Projektowane zmiany W ARKUSZU ORGANIZACYJNYM PRACY PRZEDSZKOLA

*Jakie zapisy dyrektorzy
przedszkoli będą
musieli umieścić
w arkuszu
organizacyjnym, jeżeli
projektowane zmiany
wejdą w życie przed
30 kwietnia br.?*

TEKST: **Wiesława Mądrowska**

Arkusz organizacyjny przedszkola jest podstawowym dokumentem określającym szczegółową

organizację nauczania wychowania i opieki w danym roku szkolnym. Aktem prawnym regulującym kwestię organizacji pracy przedszkoli jest rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624 z późn. zm.). Należy pamiętać, że projekt arkusza organizacji pracy, do zatwierdzenia przez organ prowadzący, składa dyrektor przedszkola do dnia 30 kwietnia roku poprzedzającego rok szkolny, którego arkusz dotyczy. Wypełniony i opieczętowany arkusz zawierający informację o opinii Rady Pedagogicznej dotyczącej w szczególności tygodniowego rozkładu zajęć (art. 41 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie

oświaty), dyrektor przekazuje organowi prowadzącemu. Najczęściej arkusz opracowany jest w formie papierowej, a tam gdzie funkcjonuje zintegrowany system zarządzania oświatą – również w formie elektronicznej. Organ prowadzący przedszkole zatwierdza arkusz organizacji w terminie do dnia 30 maja danego roku.

Projektowane zmiany

Projektowana zmiana rozporządzenia w sprawie statutów publicznych przedszkoli (projekt z dnia 18 października 2011 roku) w § 8 ust. 1 określa terminy sporządzania i zatwierdzania arkusza organizacji przedszkola. Nadal ma to być 30 kwietnia w przypadku terminu opracowania

arkusza organizacji przez dyrektora przedszkola, natomiast data zatwierdzenia arkusza przez organ prowadzący jest wyznaczona na 25 maja. W przepisie § 8 ust. 2, dotyczącym informacji zawartych w arkuszu organizacji przedszkola, zobowiązuje się dyrektora przedszkola do podawania w arkuszu organizacji ogólnej tygodniowej liczby godzin pracy finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący przedszkole. Ponadto, wprowadzono obowiązek umieszczania w arkuszu organizacji przedszkola informacji o liczbie oddziałów, liczbie dzieci, czasie pracy poszczególnych oddziałów oraz liczbie pracowników przedszkola. Pełne brzmienie § 8 ust. 2 projektu rozporządzenia brzmi następująco:

W arkuszu organizacji przedszkola określa się w szczególności:

- 1) liczbę oddziałów;
- 2) liczbę dzieci w poszczególnych oddziałach;
- 3) czas pracy przedszkola, z uwzględnieniem godzin, o których mowa w pkt 5, dla każdego oddziału;

- 4) liczbę pracowników, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze;
- 5) tygodniowy wymiar godzin zajęć w poszczególnych oddziałach, obejmujący zajęcia wychowawcze, dydaktyczne i opiekuńcze, w tym zajęcia realizowane w czasie przeznaczonym na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę;
- 6) tygodniowy wymiar zajęć religii, zajęć rewalidacyjnych, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych oraz zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Obecnie obowiązujące uregulowania § 8. 2 określają, że:

W arkuszu organizacji przedszkola określa się w szczególności:

- 1) czas pracy poszczególnych oddziałów;
- 2) liczbę pracowników przedszkola, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze;
- 3) ogólną liczbę godzin pracy finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący przedszkole.

Porównując zapisy obecnie obowiązującego rozporządzenia i projektowanego, można zauważyć istotną różnicę. Najlepiej zobrazuje to poniższa tabela. Różnica zawartości arkusza organizacyjnego dotyczy przede wszystkim rozgraniczenia tygodniowego wymiaru godzin zajęć przeznaczonych na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę od pozostałych godzin w poszczególnych oddziałach. Ponadto w arkuszu będzie liczba godzin religii, zajęć rewalidacyjnych, rewalidacyjno-wychowawczych i zajęć związanych z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Szczególnie ta ostatnia informacja zapewne ucieszy dyrektorów, ponieważ jest szansa, że może tym sposobem znajdą się godziny dla specjalistów.

Warto więc zabiegać o umieszczenie w arkuszu organizacji godzin na zajęcia specjalistyczne, podpierając się wcześniejszą analizą potrzeb wykonaną na podstawie rzetelnej diagnozy pedagogicznej i oceny udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Warunek jest jeden – projektowane zamiany muszą wejść w życie przed 30 kwietnia tego roku.

Obecnie obowiązujące regulacje prawne. Arkusz organizacji pracy przedszkola określa:	Projektowane regulacje prawne. Arkusz organizacji pracy przedszkola określa:
<ul style="list-style-type: none"> • czas pracy poszczególnych oddziałów 	<ul style="list-style-type: none"> • czas pracy przedszkola, z uwzględnieniem godzin, o których mowa w pkt 5, dla każdego oddziału
<ul style="list-style-type: none"> • liczbę pracowników przedszkola, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze 	<ul style="list-style-type: none"> • liczbę pracowników, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze
<ul style="list-style-type: none"> • ogólną liczbę godzin pracy finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący przedszkole 	<ul style="list-style-type: none"> • tygodniowy wymiar godzin zajęć w poszczególnych oddziałach, obejmujący zajęcia wychowawcze, dydaktyczne i opiekuńcze, w tym zajęcia realizowane w czasie przeznaczonym na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę; • tygodniowy wymiar zajęć religii, zajęć rewalidacyjnych, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych oraz zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej
	<ul style="list-style-type: none"> • liczbę oddziałów • liczbę dzieci w poszczególnych oddziałach

PROJEKT ZMIAN w statutach przedszkoli

TEKST: Wiesława Mądrowska

Proces nowelizacji rozporządzenia trwa już dość długo. Zapewne zmiany dotyczące propozycji odroczenia pójścia sześciolatków do szkół jeszcze ten proces nieco wydłużą. Przyjrzyjmy się postulowanym modyfikacjom.

Konieczność zmian wynika z ostatnio wydanych kilku nowych regulacji prawnych. Ponadto rozporządzenie z 2001 r. było kilkakrotnie nowelizowane i wymaga sformułowania nowego tekstu. Aktami prawnymi powodującymi zmiany w rozporządzeniu w sprawie statutowych są następujące rozporządzenia:

- w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, poz. 1487),
- w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, poz. 1490),
 - w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedo-

stosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach, (Dz. U. z 2010 r. Nr 228 poz. 1489),

- w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17),
- w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. Nr 214, poz. 1579 oraz z 2010 r. Nr 109, poz. 712),
- w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. z 2009 r. Nr 89, poz. 730);

oraz ustawy:

- ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458 z późn. zm.),
- ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141 z późn. zm.).

W ramowym statucie publicznego przedszkola proponuje się m.in. następujące zmiany:

- 1) w związku ze zmianą podstawy programowej wychowania przedszkolnego powstało nowe zadanie dla nauczycieli przedszkola, jakim jest przeprowadzanie w roku szkolnym poprzedzającym rok szkolny, w którym możliwe jest rozpoczęcie przez dziecko nauki w szkole podstawowej, analizy gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnozy przedszkolnej). Zadanie to zostało uwzględnione w § 1 ust. 2 pkt 16 lit. c¹;
- 2) w § 1 ust. 2 pkt. 18 lit. b wprowadzono przepis, zgodnie z którym w statucie przedszkola należy określić przypadki, w których dyrektor przedszkola może skreślić dziecko z listy wychowanków, z zastrzeżeniem, że skreślenie dziecka z listy wychowanków nie dotyczy dziecka odbywającego roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne;
- 3) w celu doprecyzowania przepisów w zakresie przyjmowania dzieci do przedszkola, w § 1 ust. 3 pkt 1¹ wskazano, że zasady rekrutacji dzieci do przedszkola ustala się zgodnie z przepisami w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych;
- 4) w § 1 ust. 3 pkt 2¹ określono, że dzienny czas pracy przedszkola ustalany jest przez organ prowadzący na wniosek dyrektora przedszkola i Rady Przedszkola. Ponadto statut powinien zawierać informację na temat ustalonego przez organ prowadzący czasu przeznaczanego na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę;
- 5) w § 1 ust. 3 pkt 4 określono, że statut przedszkola powinien zawierać warunki korzystania z żywienia przez dzieci i pracowników przedszkola;
- 6) w § 2¹ dotyczącym wychowawcy, który opiekuje się uczniami w internacie specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, określenie „wychowawca internatu” zastąpiono określeniem „wychowawca grupy wychowawczej w ośrodku”. Wychowawca grupy wychowawczej w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym jest wychowawcą zatrudnionym w tym ośrodku, a nie w internacie;
- 7) przepis § 4¹ zapewnia elastyczność w tworzeniu oddziałów przedszkolnych, dopuszczając możliwość prowadzenia zajęć w grupach międzyoddziałowych. Celem wprowadzenia przepisu jest dostosowanie organizacji pracy przedszkola do rzeczywistych potrzeb dzieci, w tym uwarunkowań lokalnych. Przepis § 4 ust. 3 zapewnia również elastyczność w tworzeniu oddziałów integracyjnych w przedszkolach ogólnodostępnych oraz oddziałów przedszkola integracyjnego, nie określając minimalnej liczby dzieci niepełnosprawnych w tych oddziałach;
- 8) w § 5 ust. 1¹ wskazano, że zajęcia, podczas których realizowana jest podstawa programowa wychowania przedszkolnego prowadzone są w oparciu o program wychowania przedszkolnego, który jest dopuszczany do użytku przez dyrektora przedszkola. W ust. 3 określono, że w przedszkolu mogą być realizowane świadczenia dodatkowe obejmujące zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze odbywające się poza czasem przeznaczonym na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę;
- 9) w § 6 ust. 2¹ wprowadzono zmianę umożliwiającą organowi prowadzącemu zlokalizowanie poszczególnych oddziałów przedszkolnych w różnych miejscach, rezygnując z dotychczasowych ograniczeń dotyczących liczby oddziałów;
- 10) w § 7 ust. 1¹ określono terminy sporządzania i zatwierdzania arkusza organizacji przedszkola. Natomiast w przepisie ust. 2, dotyczącym informacji zawartych w arkuszu organizacji przedszkola, zobowiązuje się dyrektora przedszkola do podawania w arkuszu organizacji ogólnej tygodniowej i rocznej liczby godzin pracy finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący przedszkole. Ponadto w ust. 2 wprowadzono obowiązek umieszczenia w arkuszu organizacji przedszkola informacji o liczbie oddziałów, liczbie dzieci, czasie pracy poszczególnych oddziałów oraz liczbie pracowników przedszkola;
- 11) w § 8 ust. 2¹ doprecyzowano, co określał będzie „ramowy rozkład dnia”. Zmiana ma na celu umożliwienie bardziej elastycznego podejścia do ustalania organizacji pracy przedszkola przez dyrektora, przy równoczesnym pozostawieniu większej swobody nauczycielowi w ustalaniu szczegółowego rozkładu dnia. Ramowy rozkład dnia będzie uwzględniał czas przyprowadzania oraz odbierania dzieci, godziny posiłków, czas przeznaczony na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę;

* projektu rozporządzenia

12) w § 14 wprowadzono przepis umożliwiający przedszkolu posiadanie sztandaru, godła oraz ceremoniału.

Projekt rozporządzenia został poddany konsultacjom społecznym, m.in. w tej sprawie wypowiedział się Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego, który część zmian akceptuje, a do niektórych z nich ma uwagi. Uwagi są sprecyzowane ogólnie, gdzie pod pojęciem szkoły należy także rozumieć przedszkole. Są to następujące uwagi:

- Wątpliwości budzi skreślenie w statutach szkół wskazania minimalnej liczby uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym w oddziałach, oddziałach integracyjnych i specjalnych zorganizowanych w szkołach ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych. Jeśli intencją projektodawcy jest zlikwidowanie barier w tworzeniu takich oddziałów w małych miejscowościach, nie widzi się przeszkód do określenia minimalnej liczby uczniów w tych oddziałach na niższym niż obecnie poziomie.
- Z uwagi na znaczne zwiększenie zadań realizowanych przez nauczycieli poważne wątpliwości budzi wykreślenie w statutach szkół zapisów dotyczących dodatkowego zatrudniania nauczycieli posiadających specjalne przygotowanie pedagogiczne oraz nauczycieli prowadzących zajęcia rewalidacyjne, a także uzależnienie możliwości zatrudnienia pomocy nauczyciela od zgody organu prowadzącego.

Projekt rozporządzenia został poddany konsultacjom społecznym, m.in. w tej sprawie wypowiedział się Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego, który część zmian akceptuje, a do niektórych z nich ma uwagi. ■

W szczególności w załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia, w § 13 ust. 2 zdaniem opiniodawców należy skreślić wyrazy „za zgodą organu prowadzącego przedszkole”. Przedmiotowy przepis dotyczy wszystkich przedszkoli poza specjalnymi (i z oddziałami specjalnymi) wymienionymi w ust. 1, zatem również pozostałych specjalnych, a także integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi, dlatego dyrektor przedszkola powinien mieć prawo samodzielnego decydowania o zatrudnieniu pomocy nauczyciela. Regulacja dotyczy placówek, do których uczęszczają małe dzieci, a dotychczasowe doświadczenia wskazują, że obecność pomocy nauczyciela w każdym (również ogólnodostępnym)

oddziale przedszkolnym jest nieodzowna, stąd w prawie każdym przedszkolu ci pracownicy są zatrudnieni. Opiniodawcy uważają, że oddanie do samodzielnego rozstrzygnięcia przez organ prowadzący decyzji o potrzebie zatrudnienia pomocy nauczyciela w poszczególnych przedszkolach spowoduje lawinowe zwolnienia tych pracowników, gdyż nie ma wątpliwości, że decydujące będą tu kwestie ekonomiczne, a nie rzeczywiste potrzeby przedszkoli i troska o bezpieczeństwo dzieci.

- W załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia, zapis dotyczący stanowisk wicedyrektorów w przedszkolu w proponowanym w § 14 brzmieniu może oznaczać, że nawet w bardzo dużym przedszkolu i z oddziałami zamiejscowymi nie będzie utworzone stanowisko wicedyrektora, bo organ prowadzący nie wyrazi na to zgody. Zdaniem opiniodawców zapis dotychczas obowiązujący był lepszy, gdyż w określonych sytuacjach utworzenie stanowiska wicedyrektora było obligatoryjne. Powinien on pozostać bez zmian.

Miejmy nadzieję, że uwagi związkowe zostaną przez ministerstwo uwzględnione, bo poruszane kwestie są niezwykle istotne dla przedszkoli i warto, by były precyzyjnie uregulowane.

Statuty przedszkoli niepublicznych

Czy zmiany w statutach publicznych przedszkoli będą skutkowały również zmianami w statutach przedszkoli niepublicznych? Z całą pewnością nie ma takich wymogów prawnych, pozostaje to do uznania osoby prowadzącej przedszkole niepubliczne.

Przepisy ramowych statutow przedszkoli publicznych nie są obligatoryjne dla zapisów statutow przedszkoli niepublicznych. Nadal statuty tych placówek powinny zawierać zapisy określone w art. 84 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. Ramowe statuty przedszkola publicznego mogą być jedynie pomocne w opracowywaniu i aktualizacji statutu niepublicznego przedszkola, ale wykorzystanie tych regulacji prawnych i ich nowelizacji pozostaje wyłączną wolą właściciela lub dyrektora przedszkola niepublicznego. Jeżeli uznają, że wprowadzone regulacje prawne dotyczące przedszkoli publicznych będą miały wpływ na funkcjonowanie prowadzonego przez siebie przedszkola, zapewne także dokonają nowelizacji swoich statutow. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji utraty konkurencyjności, a co za tym idzie, pogorszenia się oferty edukacyjnej przedszkola. Zapewne żaden z właścicieli nie może sobie pozwolić na takie ryzyko i chociaż w pewnym zakresie dokona zmian w statucie, np. w kwestii udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, rozkładu dnia czy posiadania sztandaru, godła, ceremoniału itp.

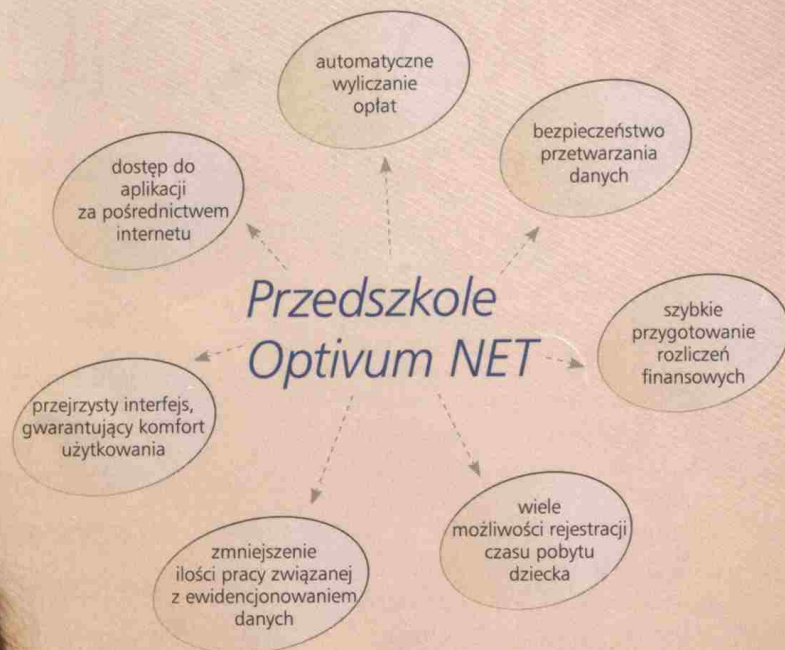
NET

OPTIVUM

Przedszkole

W wyniku zmian w ustawie o systemie oświaty rady gmin wprowadziły nowe uregulowania dotyczące obowiązków przedszkoli publicznych i opłat za ich świadczenia. Różnorodne zasady wyliczania opłat za pobyt, zgłaszania nieobecności dziecka i wpływu nieobecności na wysokość opłaty postawiły przed pracownikami przedszkoli nowe wyzwania w zakresie ewidencjonowania czasu i wyliczania należności. Pojawia się konieczność gromadzenia dodatkowych danych i stosowania dokładniejszych rozliczeń. Praca ta może być usprawniona poprzez wdrożenie narzędzia elektronicznego, które większość z powyższych czynności wykona automatycznie, oszczędzając czas i eliminując związane z tym zagadnieniem trudności.

Osoby zainteresowane szczegółowymi informacjami zachęcamy do kontaktu z działem handlowym firmy VULCAN.
Telefon: 71 375 15 15,
e-mail: handlowy@vulcan.edu.pl.

VULCAN
ZARZĄDZANIE OŚWIATĄ

VULCAN sp. z o.o.
ul. Wołowska 6
51-116 Wrocław
tel.: 71 375 15 00
faks: 71 375 15 01
vulcan@vulcan.edu.pl
www.vulcan.edu.pl

GROMADZENIE INFORMACJI O ROZWOJU DZIECKA jako zadanie przedszkola

TEKST: **Wiesława Mądrowska**

Obowiązek gromadzenia informacji pedagogicznej o rozwoju dziecka wynika z kilku zapisów prawa. Wprost zapisany jest w Rozporządzeniu MEN w sprawie podstawy programowej, gdzie zadaniem nauczycieli jest prowadzenie obserwacji pedagogicznych mających na celu poznanie możliwości i potrzeb rozwojowych dzieci oraz dokumentowanie tych obserwacji, w szczególności dzieci przygotowujących się do rozpoczęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna). Celem takiej analizy jest zgromadzenie informacji, które mogą pomóc:

- 1) rodzicom w poznaniu stanu gotowości swojego dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej, aby mogli je w osiągnięciu tej gotowości, odpowiednio do potrzeb, wspomagać;
- 2) nauczycielowi przedszkola przy opracowaniu indywidualnego programu wspomagania i korygowania rozwoju dziecka, który będzie realizowany w roku poprzedzającym rozpoczęcie nauki w szkole podstawowej;
- 3) pracownikom poradni psychologiczno-pedagogicznej, do której zostanie skierowane dziecko, w razie potrzeby pogłębionej diagnozy związanej ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Obowiązkiem nauczycieli przedszkola jest prowadzenie obserwacji pedagogicznych oraz ich dokumentowanie. Nadzór nad tymi czynnościami leży po stronie dyrektora placówki.

Kolejnym aktem prawnym, który zobowiązuje do gromadzenia informacji o dziecku, jest Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, poz. 1487). Tutaj z kolei istnieje obowiązek gromadzenia informacji tylko o niektórych dzieciach – tych, którym konieczne jest zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej ze względu na trudności rozwojowe i edukacyjne. Informacje są gromadzone po to, aby opracować potrzebne dokumenty – Kartę Indywidualnych Potrzeb Dziecka, Plan Działań Wspierających lub Indywidualny Program Edukacyjno-

Terapeutyczny. Podstawą do pozyskania informacji o dziecku i opracowania tych dokumentów jest obserwacja pedagogiczna bowiem paragraf 18 ust. 1 pkt 1 ppkt a), rozporządzenia stanowi:

§ 18. 1. Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści w przedszkolu, szkole i placówce prowadzą działania pedagogiczne mające na celu:

- 1) rozpoznanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych, oraz zaplanowanie sposobów ich zaspokojenia, w tym:
 - a) w przedszkolu – obserwację pedagogiczną zakończoną analizą i oceną gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna).

Rozporządzenie MEN z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 97, poz. 624) nakłada na przedszkola obowiązek wydania rodzicom informacji o gotowości dziecka do szkoły. Dokument ten powinien być przygotowany także w oparciu o prowadzoną diagnozę przedszkolną.

§ 3 ust 5. Przedszkole, szkoła podstawowa, w której zorganizowano oddział przedszkolny, zespół wychowania przedszkolnego i punkt przedszkolny wydają rodzicom dziecka objętego

wychowaniem przedszkolnym informację o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej. Informację wydaje się w terminie do końca kwietnia roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym dziecko ma obowiązek albo może rozpocząć naukę w szkole podstawowej.

Aktem prawnym ściśle powiązany z regulacjami wskazanymi wyżej jest Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 lipca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2009 r. Nr 116, poz. 977), w którym paragraf 19 rozporządzenia określa, w jaki sposób powinno się gromadzić niektóre z tych informacji.

§ 19. Przedszkole, szkoła i placówka gromadzi, w indywidualnej teczce, dla każdego dziecka, ucznia lub wychowanka objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną dokumentację badań i czynności uzupełniających prowadzonych w szczególności przez pedagoga, psychologa, logopedę, doradcę zawodowego i lekarza.

Przedszkole gromadzi w specjalnej teczce informacje o rozwoju dziecka po to, by:

- przekazać je rodzicom,
- nauczyciel wychowawca mógł przygotować informację o gotowości dziecka do szkoły,
- nauczyciele i specjaliści mogli udzielić koniecznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- nauczyciele i specjaliści mogli opracować działania wspierające lub indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny,
- w razie konieczności, by były podstawą do przeprowadzenia diagnozy pogłębionej przez pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznej.

WARTO WIEDZIEĆ

Możliwa zawartość indywidualnej teczki dziecka.

1. Wyniki obserwacji pedagogicznej (wstępnej i końcowej).
2. Kserokopia wskazań w orzeczeniu lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.
3. Notatka nauczyciela lub specjalisty o indywidualnym rozpoznaniu potrzeb dziecka.
4. Arkusze diagnozy pedagogicznej.
5. Informacja o gotowości dziecka do szkoły.
6. Plan Działań Wspierających.
7. Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny.
8. Karta Indywidualnych Potrzeb Dziecka.
9. Powiadomienia do rodziców i inna korespondencja dotycząca pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. do instytucji).
10. Inne dokumenty uznane w przedszkolu za ważne.

Gromadzenie informacji o rozwoju dziecka jest bardzo ważną czynnością nauczycieli przedszkola. Odbywa się nie tylko po to, aby poznać możliwości rozwojowe każdego dziecka, ale także po to, aby opracować ważne dokumenty. Należy więc wykonywać to zadanie ze szczególną starannością.

Kompetencje nauczycieli

Nauczyciel przedszkola, podejmując diagnozę pedagogiczną, powinien posiadać zatem pewne niezbędne kompetencje: spostrzegawczość, umiejętność analizy, opisu i interpretacji zauważonych zachowań dziecka oraz zjawisk dydaktycznych i wychowawczych w odniesieniu do jednostki i do grupy. Niezbędna jest także umiejętność doboru odpowiednich technik identyfikacji kompetencji, zdolności i trudności dziecka w wieku przedszkolnym. Ważne jest także, by nauczyciel znał teoretyczne zagadnienia związane z psychologią rozwojową, społeczną oraz z socjologią, diagnozowaniem i terapią pedagogiczną, a w konsekwencji – kompleksowo podchodził do diagnozy pedagogicznej ze świadomością, że diagnoza nie jest jednorazowym aktem, a procesem długotrwałym i systematycznym.

Diagnoza

Podstawową metodą diagnozy kompetencji dziecka w przedszkolu jest obserwacja prowadzona w naturalnym środowisku dziecka. W diagnozowaniu zdolności i kompetencji intelektualnych mogą być skuteczne różnorodne zadania praktyczne uwzględniające stopniowanie trudności i zainteresowania dziecka. Dzięki nim nauczyciel może obserwować zmiany w jego aktywności, także na tle grupy rówieśniczej, w poziomie samodzielności, umiejętności współdziałania oraz sprawności wykonywania zasadniczych czynności. Częstym narzędziem wspierającym prowadzenie obserwacji w przedszkolu są obrazki. Ich analiza może dostarczyć nauczycielowi informacji na temat poziomu wiedzy dziecka, pobudzenia jego wyobraźni, pamięci, koncentracji uwagi, umiejętności słuchania i rozumienia wypowiedzi innych oraz wypowiedziania się na określony temat.

Gromadzone przez nauczycieli karty pracy to kolejne narzędzie diagnostyczne. Dzięki nim nauczyciel może sprawdzać i monitorować dziecięce zdolności, umiejętności i kompetencje twórcze, graficzne, werbalne i umysłowe, może obserwować zmiany ilo-

ZADANIA	PODSTAWA PROGRAMOWA	OBSERWOWALNE EFEKTY (źródła pozyskania informacji)
Zdobywanie informacji o rzeczywistości materialnej – tworzenie kolekcji przedmiotów	Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną	Album z wyciętymi z gazet przedmiotami należącymi do zbioru według jakiejś cechy
Poznanie swoich możliwości w zakresie współdziałania z innymi	Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych	Rysunki dziecka, wypowiedzi werbalne, zachowania dziecka w czasie zabaw swobodnych (notatka nauczyciela, np. w zeszycie obserwacji)
Rozwijanie wrażliwości emocjonalnej. Dziecko planuje poprzez rysunek własne dobre uczynki w stosunku do rówieśników, którzy wychowują się w trudniejszych warunkach	Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych	Rysunkowy plan pomocy kolegom (dziecko w sposób graficzny wypowiada się, w czym może im pomóc)
Zdobywanie informacji na temat zwierząt, roślin	Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt	Zaangażowanie dziecka w wykonanie hodowli np. roślin (notatka nauczyciela np. w zeszycie obserwacji)

ściowe i jakościowe w rozwoju dziecka. Tak wykorzystywane karty pracy umożliwiają nauczycielowi indywidualne postrzeganie każdego wychowanka, a także realizowanie dziecięcych zainteresowań.

Istotą diagnozowania poziomu rozwoju dziecka jest systematyczność przeprowadzenia obserwacji w pewnych odcinkach czasowych. Diagnozowanie umiejętności i kompetencji dziecka w wieku przedszkolnym nie może opierać się na jednokrotnym zastosowaniu sposobu lub narzędzia badawczego, ponieważ aby stwierdzić, czy dziecko rzeczywiście potrafi realizować podjęte lub powierzone zadania, należy badanie przeprowadzić co najmniej dwukrotnie.

Monitorowanie dziecięcego rozwoju

Diagnozowaniu umiejętności i kompetencji dzieci w wieku przedszkolnym powinny towarzyszyć wszelkie formy i sposoby monitorowania dziecięcego rozwoju prowadzone w przedszkolu, ale także w domu. Do nich zaliczyć należy m.in.: swobodne werbalne i niewerbalne wypowiedzi dziecka,

zadawanie pytań i udzielanie przez dziecko odpowiedzi, tworzenie albumów, zachowanie dziecka podczas różnych form aktywności, wypełnianie odpowiedzialnych zadań, samoocenę i interpretację zachowania innych, pracę zespołową, bezpośrednie kontakty z ludźmi, w tym w szczególności kontakty z rodzicami. Wzajemne relacje dzieci z najbliższymi osobami są cennym źródłem informacji dla osoby prowadzącej diagnozę. Ścisła współpraca z rodzicami, polegająca na kierowaniu do nich pytań o zachowania dziecka w domu (w innym niż przedszkole otoczeniu), o wypowiedzi dziecka dotyczące przedszkola, kolegów, ulubionych zajęć, o stan zdrowia dziecka, jego reakcje na zewnętrzne, sprzyjające lub niesprzyjające okoliczności i warunki – może okazać się istotnym elementem diagnozy przedszkolnej. Również nauczyciel powinien systematycznie informować rodziców o postępach w rozwoju umiejętności i zdolności ich dziecka, o jego zachowaniu, także poprzez zwykłą kompetentną rozmowę, jak i w formie wymaganej dokumentacji (informacja o gotowości dziecka do szkoły, IKPD, PDW, IPET, teczka z kartami pracy, rysunkami itp.

Niezbędne i konieczne jest więc gromadzenie informacji na temat umiejętności nabywanych przez dzieci w przedszkolu. Ocena i interpretacja wyników pochodzących z obserwacji oraz formułowanie celów do dalszych działań edukacyjnych w formie wniosków pedagogicznych jest obowiązkiem nauczycieli przedszkola prowadzącym w efekcie do zapewnienia optymalnych warunków rozwoju każdego dziecka. Gromadzenie informacji o dziecku może się odbywać w sposób przedstawiony w tabeli (przykład).

Zgromadzone przez nauczyciela wszelkie informacje o dziecku, czy to w sposób formalny, np. w indywidualnej teczce badań, czy nieformalny, np. poprzez notatki nauczyciela, są cennym materiałem do przygotowania rodzicom informacji o dziecku. Najczęściej nauczyciele przekazują te informacje rodzicom po przeprowadzonej diagnozie wstępnej – na początku roku szkolnego i końcowej – przed zakończeniem roku szkolnego. Ponadto nauczyciele grup pięcioletnich i sześciolatków przygotowują informację o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole, którą przedszkole wydaje rodzicom do końca kwietnia.

WNIOSEK O NADANIE MEDALU KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ

przykład

1. Dane ogólne	a) imię i nazwisko		
b) imiona rodziców		
2. Miejsce urodzenia:	3. Data urodzenia:		
4. Miejsce zamieszkania:			
5. Miejsce pracy i stanowisko lub rodzaj wykonywanej działalności			
(miejscowość)	(nazwa pracodawcy)	(stanowisko)	
6. Wykształcenie ogólne magister z przygotowaniem pedagogicznym	7. Specjalność wychowanie przedszkolne		
8. – dyrektor przedszkola (imię, nazwisko i stanowisko służbowe lub funkcja osoby odpowiedzialnej za ścisłość ww. danych)			
..... (miejscowość i data)	 (podpis)	

Uzasadnienie nadania Medalu

Pani jest nauczycielem przedszkola z-letnim stażem pracy, obecnie zatrudniona w Przedszkolu Przez cały okres swej pracy odznaczała się wyjątkową solidnością, zdyscyplinowaniem i zaangażowaniem w pracy dydaktyczno-wychowawczej w przedszkolu i w środowisku swego zamieszkania. Od 1999 r. jest aktywnie zaangażowana w pracę na rzecz dzieci niepełnosprawnych. Organizowała pierwsze na terenie gminy oddziały integracyjne, a w 2000 r. napisała Program Edukacji Integracyjnej Dzieci i Młodzieży, który został wdrożony we wrześniu 2000 r. W wyniku działań zapoczątkowanych przez Panią w gminie funkcjonują oddziały integracyjne w przedszkolu, szkole podstawowej i gimnazjum. W 2004 r. w przedszkolu zorganizowała pierwszy w województwie oddział dla dzieci z autyzmem, gdzie podstawową metodą pracy jest terapia behawioralna. Dzieci objęte terapią osiągają znaczne sukcesy rozwojowe dzięki wykwalifikowanej, kompetentnej kadry pedagogicznej oraz bogatej bazie dydaktycznej. Środki na doskonalenie nauczycieli oraz na zakup pomocy dydaktycznych zdobyła od sponsorów, m.in. poprzez współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami, rodzicami, a także poprzez organizację festynów, kiermaszów oraz aukcji dziecięcych prac plastycznych. Przez ostatnie siedem lat wartość pozyskanych w ten sposób środków wyniosła ok. złotych. W pracy z dziećmi uzyskuje wysokie efekty wychowawcze i dydaktyczne. Corocznie uczestniczy w konkursach plastycznych organizowanych na terenie gminy, regionu, a także ogólnopolskich, zajmując czołowe miejsca. W 2010 r. prace plastyczne wykonane przez dzieci pod jej kierunkiem zdobyły główną nagrodę w konkursie na najpiękniejszy plac zabaw, efektem czego było uzyskanie przez przedszkole nowoczesnego sprzętu zabawowego o wartości złotych. Działanie to przyczyniło się do znacznej poprawy bezpieczeństwa dzieci w czasie korzystania z placu zabaw. Pani jako nauczycielka z wielkim zaangażowaniem dba o pozytywny wizerunek przedszkola i jego rozwój oraz dostosowanie do wymogów reformy oświaty. Przewodniczy zespołowi ds. ewaluacji wewnętrznej, jest liderem wewnętrznego doskonalenia zawodowego. Z oddaniem poświęca swój czas i dzieli się doświadczeniem z młodą kadrami pedagogicznymi, pełniąc funkcję opiekuna stażu. Jest ceniona i cieszy się autorytetem wśród koleżanek. Jest osobą działającą aktywnie w Towarzystwie Przyjaciół Dzieci. Od 2007 r. pełni funkcję Prezesa. Za działalność społeczną została uhonorowana wyróżnieniem wójta, a za wybitne osiągnięcia wychowawczo-dydaktyczne otrzymywała wielokrotnie nagrody Dyrektora Przedszkola, Wójta, a w 2009 r. otrzymała nagrodę Kuratora Oświaty.

Organ przedstawiający wniosek ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania
Wypełnia kuratorium

.....
(data) (miejscowość) (nazwa organu) (podpis)

WYMOGI FORMALNE WNIOSKÓW O NAGRODY MINISTRA EDUKACJI I KURATORA OŚWIATY

1. Należy pamiętać, aby wniosek wpłynął w terminie – sprawdzić termin na stronie internetowej swojego kuratorium.
2. We wniosku o nagrodę kuratora w rubryce „organ sporządzający wniosek” dla nauczyciela podpisuje się dyrektor przedszkola, stawiając pieczęć imienną i przedszkola, dla dyrektora podpisuje się odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent, stawiając pieczęć imienną i organu.
3. We wniosku o nagrodę ministra w rubryce „organ sporządzający wniosek” dla nauczyciela podpisuje się dyrektor przedszkola, stawiając pieczęć imienną i przedszkola, dla dyrektora podpisuje się właściwy organ prowadzący, stawiając pieczęć imienną i organu, a rubryka „organ przedstawiający wniosek ministrowi” pozostaje pusta.
4. W rubryce „opinia Rady Pedagogicznej” we wniosku dla nauczyciela podaje się jednozdaniową informację, jaką opinię i kiedy wyraziła Rada Pedagogiczna. Nie ma żadnych podstaw prawnych do podpisywania i pieczętowania wniosków przez przedstawicieli Rady Pedagogicznej i przedstawicieli zakładowych organizacji związkowych. Nie ma też wymogu prawnego, aby Rada Pedagogiczna opiniowała wniosek o nagrodę dla dyrektora.
5. Wniosek powinien zawierać wszystkie dane wyszczególnione we wzorze, dotyczące daty urodzenia, nazwy przedszkola, zajmowanego stanowiska, otrzymanych nagród, stopnia oceny i daty jej wystawienia.
6. Objętość wniosku wraz z uzasadnieniem nie powinna przekraczać jednej kartki formatu A4, obustronnie wypełnionej pismem komputerowym (rozmiar czcionki 11, 12, 13). Nie wolno dopinać do wniosków żadnych załączników.
7. Zgłoszona osoba powinna posiadać co najmniej 2-letni okres pracy w zawodzie nauczyciela.
8. Informacja o ocenie pracy powinna dotyczyć ostatniej oceny, powinna to być ocena najwyższa, nie ma podstaw prawnych, aby była to ocena wystawiona z ostatnich pięciu lat pracy nauczyciela.
9. Wnioski o nagrody sporządza się ściśle wg wymogów określonych w rozporządzeniu z dnia 10 sierpnia 2009 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród dla nauczycieli (Dz. U. z 2009 r. Nr 131, poz. 1078).
10. Uzasadnienie powinno opisywać konkretne osiągnięcia, daty potwierdzające zdarzenia, wymierne efekty świadczące o wybitności kandydata, w tym w szczególności należy udowodnić, że:
 - posiada wybitne osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej, w tym w realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dzieciom w czasie zajęć organizowanych przez przedszkole oraz realizacji innych zadań statutowych przedszkola, w szczególności w zakresie:
 - kształtowania najważniejszych umiejętności dzieci, określonych w podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego, określonej rozporządzeniem MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), lub
 - rozwiązywania problemów o charakterze wychowawczym lub socjalnym dzieci, lub
 - działań innowacyjnych, lub
 - pracy organizacyjnej na rzecz przedszkola, lub
 - współpracy przedszkola ze środowiskiem lokalnym, lub
 - działań na rzecz oświaty w wymiarze co najmniej regionalnym.

OPRACOWAŁA: **Wiesława Mądrowska**

WZÓR WNIOSKU O PRYZNANIE NAGRODY MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ ZA OSIĄGNIĘCIA W PRACY DYDAKTYCZNEJ, WYCHOWAWCZEJ I OPIEKUŃCZEJ

*Zgłaszam wniosek o przyznanie nagrody Ministra
Edukacji Narodowej*

Pani (imię/imiiona i nazwisko nauczyciela)

urodzona (data i miejsce urodzenia)

staż pracy pedagogicznej 22 lata, w tym w Przedszkolu 20 lat, 5 lat na stanowisku dyrektora przedszkola
(staż pracy w szkole)

Dyrektor Przedszkola Samorządowego w (stanowisko i miejsce pracy)

nagroda Kuratora Oświaty – 14.10.2006 r., nagroda Dyrektora Przedszkola – 14.10.1998, 14.10.2000

(wszelkie inne nagrody, np. organu prowadzącego, inspektora oświaty czy posiadane odznaczenia/medale należy wpisać na końcu rubryki „uzasadnienie wniosku przez zgłaszającego”; dotychczas otrzymane nagrody ministra, kuratora, organu sprawującego nadzór pedagogiczny i dyrektora – data ich otrzymania)

1.02.2006 r. – wyróżniająca

(ostatnia ocena pracy nauczyciela – data otrzymania i ocena)

UZASADNIENIE WNIOSKU PRZEZ ZGŁASZAJĄCEGO:

W rubryce „uzasadnienie wniosku przez zgłaszającego” nie należy dokonywać zmian (poszerzać obszaru tego wniosku). Uzasadnienie wniosku powinno wskazywać na konkretne osiągnięcia kandydata, które powinny być określone w czasie (należy uwzględnić terminy – daty realizowanych zajęć i osiągnięć). Należy unikać sformułowań ogólnikowych i lakonicznych, opisywania przebiegu kariery zawodowej i cech osobowości kandydata. Pełnione funkcje zawodowe i społeczne są istotne o tyle, o ile wskazane są dokonania z nimi związane. W uzasadnieniu nie mogą być podawane zasługi dotyczące okresu sprzed przyznania ostatniej nagrody MEN/Kuratora. Zasługi sprzed kilkudziesięciu lat brane są pod uwagę tylko w przypadku, jeżeli proponowana do przyznania nagrody osoba ma być uhonorowana po raz pierwszy.

PRZYKŁAD

Posiada wybitne osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, w tym w realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dzieciom w czasie zajęć organizowanych przez przedszkole oraz realizacji innych zadań statutowych przedszkola, w szczególności:

- w 2007 r. pozyskała środki od sponsorów w kwocie 12 tys. złotych, które przeznaczyła na modernizację placu zabaw;
- w 2008 r. nawiązała współpracę z producentem sprzętu ze stali nierdzewnej, który sponsorował zakup części sprzętu do modernizowanej kuchni. Pozostały sprzęt został zakupiony ze środków budżetu gminy, które uzyskała dzięki efektywnej współpracy z organem prowadzącym oraz z Radą Rodziców. Dzięki zaangażowaniu dyrektora przedszkole posiada nowoczesne zaplecze kuchenne o wysokim standardzie, spełniające wszelkie normy sanitarne;

ARKUSZ MONITORINGU WDRAŻANIA PODSTAWY PROGRAMOWEJ W OKRESIE OSTATNIEGO ROKU POBYTU DZIECI W PRZEDSZKOLU

Nauczyciel, grupa

Arkusz zawiera analizę realizacji podstawy programowej w okresie (na podstawie realizacji programu, planów pracy miesięcznych (tygodniowych), wpisów w dziennikach, uroczystości, spacerów wycieczek, umiejętności dzieci wynikających z prowadzonych obserwacji i innych przedsięwzięć). Arkusz należy wykonać najpóźniej po pierwszym półroczu.

Lp.	TRZEŚĆ PODSTAWY PROGRAMOWEJ WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO	REALIZACJA zaznaczyć znakiem ✓ <i>(tyle znaków, ile było realizacji, odwołujemy się do własnej pamięci, zapisów w planach, dzienniku, wyników obserwacji dzieci. W jednej rubryce może być nawet kilka znaków)</i>	NIE ZREALIZOWANO – (minus) <i>(w każdym miejscu, gdzie nie było realizacji)</i>	PLANOWANIE <i>(zaznaczyć znakiem ✓ treści, które koniecznie należy zrealizować w drugim półroczu)</i>
1.	Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych Czy realizowano treści pozwalające wykształcić umiejętności społeczne?			
1)	obdarza uwagę dzieci i dorosłych, aby rozumieć to, co mówią i czego oczekują; grzecznie zwraca się do innych w domu, w przedszkolu, na ulicy			
2)	przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych			
3)	w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań			
4)	wie, że nie należy chwalić się bogactwem i nie należy dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach, a także, że nie należy wyszydząć i szykanować innych			
5)	umie się przedstawić: podaje swoje imię, nazwisko i adres zamieszkania; wie, komu można podawać takie informacje			
2.	Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku Czy realizowano treści pozwalające wykształcić umiejętności samoobsługowe, higieniczne i kulturalne?			
1)	umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby			
2)	właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków, nakrywa do stołu i sprząta po sobie			

3)	samodzielnie korzysta z toalety			
4)	samodzielnie ubiera się i rozbiera, dba o osobiste rzeczy i nie naraża ich na zgubienie lub kradzież			
5)	utrzymuje porządek w swoim otoczeniu			
3.	Wspomaganie rozwoju mowy dzieci Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności właściwego komunikowania się i mówienia?			
1)	zwraca się bezpośrednio do rozmówcy, stara się mówić poprawnie pod względem artykulacyjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym			
2)	mówi płynnie, niezbyt głośno, dostosowując ton głosu do sytuacji			
3)	uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty i formułuje dłuższe wypowiedzi o ważnych sprawach			
4)	w zrozumiały sposób mówi o swoich potrzebach i decyzjach			
4.	Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności intelektualne umożliwiające poznawanie i rozumienie siebie i swojego otoczenia?			
1)	przewiduje, w miarę swoich możliwości, jakie będą skutki czynności manipulacyjnych na przedmiotach (wnioskowanie o wprowadzanych i obserwowanych zmianach)			
2)	grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje) i formułuje uogólnienia typu: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne			
3)	stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć			
5.	Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności prozdrowotne?			
1)	dba o swoje zdrowie; zaczyna orientować się w zasadach zdrowego żywienia			
2)	dostrzega związek pomiędzy chorobą a leczeniem, poddaje się leczeniu, np. wie, że przyjmowanie lekarstw i zastrzyki są konieczne			
3)	jest sprawne fizycznie lub jest sprawne w miarę swoich możliwości, jeżeli jest dzieckiem mniej sprawnym ruchowo			
4)	uczestniczy w zajęciach ruchowych, w zabawach i grach w ogrodzie przedszkolnym, w parku, na boisku, w sali gimnastycznej			

6.	Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności dbania o własne bezpieczeństwo?			
1)	wie, jak trzeba zachować się w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc, umie o nią poprosić			
2)	orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach i korzystaniu ze środków transportu			
3)	zna zagrożenia płynące ze świata ludzi, roślin oraz zwierząt i unika ich			
4)	wie, że nie może samodzielnie zażywać leków i stosować środków chemicznych (np. środków czystości)			
5)	próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie			
7.	Wychowanie przez sztukę – dziecko widz i aktorem Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności tworzenia i odbioru sztuki?			
1)	wie, jak należy się zachować na uroczystościach, np. na koncercie, festynie, przedstawieniu, w teatrze, w kinie			
2)	odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługując się mową, mimiką, gestem i ruchem; umie posługiwać się rekwizytami (np. maską)			
8.	Wychowanie przez sztukę – muzyka i śpiew, pląsy i taniec Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności muzyczne?			
1)	śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym śpiewie, w tańcach i muzykowaniu			
2)	dostrzega zmiany dynamiki, tempa i wysokości dźwięku utworu muzycznego, wyraża je, pląsając lub tańcząc			
3)	tworzy muzykę, korzystając z instrumentów perkusyjnych (oraz innych przedmiotów), a także improwizuje ją ruchem			
4)	w skupieniu słucha muzyki, w tym także muzyki poważnej			
9.	Wychowanie przez sztukę – różne formy plastyczne Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności plastyczne?			
1)	przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu			
2)	umie wypowiadać się w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków wyrazu (takich jak kształt i barwa) w postaci prostych kompozycji i form konstrukcyjnych			
3)	wykazuje zainteresowanie malarstwem, rzeźbą i architekturą (także architekturą zieleni i architekturą wnętrz)			

10.	Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności techniczne?			
1)	wznosi konstrukcje z klocków i tworzy kompozycje z różnorodnych materiałów (np. przyrodniczych), ma poczucie sprawstwa („potrafię to zrobić”) i odczuwa radość z wykonanej pracy			
2)	używa właściwie prostych narzędzi podczas majsterkowania			
3)	interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w gospodarstwie domowym), próbuje rozumieć, jak one działają, i zachowuje ostrożność przy korzystaniu z nich			
11.	Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności rozpoznawania zjawisk atmosferycznych i unikania zagrożeń?			
1)	rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku; podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody, np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę			
2)	wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radiu i w telewizji, np. że będzie padał deszcz, śnieg, wiał wiatr; stosuje się do podawanych informacji w miarę swoich możliwości			
12.	Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt. Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności ochrony przyrody?			
1)	wymienia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych, np. na polu, na łące, w lesie			
2)	wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność)			
3)	potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu roślin i zwierząt w kolejnych porach roku; wie, w jaki sposób człowiek może je chronić i pomóc im, np. przetrwać zimą			
13.	Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną. Dziecko kończące przedszkole i rozpoczynające naukę w szkole podstawowej Czy realizowano treści pozwalające kształtować umiejętności matematyczne?			
1)	liczy obiekty i rozróżnia błędne liczenie od poprawnego			
2)	wyznacza wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub na innych zbiorach zastępczych			
3)	ustala równoliczność dwóch zbiorów, a także posługuje się liczebnikami porządkowymi			

4)	rozdzieli stronę lewą i prawą, określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów			
5)	wie, na czym polega pomiar długości i zna proste sposoby mierzenia: krokami, stopa za stopą			
6)	zna stałe następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesięcy w roku			
14.	Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania Czy realizowano treści pozwalające kształtować gotowość do czytania i pisania?			
1)	potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumie polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki, narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki			
2)	potrafi uważnie patrzeć (organizuje pole spostrzeżeń), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach			
3)	dysponuje sprawnością rąk oraz koordynacją wzrokowo-ruchową potrzebną do rysowania, wycinania i nauki pisania			
4)	interesuje się czytaniem i pisaniem; jest gotowe do nauki czytania i pisania			
5)	słucha np. opowiadań, baśni i rozmawia o nich; interesuje się książkami			
6)	układa krótkie zdania, dzieli zdania na wyrazy, dzieli wyrazy na sylaby; wyodrębnia głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej			
7)	rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli, np. w przedszkolu, na ulicy, na dworcu			
15.	Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne Czy realizowano treści pozwalające kształtować postawy prorodzinne, patriotyczne i obywatelskie?			
1)	wymienia imiona i nazwiska osób bliskich, wie, gdzie pracują, czym się zajmują			
2)	zna nazwę miejscowości, w której mieszka, zna ważniejsze instytucje i orientuje się w funkcjach społecznych pełnionych przez ważne osoby, np. policjanta, strażaka			
3)	wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a stolicą Polski jest Warszawa			
4)	nazywa godło i flagę państwową, zna polski hymn i wie, że Polska należy do Unii Europejskiej			
5)	wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa			

OPRACOWAŁA: Wiesława Mądrowska

ARKUSZ ANALIZY SPEŁNIANIA KRYTERIÓW NAGRODY DYREKTORA PRZEDSZKOLA

Poniższy arkusz może być narzędziem pomocnym dyrektorowi w przyznaniu swojej nagrody. Każdy dyrektor przedszkola publicznego powinien postępować w oparciu o kryteria trybu przyznawania tej nagrody, opracowane przez organ prowadzący (zgodnie z kompetencjami zawartymi w art. 49 ust. 2 KN). W arkuszu dokonano przykładowego uszczegółowienia tych kryteriów poprzez możliwe działania nauczyciela. Oczywiście nie powinno się zakładać zrealizowania wszystkich działań w rubryce „dowody”, ponieważ mogłoby się okazać, że nie ma takiego kandydata, któremu należałoby przyznać nagrodę. Zakres spełnienia kryteriów jest decyzją każdego dyrektora, biorąc pod uwagę zalecenia organu prowadzącego zawarte w stosownym dokumencie.

KRYTERIA	DOWODY
<p>I. W zakresie pracy wychowawczo-dydaktycznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> osiąga bardzo dobre wyniki w wychowaniu i nauczaniu dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje metody skutecznej komunikacji interpersonalnej, dba o bezpieczeństwo psychiczne dzieci, czuwając nad tym, aby wszystkie osoby pracujące z dzieckiem stosowały motywujący system nagradzania, stosuje zasadę indywidualizacji pracy, diagnozuje rozwój dziecka, planuje i realizuje zadania na bazie wniosków z obserwacji pedagogicznej
<ul style="list-style-type: none"> podjęmuje działalność innowacyjną w zakresie wdrażania nowatorskich metod nauczania i wychowania 	<ul style="list-style-type: none"> realizuje programy autorskie, realizuje nowatorskie programy innych autorów skutkujące efektami wychowawczymi i dydaktycznymi
<ul style="list-style-type: none"> ma udokumentowane osiągnięcia w pracy z dziećmi uzdolnionymi lub z dziećmi mającymi trudności w nauce 	<ul style="list-style-type: none"> dzieci powierzone opiece nauczyciela biorą udział w organizowanych przez nauczyciela konkursach, przeglądach, festiwalach, quizach itp., zdobywając nagrody i wyróżnienia, lub nauczyciel bierze udział z dziećmi w przedsięwzięciach organizowanych przez inne instytucje/nauczycieli o zasięgu wewnętrznym lub lokalnym, dostosowuje wymagania edukacyjne do możliwości dzieci słabiej rozwijających się, umożliwia dzieciom słabiej rozwijającym się osiągnięcie sukcesu, na miarę ich możliwości, np. poprzez prezentację za pomocą dostępnych im środków wyrazu
<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i wzorowo organizuje uroczystości przedszkolne 	<ul style="list-style-type: none"> jest odpowiedzialny za organizację stałych imprez lub podejmuje je z własnej inicjatywy, organizowane uroczystości są na wysokim poziomie, nauczyciel samodzielnie przewiduje ich przebieg, planuje, dba o najdrobniejsze detale, lub potrafi współdziałać z innymi osobami przy organizacji imprez i uroczystości, wspólnie dbając o należyty ich poziom

<ul style="list-style-type: none"> • dba o bezpieczeństwo dzieci podczas zajęć organizowanych w przedszkolu i poza przedszkolem 	<ul style="list-style-type: none"> • wzorowo organizuje wycieczki, spełniając przede wszystkim powinności określone w regulaminie wycieczek, • organizuje ciekawe i interesujące dzieci wycieczki, • angażuje rodziców do organizacji wycieczek
<p>2. W zakresie pracy opiekuńczej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnia pomoc i opiekę dzieciom będącym w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, pochodzącym z rodzin ubogich lub patologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • nawiązuje współpracę z instytucjami pomocowymi (ośrodki pomocy społecznej, ośrodki pomocy rodzinie, fundacje, stowarzyszenia itp.) w celu zdobycia pomocy materialnej lub finansowej, • współpracuje z instytucjami mogącymi wesprzeć dziecko w sytuacji traumatycznej lub kryzysowej (poradnia psychologiczno-pedagogiczna, sąd rodzinny, ośrodki wczesnej interwencji, jednostki systemu ochrony zdrowia, policja, zespół interdyscyplinarny, kurator sądowy itp.)
<ul style="list-style-type: none"> • organizuje udział rodziców w życiu przedszkola, rozwija formy współdziałania przedszkola z rodzicami 	<ul style="list-style-type: none"> • organizuje grupy wsparcia dla rodziców, spotkania ze specjalistami, • prowadzi w sposób warsztatowy spotkania z rodzicami, dbając o podniesienie ich kompetencji wychowawczych i opiekuńczych
<p>3. W zakresie działalności statutowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • systematycznie podnosi swoje kompetencje zawodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w organizowanych formach doskonalenia zawodowego lub • samodzielnie poszukuje interesujących go form doskonalenia zawodowego, a uzyskane w ten sposób kompetencje wykorzystuje do podniesienia jakości pracy własnej i przedszkola
<ul style="list-style-type: none"> • współdziała z innymi nauczycielami w wewnętrznym doskonaleniu zawodowym 	<ul style="list-style-type: none"> • organizuje zajęcia otwarte dla innych nauczycieli, • przygotowuje warsztaty, narady, posiedzenia zespołów, konsultacje itp., lub • współuczestniczy w przygotowaniu warsztatów, narad, posiedzeń zespołów, konsultacji itp.
<ul style="list-style-type: none"> • pozyskuje sponsorów, sprzymierzeńców, przyjaciół, dbając o dobry wizerunek przedszkola w środowisku 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje postawę wskazującą na integrację z przedszkolem, • zawsze działa na korzyść przedszkola, • swoim postępowaniem nie przyczynia się do utraty dobrego imienia przedszkola

OPRACOWAŁA: **Wiesława Mądrowska**

ARKUSZ ANALIZY PRACY NAUCZYCIELA POMOCNY W PRYZNAWANIU DODATKU MOTYWACYJNEGO

Przyznając dodatek motywacyjny dyrektor powinien dobrze się przygotować, a przede wszystkim dokonać analizy i odpowiedzieć sobie na pytanie – co jego zdaniem jest „innym zajęciem statutowym przedszkola związanym z prowadzeniem zajęć opiekuńczych, wychowawczych uwzględniającym potrzeby i zainteresowania dzieci”? (art. 42 ust. 2 pkt 2 KN). Dodatek motywacyjny powinien być przyznany głównie za wykonywanie właśnie tych zadań.

Arkusze analizy zadań wykonywanych przez nauczyciela

Zadania wynikające z art. 42 ust 1 i 2 pkt 1, za które nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie zasadnicze	Inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych przedszkola, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania dzieci (art. 42 ust. 2 pkt 2), za które nauczyciel może otrzymać dodatek motywacyjny
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, w wymiarze określonym w ust. 3 lub ustalonym na podstawie ust. 4a albo ust. 7; ▪ dla nauczycieli przedszkoli jest to praca z dziećmi prowadzona w wymiarze 25 lub 22 godziny tygodniowo, ▪ jakość tej pracy nie powinna być kryterium przyznawania dodatku motywacyjnego, ▪ nauczyciel jest zobligowany wykonywać tę pracę rzetelnie zgodnie z obowiązkami określonymi w art. 6 KN ▪ jakość tej pracy podlega ocenie na podstawie art. 6a KN 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zajęcia, czynności opiekuńcze i wychowawcze związane z zaspokajaniem potrzeb dzieci powinny być wykonywane w ramach pozostałych do 40 godzin 15 lub 18 tygodniowo, przy czym należy pamiętać, że nauczyciel nie ma obowiązku dokumentowania tych czynności, ale może wykazać je np. w arkuszu samooceny, ▪ nie powinny być to zadania związane z doksztalcaniem, samodoskonaleniem lub doskonaleniem zawodowym, ▪ mogą to być czynności (nie wykonywane w czasie pracy z dziećmi) związane z: <ul style="list-style-type: none"> • prowadzeniem obserwacji pedagogicznych, • dokumentowaniem prowadzenia obserwacji pedagogicznych, • przekazywaniem rodzicom informacji o stanie rozwoju dzieci, • prowadzeniem dla rodziców warsztatów i konsultacji w ramach organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, • zapoznaniem rodziców z podstawą programową i włączeniem ich do kształtowania umiejętności w niej określonych, • włączeniem rodziców do wspólnego organizowania przedsięwzięć, w których biorą udział dzieci, • opracowywaniem programów pracy indywidualnej, • współpracą z poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi instytucjami pomocowymi (np. ośrodek pomocy rodzinie, ośrodek pomocy społecznej, itp.), • prowadzeniem przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym i promującym zdrowie (oprócz tych prowadzonych w ramach pensum), • współpracą ze środowiskiem lokalnym polegającą na rozwijaniu zainteresowań dzieci (wszelkie czynności związane z udziałem dzieci w konkursach, akcjach, festiwalach itp.), • prowadzeniem czynności związanych z promocją wartości wychowania przedszkolnego, w tym w szczególności działania umożliwiające prezentację osiągnięć dzieci (bezpośredni udział dzieci w różnych przedsięwzięciach odbywających się w czasie, poza czasem, w którym nauczyciel realizuje pensum), • wykonywaniem innych zadań i czynności, które dyrektor uzna za właściwe w ramach pracy opiekuńczo-wychowawczej przedszkola

Arkusz samooceny pracy nauczyciela w okresie

(w zależności od zapisów regulaminu, najczęściej jest to półrocze)

1. NAZWISKO, IMIĘ NAUCZYCIELA

2. ZAKRES SAMOOCENY

Lp.	Zadania i czynności podlegające samoocenie	Opis konkretnych działań (z podaniem wykonanych zadań, dat, uzyskanych efektów, określeniem wymiernych korzyści itp.)
1.	Prowadzenie obserwacji pedagogicznych	
2.	Dokumentowanie prowadzenia obserwacji pedagogicznych	
3.	Przekazywanie rodzicom informacji o stanie rozwoju dzieci	
4.	Prowadzenie dla rodziców warsztatów i konsultacji w ramach organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej	
5.	Zapoznanie rodziców z podstawą programową i włączenie ich do kształtowania umiejętności w niej określonych	
6.	Włączenie rodziców do wspólnego organizowania przedsięwzięć, w których biorą udział dzieci	
7.	Opracowywanie programów pracy indywidualnej	
8.	Współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi instytucjami pomocowymi (np. ośrodek pomocy rodzinie, ośrodek pomocy społecznej itp.)	
9.	Prowadzenie przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym i promującym zdrowie	
10.	Współpraca ze środowiskiem lokalnym polegająca na rozwijaniu zainteresowań dzieci (wszelkie czynności związane z udziałem dzieci w konkursach, akcjach, festiwalach itp.)	
11.	Prowadzenie czynności związanych z promocją wartości wychowania przedszkolnego, w tym w szczególności działania umożliwiające prezentację osiągnięć dzieci (bezpośredni udział dzieci w różnych przedsięwzięciach odbywających się w czasie, poza czasem w którym nauczyciel realizuje pensum)	
12.	Inne zadania i czynności, które nauczyciel wykonał w ramach pracy opiekuńczej i wychowawczej na rzecz dzieci	

OPRACOWAŁA: **Wiesława Mądrowska**

Przedstawiono wzór Projektu karty oceny prac nauczyciela, który po wykreśleniu słowa „projekt” oraz po zamieszczeniu odpowiedniej wersji punktu 13 i 14 może być Kartą oceny pracy nauczyciela, jeżeli nauczyciel nie wnieś uwag, które dyrektor uwzględni. Dyrektor jest zobowiązany przed dokonaniem ostatecznej oceny pracy zapoznać nauczyciela z jej projektem oraz wysłuchać jego uwag i zastrzeżeń (art. 6a, ust. 8 KN). Uwagi nauczyciela mogą być wniesione na piśmie, szczególnie w przypadku oceny innej niż wyróżniająca.

KARTA OCENY PRACY – PROJEKT

1. Imiona i nazwiska nauczyciela –
2. Data urodzenia –
3. Wykształcenie – wyższe z przygotowaniem pedagogicznym
4. Staż pracy zawodowej –
5. Nazwa przedszkola –
6. Zajmowane stanowisko – nauczyciel przedszkola
7. Stopień awansu zawodowego – nauczyciel mianowany
8. Data rozpoczęcia pracy w placówce –
9. Forma nawiązania stosunku pracy – na podstawie mianowania
10. Data dokonania ostatniej oceny –
11. Ostatnia ocena pracy –
12. Uzasadnienie do oceny pracy przeprowadzonej w dniu

UZASADNIENIE

Pani wzorcowo pod względem merytorycznym i metodycznym organizuje różnorodne formy zajęć dla dzieci. Na szczególnie uznanie zasługuje cykl organizowanych zajęć pod nazwą „Przedszkolny Parlament”, gdzie nauczycielka przybliża dzieciom prawa i sposoby ich egzekwowania, wynikające z Konwencji Praw Dziecka. Realizacja tego zadania przyczynia się do nabywania przez dzieci umiejętności zgodnego współdziałania, poszanowania siebie nawzajem, tolerancji i akceptacji każdego dziecka niezależnie od stanu rozwoju fizycznego, psychicznego czy posiadanego statusu społecznego.

Nauczycielka dba o relacje z wychowankami, które nacechowane są życzliwością oraz otwartością na ich potrzeby. Potrafi dokonać rzetelnej diagnozy rozwoju dziecka, na podstawie której indywidualizuje oddziaływania wychowawcze i dobiera odpowiednie metody oddziaływania dydaktycznego. Określa kierunki pracy z każdym dzieckiem w celu optymalizacji procesu edukacji. Praca indywidualna jest codzienną formą działalności nauczyciela. Współpracuje z psychologiem i rodzicami w zakresie niwelowania trudności rozwojowych dzieci. Samodzielnie inicjuje spotkania. Prowadzi wymaganą w tym zakresie dokumentację.

Należy do nauczycieli stosujących aktywizujące metody pracy. Z powodzeniem w ostatnich dwóch latach pracy realizowała program, który skutkowało osiągnięciem przez dzieci umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach przygotowujących w szczególności dzieci do podjęcia nauki w szkole. Dbałość o bezpieczeństwo psychiczne dzieci, a także zapewnienie pełnego bezpieczeństwa fizycznego zasługuje na szczególne uznanie. Takie działanie nauczyciela skutkuje zmniejszeniem się trudności adaptacyjnych dzieci, brakiem nawet drobnych urazów fizycznych, co gwarantuje bardzo dobrą atmosferę sprzyjającą pełnemu rozwojowi każdego wychowanka.

Potrafi skutecznie włączać rodziców do współpracy, wykorzystując wiedzę i umiejętności zdobyte na kursie z zakresu skutecznej komunikacji interpersonalnej. W ramach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzi warsztaty i konsultacje dla rodziców, podnosząc ich kompetencje wychowawcze oraz umiejętności radzenia sobie z trudnościami, na jakie natrafiają w pracy z dziećmi w domu.

Promuje osiągnięcia własne i dzieci w placówce i poza nią. Przygotowuje materiały do aktualizacji strony internetowej przedszkola. Aktywnie włącza się w organizowane zarówno w przedszkolu, jak i w środowisku lokalnym, przedsięwzięcia promujące osiągnięcia dzieci. Prace plastyczne dzieci przygotowane pod jej kierunkiem uzyskują coroczne nagrody i wyróżnienia w organizowanych konkursach. W maju 2011 roku dzieci z jej grupy wygrały konkurs plastyczny promujący zdrowy styl życia, którego nagrodą była wycieczka do parku rozrywki.

Systematycznie doskonali umiejętności zawodowe, wzbogaca swój warsztat pracy. Z własnej inicjatywy podjęła i ukończyła kurs „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”, wykorzystując zdobyte tam umiejętności i wiadomości w praktyce.

Stanowi wzorzec osobowy, cieszy się autorytetem wśród rodziców i pracowników. Czas pracy w ramach pensum poświęca na wyłączną działalność z wychowankami, zgodnie z „Zalecanymi warunkami realizacji podstawy programowej”. Wzorowo wykonuje inne statutowe zadania przedszkola, wykazując inicjatywę i ogromne zaangażowanie. Dokumentację przebiegu nauczania i inną dokumentację obowiązującą w przedszkoli prowadzi wzorowo.

* Punkt 13 w projekcie oceny pracy

13. W związku z powyższym proponuje się ocenę wyróżniającą.

* Punkt 13 w karcie oceny pracy

13. Stwierdzenie uogólniające, dotyczące oceny pracy nauczyciela, o którym mowa w art. 6a. ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

OCENA WYRÓZNIAJĄCA

.....
data

.....
podpis oceniającego

* Punkt 14 w projekcie oceny pracy

14. Nauczycielowi przysługuje prawo wniesienia uwag do dyrektora przedszkola, do ustalonego projektu oceny pracy w terminie 3 dni od dnia jego doręczenia.

.....
data

.....
podpis oceniającego

* Punkt 14 w karcie oceny pracy

14. Od ustalonej Oceny pracy, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, przysługuje nauczycielowi prawo wniesienia odwołania za pośrednictwem dyrektora przedszkola do organu nadzorującego.

.....
data

.....
podpis oceniającego

.....
pieczęć przedszkola

.....
miejscowość, data

PROTOKÓŁ Z ZAPOZNANIA SIĘ Z PROJEKTEM OCENY PRACY NAUCZYCIELA

Pani

(imię i nazwisko nauczyciela)

nauczycielka Przedszkola w

zapoznała się z pisemnym Projektem oceny pracy przedstawionym w dniu

Pani została poinformowana o przysługującym jej

prawie złożenia swoich uwag na piśmie nie później niż w ciągu 3 dni od dnia zapoznania się z Projektem

oceny pracy.

W związku z powyższym Pani oświadczyła, że

nie będzie/będzie * wносиła na piśmie uwag.

Protokół podpisali:

.....

Dyrektor Przedszkola

.....

Nauczyciel

* niewłaściwe skreślić

Osoba fizyczna prowadząca przedszkole niepubliczne składając wniosek o środki z budżetu gminy otrzymuje dotację w wysokości nie niższej niż 75% wydatków bieżących ustalonych w tym budżecie, ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jedno dziecko (art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty). Otrzymana dotacja podlega kontroli ze strony organów gminy (audytorzy zatrudnieni w urzędach gmin lub wyznaczeni pracownicy z wydziałów kontroli albo wydziałów merytorycznych zajmujących się sprawami edukacji i oświaty).

Pewne kontrowersje i różnice zdań występują pomiędzy kontrolującymi i kontrolowanymi w kwestii formy prowadzenia ewidencji i rozliczania otrzymanej dotacji.

OPIS SYTUACJI: Dotowany – osoba fizyczna prowadząca niepubliczne przedszkole zgodnie z ustawą

o systemie oświaty, na podstawie wpisu do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego – prowadzi podatkową księgę przychodów i rozchodów. W tym miejscu należy również dodać, że otrzymujący dotację nie osiągnął przychodów z działalności za poprzedni rok podatkowy równowartych 1200 tys. euro. Kontrolujący z urzędu gminy stwierdzili w protokole kontroli, że dokumentacja

o systemie oświaty, na podstawie wpisu do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego – prowadzi podatkową księgę przychodów i rozchodów. W tym miejscu należy również dodać, że otrzymujący dotację nie osiągnął przychodów z działalności za poprzedni rok podatkowy równowartych 1200 tys. euro. Kontrolujący z urzędu gminy stwierdzili w protokole kontroli, że dokumentacja

PEŁNA KSIĘGOWOŚĆ CZY PODATKOWA KSIĘGA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW

TEKST: **Wioletta Kędziora**

Warto wiedzieć, w jaki sposób prowadzić ewidencję otrzymanej dotacji z jednostki samorządu terytorialnego dla niepublicznego przedszkola.

nie jest prowadzona w sposób wynikający z ustawy o rachunkowości, tj. wydali zalecenie pokontrolne sugerujące, że dotowany winien prowadzić pełną księgowość.

PROBLEM: Czy kontrolujący placówkę, sugerując zmianę formy prowadzenia ewidencji z księgi przychodów i rozchodów na pełną księgowość, mieli rację?

Moim zdaniem: NIE. Podatnik prowadzący przedszkole niepubliczne jako osoba fizyczna może ewidencjonować przychody i koszty w podatkowej księdze przychodów i rozchodów, ale nie ma również takiego obowiązku.

Potwierdzeniem tego stanowiska jest interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z dnia 2 października 2008 r. (nr II.PB1/415-476/08-4/AG), w której stwierdzono: „Dochód z działalności polegającej na prowadzeniu przedszkola niepublicznego podlega opodatkowaniu, a właściciel przedszkola – osoba fizyczna – może w celu ewidencji podatkowej prowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów”.

Zgodnie z opinią ekspertów podatkowych interpretacja poznańskiej izby jest potwierdzeniem wykładni obecnie obowiązujących przepisów w zakresie obowiązku prowadzenia przez osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą ewidencji w formie podatkowej księgi przychodów i rozchodów bądź ksiąg rachunkowych. Dokumenty powyższe należy prowadzić w sposób zapewniający ustalenie dochodu lub straty, podstawy opodatkowania i wysokości należnego podatku za rok podatkowy. Obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych, zgodnie z opiniami ekspertów podatkowych spoczywa jedynie na osobach fizycznych, jeżeli ich przychody z działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy wynosiły w walucie polskiej co najmniej równoważność kwoty 1,2 mln euro.

Ponadto czytając wprost zapis art. 2 ustawy o rachunkowości stwierdza się, że przepisy tejże ustawy stosuje się do mających siedzibę lub miejsce

sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- osób fizycznych, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równoważność w walucie polskiej 1 200 000 euro,
- innych jednostek, jeżeli otrzymują one na realizację zadań zleconych dotacje lub subwencje z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego lub funduszy celowych – od początku roku obrotowego, w którym dotacje lub subwencje zostały im przyznane.

W analizowanym przypadku sytuacja taka nie ma miejsca. Po pierwsze dotowany nie osiąga określonej kwoty przychodów. Po drugie, dotacja jaką otrzymuje nie jest dotacją na realizację zadań zleconych, finansowanych z budżetu gminy.

■ Dotacja, którą otrzymują osoby fizyczne, wynika wprost z ustawy o systemie oświaty i nie nosi znamion dotacji na realizację zadań zleconych. ■

Definicja dotacji na realizację zadań zleconych zawarta jest w art. 127 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.). Istotą tych dotacji jest przekazanie beneficjentowi środków pieniężnych przeznaczonych na sfinansowanie (lub dofinansowanie) skonkretyzowanego zadania (celu lub przedsięwzięcia),

w wyniku czego beneficjent ponosi wydatki, o wysokości których i strukturze rodzajowej decyduje zazwyczaj organ udzielający dotacji. Zatem nie jest to dotacja celowa, a tylko w przypadku dotacji celowej istnieje obowiązek wyodrębnienia ewidencji środków otrzymanych z dotacji.

Dotacje podmiotowe

Dotacja, którą otrzymują osoby fizyczne wynika wprost z ustawy o systemie oświaty i nie nosi znamion dotacji na realizację zadań zleconych. Nosi natomiast znamiona dotacji podmiotowej, której definicję zawarto w art. 131 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.): Dotacje podmiotowe obejmują środki dla podmiotu wskazanego w odrębnej ustawie lub w umowie międzynarodowej, wyłącznie na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie określonym w odrębnej ustawie lub umowie międzynarodowej.

Tak naprawdę przedszkole niepubliczne nie realizuje żadnych zadań zleconych. Jest to jego prywatna inicjatywa, którą samorząd gminy dotuje, ponieważ taki obowiązek wynika bezpośrednio z ustawy o systemie oświaty. W ustawie o systemie oświaty ponadto jest napisane, że:

- dotacje dla niepublicznych przedszkoli przekazywane są w 12 częściach w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca na rachunek bankowy placówki (art. 90 ust. 3c),
- dotacje dla niepublicznych przedszkoli są przeznaczone na dofinansowanie realizacji zadań szkoły lub placówki w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym profilaktyki społecznej (art. 90 ust. 3d),
- dotacje mogą być wykorzystane wyłącznie na pokrycie wydatków bieżących przedszkola (art. 90 ust. 3d),
- organy jednostek samorządu terytorialnego (wójt, burmistrz, prezydent), mogą kontrolować prawidłowość wykorzystania dotacji przyznanych przedszkolom z budżetów tych jednostek (art. 90 ust. 3e),

- osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli przez organy mają prawo wstępu do placówki oraz wglądu do prowadzonej przez nią dokumentacji organizacyjnej, finansowej i dokumentacji przebiegu nauczania (art. 90 ust. 3f),
- organy kontrolujące w związku z przeprowadzaniem kontroli prawidłowości wykorzystywania dotacji przez placówkę mogą przetwarzać dane osobowe uczniów tych szkół i placówek (art. 90 ust. 3g),
- organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego (rada gminy) ustala tryb udzielania i rozliczania dotacji, oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich wykorzystywania, uwzględniając w szczególności podstawę obliczania dotacji, zakres danych, które powinny być zawarte we wniosku o udzielenie dotacji i w rozliczeniu jej wykorzystania, oraz termin i sposób rozliczenia dotacji (art. 90 ust. 4).

Z wyżej przytoczonych zapisów ustawy nie wynika wprost, że organ kontrolujący dotację ma prawo narzucić formę prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Dotacja, którą otrzymuje przedszkole niepubliczne, jest dotacją podmiotową. Osoba prowadząca przedszkole otrzymuje ją między innymi dlatego, że jest przedszkolem w rozumieniu ustawy o systemie oświaty, a wysokość dotacji zależy wyłącznie od liczby wychowanków. Kontroli na pewno podlegać będzie liczba wykazywana we wniosku i czy jest ona zgodna ze stanem faktycznym. Weryfikacji można dokonać między innymi na podstawie dzienników zajęć. Drugim czynnikiem podlegającym kontroli niewątpliwie będzie rodzaj wydatków, które zostaną sfinansowane z otrzymanej dotacji. Jak wcześniej wspominałam dotacja jest przeznaczona na finansowanie wydatków bieżących. Także weryfikacji będzie podlegało stwierdzenie faktu, czy nie sfinansowano z tych środków wydatków na wydatki inwestycyjne lub zakupy inwestycyjne.

Podatek dochodowy

Omawiając temat ewidencji dotacji, warto zwrócić również uwagę, że otrzymywane dotacje zwolnione są z podatku dochodowego.

Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach (sygnatura interpretacji indywidualnej: IBPBI/1/415-121/11/RM), stwierdził, że stanowisko Wnioskodawcy przedstawione we wniosku o udzielenie pisemnej interpretacji przepisów prawa podatkowego, dotyczącej podatku dochodowego od osób fizycznych, w zakresie możliwości zwolnienia z podatku dochodowego dotacji otrzymanej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz sposobu ujmowania ww. przychodów oraz sfinansowanych z nich kosztów w podatkowej księdze przychodów i rozchodów – jest prawidłowe.

Ponadto w interpretacji tej Dyrektor Izby Skarbowej stwierdził, że:

- zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy o podatku dochodowym, osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą, są obowiązane prowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów,
- sposób prowadzenia księgi określa rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz. U. z 2003, Nr 152, poz. 1475 z późn. zm.). Zawarte w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia „Objaśnienia do podatkowej księgi przychodów i rozchodów” określają, w jakich kolumnach wpisywać określone przychody i koszty.

Mając na względzie powyższe, stwierdzić należy, iż przychody i koszty, których wysokość nie ma wpływu na podstawę opodatkowania i wysokość należnego podatku, a więc w części objętej zwolnieniem przedmiotowym, nie mogą być w księdze ujmowane. Wynika to m.in. także z treści pkt 13 „Objaśnień do podatkowej księgi przychodów i rozchodów”

w myśl którego „Kolumna 13 jest przeznaczona do wpisywania pozostałych kosztów (poza wymienionymi w kolumnach 10–12) z wyjątkiem kosztów, których zgodnie z art. 23 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie uznaje się za koszty uzyskania przychodów”.

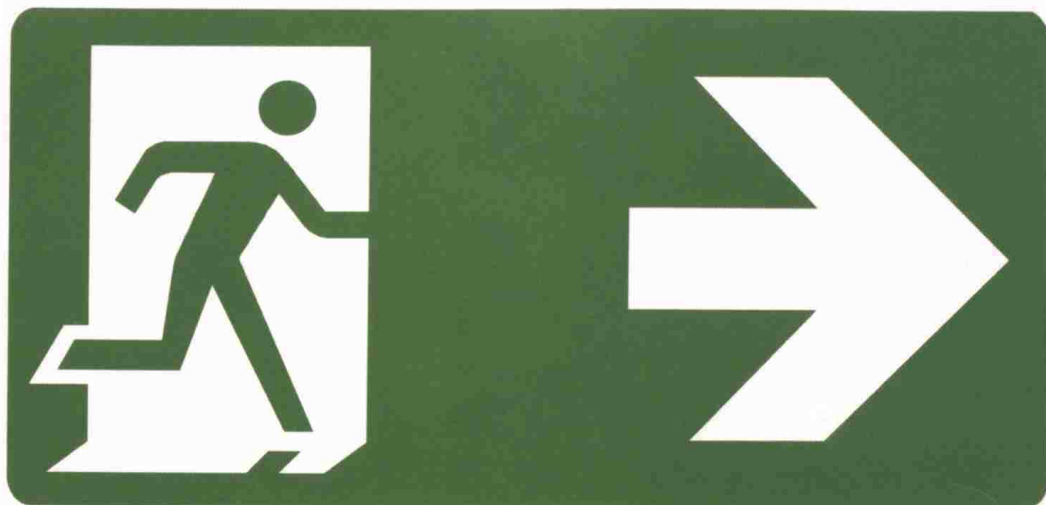
Alternatywnym rozwiązaniem może być prowadzenie odrębnej ewidencji otrzymanych dotacji oraz udokumentowanych wydatków sfinansowanych z tej dotacji.

Reasumując:

- prawo do otrzymania dotacji na podstawie ustawy o systemie oświaty przyjmuje cechy dotacji podmiotowej,
- prawo do otrzymania dotacji jest prawem niezbywalnym, bezwzględnym i przysługuje każdemu podmiotowi prowadzącemu na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego niepubliczne przedszkole, pod warunkiem że osoba prowadząca poda organowi właściwemu, do 30 września roku poprzedzającego rok otrzymania dotacji, planowaną liczbę uczniów;
- nie ma obowiązku prowadzenia pełnej księgowości w niepublicznym przedszkolu.

EWAKUACJA PRÓBNA

Tylko dobrze przygotowana próbna ewakuacja pozwoli uchronić życie i mienie na wypadek realnego zagrożenia. Warto znać zasady i przepisy regulujące te kwestie.

TEKST: mł. kpt. mgr inż. Paweł Gromek

Jednym z najważniejszych obowiązków dyrektora jest odpowiedzialność za bezpieczeństwo powierzonych mu pod opiekę dzieci oraz wszystkich pracowników placówki oświatowej, na której czele stoi.

Jednym z aspektów ochrony przeciwpożarowej jest bezpieczeństwo ewakuacji. Wpływają na nie m.in.

- warunki ewakuacji (np. właściwie wyznaczone kierunki i oznaczone drogi ewakuacyjne),
- aspekty organizacyjne (np. sporządzona wg wytycznych z 2010 r. instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, w tym dostosowane do obiektu wytyczne postępowania na wypadek pożaru i innego miejscowego zagrożenia oraz ewakuacji),
- organizowane cyklicznie ewakuacje próbne.

Obowiązki dyrektora przedszkola

W związku z organizacją ewakuacji próbnych dyrektor przedszkola powinien kolejno:

- 1) Odpowiednio wyznaczyć termin ćwiczeń, tj. przed upływem 3 miesiąca od daty rozpoczęcia roku szkolnego.

- 2) Poinformować na piśmie właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej (PSP) o ewakuacji próbnej w terminie co najmniej 7 dni przed planowaną datą jej przeprowadzenia.
- 3) Zapoznać pracowników ze sposobami bezpiecznej ewakuacji oraz sygnałami alarmowymi.
- 4) Opracować wspólnie z kadrami pedagogicznymi zabawy dla dzieci na potrzeby sprawnej ewakuacji.
- 5) Przygotować protokół ewakuacji próbnej.
- 6) Sprawdzić warunki ewakuacji w dniu ćwiczeń.
- 7) Przeprowadzić ćwiczenia:
 - wydać polecenie o wszczęciu alarmu,
 - poinformować ćwiczące służby ratownicze o rozpoczęciu ewakuacji,
 - zabrać ze sobą instrukcję bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
 - nadzorować właściwy przebieg ewakuacji, w tym drożność dróg ewakuacyjnych, przestrzeganie procedury (sposobów postępowania) ewakuacji, bezpieczne zachowania itp.
 - odebrać meldunki nauczycieli o stanach osobowych grup w miejscu zbiórki, przekazać je służbom ratowniczym,
 - pozostawać w stałej dyspozycji kierującego działaniami ratowniczymi,
 - realizować dodatkowe założenia ćwiczeniowe (np. zagubienie się kilku wychowanków wewnątrz budynku),
 - zakończyć ćwiczenia i nakazać powrót do sal zajęciowych.
- 8) Zorganizować spotkanie informacyjno-sprawozdawcze z przedstawicielami służb ratowniczych i nauczycielami.
- 9) Wypełnić protokół ewakuacji próbnej w dwóch egzemplarzach.
- 10) Przesłać jeden egzemplarz protokołu ewakuacji próbnej właściwemu miejscowo komendantowi powiatowemu (miejskiemu) PSP.

- 11) Zaplanować kolejną ewakuację próbną w oparciu o wnioski płynące z protokołu.

Obowiązki nauczycieli

Do obowiązków nauczycieli należy prawidłowe i kompletne wykonywanie zaleceń procedury bądź sposobów postępowania na wypadek ewakuacji, w szczególności:

- 1) Poinformowanie dzieci o rozpoczęciu ewakuacji.
- 2) Krótkie przypomnienie wychowankom o zasadach zachowania się podczas ewakuacji.
- 3) Zabranie ze sobą dziennika lekcyjnego, zamknięcie wszystkich okien w sali i wyłączenie wszystkich odbiorników energii elektrycznej.
- 4) Nakazanie dzieciom, by pozostawiły wszystkie swoje rzeczy wewnątrz sali zajęciowej.
- 5) Opuszczenie z wychowankami sali i zamknięcie drzwi (nie na klucz).
- 6) Udanie się zgodnie z kierunkami ewakuacji do miejsca zbiórki (np. do pobliskiej hali sportowej).
- 7) Dbalność o kompletność, zwartość grupy i sprawne poruszanie się po drogach ewakuacyjnych.
- 8) Sprawdzenie stanu grupy na miejscu zbiórki.
- 9) Niezwłoczne złożenie meldunku o stanie grupy (szczególnie o osobach zaginionych) dyrektorowi przedszkola.
- 10) Stała opieka nad dziećmi w trakcie ćwiczeń i powrót z nimi do sali po ich zakończeniu.

Obowiązki pozostałego personelu przedszkola

Bardzo ważne, by podczas ewakuacji próbnej zaangażowany został cały personel przedszkola. Pracownicy administracyjni, służba ochrony oraz personel sprząający mogą zostać wykorzystani do m.in.:

- 1) Bezpośredniego zaalarmowania całego stanu przedszkola o wszczęciu ewakuacji.
- 2) Otwarcia i utrzymywania drożności wyjść ewakuacyjnych z obiektu.
- 3) Wyrzucenia mokrych ręczników na korytarz, na potrzeby ochrony dzieci i pracowników przed zadymieniem.
- 4) Kierowania osób do miejsca zbiórki, ratowników do miejsca zdarzenia.
- 5) Zajęcia się osobami wymagającymi pomocy, słabszymi, niepełnosprawnymi.
- 6) Zabezpieczenia ważnej dokumentacji służbowej.

Problemem, z jakim przyjdzie się zmierzyć dyrektorowi przedszkola, jest wpływ warunków atmosferycznych na ewakuowanych. Miejsce zbiórki powinno uwzględniać ochronę przed zimnem, wilgocią i wiatrem. Nie może być zbyt oddalone od przedszkola, ponieważ dzieci nie będą miały czasu na odnalezienie, a następnie założenie swoich ubrań wierzchnich. Czas ewakuacji ma tu kluczowe znaczenie. Warto więc zastanowić się nad alternatywą dla odzieży (np. koce, folie życia). Pobliskie boisko szkolne lub plac zabaw nie jest odpowiednim punktem zbiórki podczas ewakuacji dzieci w wieku

Do obowiązków nauczycieli należy prawidłowe i kompletne wykonywanie zaleceń procedury bądź sposobów postępowania na wypadek ewakuacji. ■

przedszkolnym – zwłaszcza w okresie zimowym. Warto wspomnieć o udziale w ćwiczeniach specjalistycznych służb (straży pożarnej, policji, zespołów ratownictwa medycznego). Należy zadbać, by rozmach przedsięwzięcia nie był powodem do zdenerwowania najmłodszych. Dlatego warto zastanowić się nad nadaniem ewakuacjom formy zabawy. Pozwoli to odciągnąć uwagę dzieci od organizacyjnych aspektów tego przedsięwzięcia. Będą one w ten sposób nieświadomie wykształcały w sobie schematy bezpiecznych zachowań. Ten ukryty program może okazać się kluczem do poprawy ich bezpieczeństwa nawet poza murami przedszkola, czyli w domu. Nauczyciele mogą w tym przypadku wykazać się ogromną pomysłowością.

Przykładowe założenia scenariuszy ćwiczeń:

- 1) Ewakuacja z powodu pożaru. Jedno dziecko schowało się przed zagrożeniem. Akcja ratowniczo-gaśnicza strażaków. Policja zabezpiecza miejsce działań. Nauczyciele udają się z dziećmi w miejsce ciepłe i suche. Po ćwiczeniach strażacy demonstrują swoje możliwości sprzętowe dzieciom.
- 2) Ewakuacja podczas zajęć. Zadymienie strefy podsufitowej. Realizacja procedury ewakuacji – zabawa w lokomotywę (dzieci na kolanach trzymają się w grupie „jak wagoniki” i opuszczają strefę zagrożenia, minimalizując wpływ toksycznego dymu, który znajduje się pod sufitem).
- 3) Wyciek substancji niebezpiecznej z cysterny w pobliżu przedszkola. Podstawienie autobusu oraz ewakuacja całego personelu i dzieci w miejsce bezpieczne.

Ewakuacje próbne to podstawa w radzeniu sobie z rzeczywistym zagrożeniem. Szkoda zaniedbywać obowiązek, skoro stawką może być życie dzieci.

PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719).

*Alternatywne spojrzenie
na inteligencję dziecka,
prezentowane przez Howarda
Gardnera, stanowi punkt
wyjścia do budowania centrów
inteligencji wielorakich.*

TEKST: Małgorzata Suświłło

JAK OKREŚLIĆ PROFIL INTELIGENCJI PRZEDSZKOLAKA?

Główną wątpliwość budzi teza twórcy teorii o braku istnienia inteligencji ogólnej i niezależność (odrębność) wyłonionych przez Gardnera ośmiu/dziewięciu rodzajów inteligencji: lingwistycznej, logiczno-matematycznej, muzycznej, cielesno-kinestetycznej, wizualno-przestrzennej, interpersonalnej, intrapersonalnej, przyrodniczej i, ewentualnie, egzystencjalnej. W ten sposób autor pluralizuje pojęcie inteligencji i zdecydowanie przeciwstawia się psychometrycznemu podejściu w badaniu i diagnozowaniu inteligencji dziecka. Podobnie odniesienie do badania rozwoju dziecka odnajdujemy w perspektywie etologicznej reprezentowanej przez Williama Charleswortha i Sandrę Scarr, w której inteligencja traktowana jest jako produkt ewolucji, powstały w toku rozwoju gatunku ludzkiego z powodu zdolności przystosowawczych¹. Etologowie zwracają uwagę na wrodzone podstawy zachowań inteligentnych (mechanizmy biologiczne i dziedziczenia) i w przeciwieństwie do psychometrów prowadzą badania w warunkach naturalnych.

Wyłonione przez Gardnera inteligencje mają charakter równoprawny, co oznacza, że nie ma tu wyróżnienia na ważne i mniej ważne, co ma miejsce w przypadku tradycyjnej edukacji szkolnej, a nawet już przedszkolnej, gdzie czołowe miejsce zajmują tzw. obszary akademickie (polonistyczny, matematyczny, czasami przyrodniczy). Badanie kompetencji kluczowych uczniów obejmuje sprawność czytania, pisanie i rachowania, zaś inne, jakże ważne dla rozwoju człowieka kompetencje, są pomijane, wręcz lekceważone. Teoria Gardnera pozwala spojrzeć na dziecko w inny, nieoceniający sposób – przez pryzmat jego mocnych stron i ujawniających się zdolności/inteligencji, ma więc dużą wartość edukacyjną. Ponadto pozwala ona patrzeć holistycznie (całościowo) na rozwój dziecka, jednocześnie stosować zindywidualizowany sposób edukacji dopasowany do jego profilu inteligencji. Przedszkole jest właśnie takim miejscem, gdzie wychowanie i edukacja są nierozłączne, a podejście holistyczne oraz interdyscyplinarne stanowi fundament oddziaływań pedagogicznych.

W niniejszym opracowaniu pragnę przypomnieć założenia Gardnerowskiej teorii inteligencji wielorakich i zaproponować pewne rozwiązania w jej stosowaniu w pracy z dziećmi przedszkolnymi.

Ogólne założenia teorii inteligencji wielorakich

Uzasadniając występowanie u człowieka różnorodnych rodzajów inteligencji, Gardner sięga do badań pochodzących z różnych dziedzin i dyscyplin naukowych, takich, jak: biologia, medycyna, filozofia, psychologia i edukacja, a także do prac badawczych obejmujących szczególne grupy ludzi takie, jak: cudowne dzieci, osoby upośledzone umysłowo o „wysepkowych” uzdolnieniach, dzieci autystyczne i dzieci o upośledzonej zdolności uczenia się. Gardner i jego współpracownik J. Walters podają, że osoby należące do wszystkich tych grup odznaczają się bardzo „poszarpanym” profilem poznawczym, który niezwykle trudno jest wyjaśnić w kategoriach jednolitej koncepcji inteligencji². Według nich jednym ze źródeł

Istotne jest wywołanie pogłębionej refleksji nad ogromnymi możliwościami przedszkola, szczególnie pracującej w nim kadry pedagogicznej. ■

dostarczających informacji o różnych rodzajach inteligencji są występujące załamania się niektórych zdolności w wyniku uszkodzenia mózgu. Kiedy ktoś dozna udaru mózgu albo innego rodzaju uszkodzenia, to zniszczone albo zachowane mogą zostać różne zdolności, niezależnie od innych³.

Dla inteligencji lingwistycznej Gardner odnajduje dowody np. w psychologii rozwojowej, neuropsychologii (dysfunkcje językowe u pacjentów z uszkodzonym mózgiem), neurobiologii (wskazanie mechanizmów przetwarzania informacji związanych z fonologią, syntaksą, semantyką i pragmatyką). Dla inteligencji muzycznej i przestrzennej dowodów poszukuje w biologii ewolucyjnej, zakładającej inteligencję gatunków poprzedzających ludzi (widoczne jest tu podobieństwo do podejścia etologicznego).

Główne założenia teorii inteligencji wielorakich są więc następujące:

1. Każdy człowiek posiada wszystkie dziewięć rodzajów inteligencji, ale każdy posiada je w innym zestawieniu (układzie) intelektualnym.
2. Inteligencje są charakterystyczne dla gatunku ludzkiego.
3. Inteligencje są ulokowane w różnych obszarach mózgu i mogą pracować zarówno razem, jak i niezależnie.

¹ J.H. Gardner, *Inteligencje wielorakie. Teoria w praktyce*, Poznań 2002, s. 25.

² R. Vasta, M.M. Haith, S.A. Miller, *Psychologia dziecka*, WSiP, Warszawa 1995.

³ Tamże, s. 24.

CECHY CHARAKTERYSTYCZNE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW INTELIGENCJI

- **INTELIGENCJA LINGWISTYCZNA (JĘZYKOWA)**
– jest zdolnością werbalnego porozumiewania się, przejawia się w mowie i piśmie;
- **INTELIGENCJA LOGICZNO-MATEMATYCZNA**
– jest zdolnością rozumienia abstrakcyjnych relacji i posługiwania się nimi, odpowiada głównie za myślenie naukowe;
- **INTELIGENCJA MUZYCZNA** – jest zdolnością słuchową pozwalającą tworzyć, przekazywać i rozumieć znaczenie dźwięku, w uproszczeniu nazywana jest też myśleniem muzycznym;
- **INTELIGENCJA WIZUALNO-PRZESTRZENNA**
– jest zdolnością polegającą na spostrzeganiu informacji wzrokowych lub przestrzennych, transformowaniu i modyfikowaniu ich oraz odtwarzaniu wrażeń wzrokowych, nawet bez odniesienia do pierwotnego bodźca fizycznego¹. Zdolności te wyrażają się w umiejętności tworzenia trójwymiarowych obrazów wzrokowych oraz ich przesuwania i rotowania;

- **INTELIGENCJA CIELESNO-KINESTETYCZNA**
– jest zdolnością kontrolowania własnej motoryki,

¹ H. Gardner, M.L. Kornhaber, W.K. Wake, *Inteligencja. Wielorakie perspektywy*, Warszawa 2001, s. 158.

manipulowania przedmiotami, wykorzystywania własnego ciała do wyrażenia emocji (np. w tańcu), udziału w grze (np. w sporcie), przejawia się w zdolnościach ruchowych;

- **INTELIGENCJA INTERPERSONALNA (ZEWNĄTRZOSOBOWA)**

– jest zdolnością rozpoznawania i odróżniania uczuć, umiejętnością odczytywania zamiarów i pragnień drugiej osoby nawet wtedy, kiedy są skrywane, polega na rozumieniu innych i współodczuwaniu;

- **INTELIGENCJA INTRAPERSONALNA (WEWNĄTRZOSOBOWA)**

– jest umiejętnością rozróżniania własnych uczuć, cechuje ją wysoki poziom samowiedzy i rozumienia samego siebie oraz odczuwanych przez siebie emocji², pozwala poznać człowiekowi jego własne możliwości i sposoby ich wykorzystania;

- **INTELIGENCJA PRZYRODNICZA**

– jest zdolnością rozpoznawania i kategoryzowania świata roślin, zwierząt i innych obiektów przyrodniczych jako znaczących dla świata naturalnego;

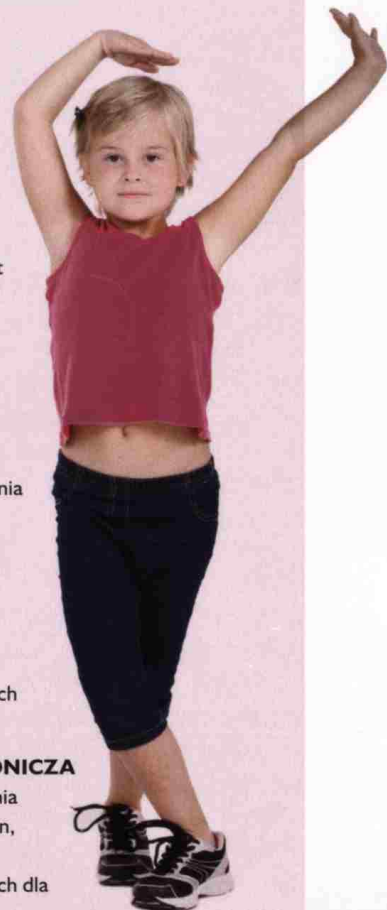
- **INTELIGENCJA EGZYSTENCJALNA**

– oznacza wrażliwość i zdolność do zgłębiania problemów ludzkiej egzystencji, stawiania i rozważania problemów dotyczących życia, śmierci i spraw ostatecznych³.

Ważną umiejętnością nauczyciela przedszkola jest rozpoznawanie (wczesna diagnoza) u dzieci ich predyspozycji w celu odpowiedniego wspierania zarówno wyróżniającego się rodzaju inteligencji, jak i tworzenia warunków wspomagających rozwój inteligencji słabo rozwiniętych.

² Por. J.W. Eby, J.F. Smutny, *Jak kształcić uzdolnienia dzieci i młodzieży*, Warszawa 1998 oraz H. Gardner, *Inteligencje wielorakie. Teoria w praktyce*, Poznań, 2002.

³ H. Gardner, *Intelligences reframed. Multiple intelligences for the 21st century*, USA 1999.

4. Inteligencje mają charakter rozwojowy. Według Gardnera naturalna linia rozwojowa każdej inteligencji zaczyna się od niewyćwiczonej zdolności schematyzowania, np. zdolności rozróżniania dźwięków w inteligencji muzycznej albo oceniania trójwymiarowych układów w inteligencji przestrzennej. To pierwsze stadium rozwoju inteligencji tzw. „surowej” ma miejsce w pierwszym roku życia. W następnych stadiach Gardner zaleca patrzenie na inteligencje przez inny pryzmat.
5. Inteligencje posiadają własny system symboli i znaków. Małe dzieci (po ukończeniu 1 roku) demonstrują swoje zdolności poprzez przyswajanie sobie różnych systemów symbolicznych, np. języka w zdaniach i opowiadaniach, muzyki w piosenkach, orientacji przestrzennej w rysunkach, umiejętności cielesno-kinestetycznych w gestach, tańcu itd. System znakowy używany przez dzieci odzwierciedla każdą inteligencję dopiero w okresie formalnej edukacji, czyli w szkole.
6. Współwystępowanie inteligencji o wysokim poziomie daje podstawę do określania tzw. profilu inteligencji. I tak np. inteligencja logiczno-matematyczna związana jest często z inteligencją językową, ale też może być związana z inteligencją muzyczną. Podobnie inteligencja cielesno-kinestetyczna może współwystępować z inteligencją przestrzenną, ale może być związana także z innym rodzajem, np. z inteligencją interpersonalną itd.
7. Można ulepszać edukację poprzez adresowanie inteligencji wielorakich do dzieci (uczniów).

Rozpoznawanie inteligencji wielorakich u dzieci przedszkolnych

Niezbędnym warunkiem rozpoznawania inteligencji wielorakich u dzieci na terenie placówki przedszkolnej jest ich obserwacja w różnych sytuacjach, nie tylko typowo edukacyjnych, ale także rozmowy z rodzicami na temat ulubionych zabaw i zajęć domowych (pozaprzedszkolnych) dzieci. Poniżej podane są wskaźniki mogące pomóc w ustaleniu profilu inteligencji przedszkolaków.

■ Wskaźniki dla inteligencji lingwistycznej:

dziecko chętnie słucha, jak inni opowiadają lub czytają, jest wrażliwe na słowa, lubi je powtarzać, bawić się nimi, układa wierszyki i rymowanki, jest zainteresowane czytaniem i próbuje samodzielnie odczytywać proste wyrazy, napisy itp., z łatwością wyraża swoje myśli i przyswaja nowe informacje.

■ Wskaźniki dla inteligencji logiczno-matematycznej:

dziecko wykazuje zainteresowanie działaniem różnych urządzeń, potrafi grupować przedmioty (zabawki) wg ich przeznaczenia, lubi wykonywać działania na liczbach, potrafi liczyć w pamięci, lubi przeprowadzać różnego rodzaju eksperymenty, wynajduje błędy w tym, co mówią lub robią rówieśnicy czy dorośli, lubi gry strategiczne np. warcaby lub szachy, szybciej niż większość rówieśników wykazuje cechy myślenia na poziomie konkretnym, chętnie podejmuje zadania wykraczające poza normę rozwojową dla jego wieku.

■ Wskaźniki dla inteligencji muzycznej:

dziecko poprawnie, pod względem intonacyjnym, powtarza usłyszane dźwięki (pojedyncze lub krótkie motywy melodyczne) w skali: c1–c2 lub d1–d2, łatwo zapamiętuje nowe piosenki i odtwarza je po dłuższym czasie, irytuje się, gdy ktoś śpiewa niepoprawnie, rozpoznaje brzmienie co najmniej kilku instrumentów perkusyjnych (np. bębenek, tamburyn, kołatki, grzechotki, dzwonki, trójkąt) i melodycznych (np. fortepian, flet, skrzypce, gitara, kontrabas), potrafi odtwarzać rytm na instrumentach z zestawu perkusyjnego, wymyśla własne piosenki.

■ Wskaźniki dla inteligencji wizualno-przestrzennej:

dziecko chętnie ogląda ilustracje w książkach, samodzielnie podejmuje różnorodne działania plastyczne: rysuje, maluje używając ciekawych barw, potrafi wyrazić swoje przeżycia związane z wysłuchanym opowiadaniem lub utworem muzycznym w postaci pracy plastycznej, potrafi ze szczegółami opisać swoją drogę do przedszkola, opisując jakiś przedmiot lub urządzenie wymienia jego drobne elementy składowe,

■ Znaczącym elementem pracy nauczyciela jest uwzględnianie konstruktywistycznego podejścia do edukacji przedszkolaków, którego podstawę stanowi interakcyjny charakter edukacji. ■

łatwo odnajduje drogę w nowym miejscu, szybko zdobywa orientację wokół własnego ciała i w otaczającej przestrzeni, lubi oglądać mapy.

■ Wskaźniki dla inteligencji cielesno-kinestetycznej:

dziecko chętnie biega, podskakuje i wykazuje zainteresowanie grami sportowymi, porusza się rytmicznie w takt muzyki, łatwo przyswaja proste kroki taneczne (krakowiak, polka, tańce regionalne), opowiadając coś, gestykuluje i naśladuje ruchem zachowanie innych osób lub zwierząt, łatwo przyswaja nowe sprawności ruchowe typu jazda na rowerze, na rolkach, nartach czy na łyżwach, poznając nowe przedmioty, lubi je dotykać.

■ Wskaźniki dla inteligencji przyrodniczej:

dziecko chętnie zbiera informacje (także obrazki) o zwierzętach i dzieli się nimi z kolegami, rozpoznaje zwierzęta żyjące dziko i domowe, rozróżnia podstawowe gatunki roślin rosnących w jego otoczeniu, chętnie opiekuje się roślinami w kąciku przyrodniczym lub w ogrodzie przedszkolnym, kolekcjonuje rzeczy związane z przyrodą, np. ciekawe kamienie, muszki, kwiaty, zauważa różnice w przyrodzie w zależności od pory roku, potrafi oznaczać pogodę na kalendarzu pogody, lubi przeprowadzać eksperymenty przyrodnicze.

■ **Wskaźniki dla inteligencji interpersonalnej:**

dziecko chętnie bawi się z rówieśnikami, organizuje zabawy zespołowe, często przyjmuje rolę lidera w zabawie lub zajęciach zespołowych, łatwo odczytuje zamiary kolegów, obserwując ich twarze, gesty i mimikę, pomaga innym w razie potrzeby, ma zawsze wokół siebie kolegów, jest duszą towarzystwa.

■ **Wskaźniki dla inteligencji intrapersonalnej:**

dziecko chętnie bawi się i wykonuje różne zadania samotnie, w okresie adaptacyjnym przyjmuje rolę obserwatora (typ samotnego przedszkolaka), dokładnie opowiada o swoich uczuciach, rozpoznaje swoje mocne i słabe strony, jest niezależne w myśleniu i działaniu (wykazuje samodzielność), dobrze się czuje w swoim własnym towarzystwie.

■ **Wskaźniki dla inteligencji egzystencjalnej:**

dziecko zadaje pytania dotyczące życia i śmierci, pyta o to, co kiedyś było na Ziemi, zadaje dużo pytań związanych z wiarą i religią, zna symbole religijne, pyta o własne istnienie na Ziemi, o życie na innych planetach.

■ **T**eoria Gardnera pozwala spojrzeć na dziecko w inny, nieoceniający sposób – przez pryzmat jego mocnych stron i ujawniających się zdolności, posiada więc dużą wartość edukacyjną. ■

Rozwijanie inteligencji wielorakich

Aby rozwijać inteligencję wieloraką u dzieci przedszkolnych należy spełnić kilka warunków, które proponują rozpatrzyć w trzech płaszczyznach: psychologicznej, pedagogicznej i materialnej.

Płaszczyzna psychologiczna obejmuje działania nauczyciela i personelu przedszkola zapewniające dziecku poczucie bezpieczeństwa. To bezwarunkowa akceptacja, empatia i zrozumienie potrzeb oraz stanów emocjonalnych dziecka. To także podmiotowe traktowanie wychowanka, w którym ma on możliwość wyboru, np. rodzaju aktywności, ma okazje do odczuwania sprawstwa, ale także brania odpowiedzialności za swoje decyzje i działania. To także zgoda nauczyciela na uczenie się metodą prób i błędów. Warto pamiętać, że poza nauczycielem pracują w przedszkolu też inne osoby (personel pomocniczy), których działania i zachowania także rzutują na bezpieczeństwo dziecka.

Płaszczyzna pedagogiczna obejmuje intencjonalne działania nauczyciela, a więc inspirowanie, kierowanie, współdziałanie

w zabawach i zajęciach dzieci. Znaczącym elementem pracy nauczyciela jest uwzględnianie konstruktywistycznego podejścia do edukacji przedszkolaków, którego podstawę stanowi interakcyjny (dialogowy) charakter edukacji. Jego cechą wyróżniającą jest samodzielność dzieci w zdobywaniu informacji. Nauczyciel pomaga dzieciom konstruować wiedzę w miejsce jej gotowego podawania, stwarza okazje do rozwiązywania problemów, do formułowania i sprawdzania własnych pomysłów oraz stawiania wniosków, dzieci są aktywnymi uczestnikami procesu uczenia się, korzystają z różnych opracowań i materiałów źródłowych oraz ze środków do manipulowania, na zajęciach docenia się pytania, problemy i zainteresowania dzieci, a także uczy się je współpracy. Niezmiernie ważną umiejętnością nauczyciela jest dostrzeżenie różnic indywidualnych między dziećmi (cykliczna diagnoza profilu inteligencji) i organizowanie działań dziecięcych z podziałem na zespoły o zróżnicowanym poziomie trudności. Przedszkole poprzez swoją przestrzeń czasową i materialną jest takim szczególnym miejscem, gdzie można pracę z dziećmi traktować w sposób niezwykle elastyczny i sprzyjający rozwojowi podopiecznych o różnych możliwościach i potrzebach.

Płaszczyzna materialna obejmuje właściwą organizację przestrzeni przedszkolnej (nie tylko pojedynczej sali) dla określonej grupy wiekowej. W rozwijaniu inteligencji wielorakich duże znaczenie ma cała przestrzeń, w której dzieci przebywają, a więc zarówno budynek, jak i plac przedszkolny z ogrodem. W budynku przedszkolnym warto zagospodarować korytarze, pokoiki, schowki itp. w taki sposób, żeby dzieci mogły np. przez jedną godzinę dziennie wybierać sobie miejsce lub grupę, do której chcą pójść, i tam się bawić. Oczywiście wiąże się to z pewną zmianą organizacji pracy, jednak warto podjąć taki trud. Warto też te miejsca odpowiednio wyposażać. Propozycja takich miejsc do rozwijania różnych rodzajów inteligencji przedstawiona została poniżej.

- **Centrum czytania/pisania** – wyposażone w książki, papier, przybory do pisania, rysowania i kolorowania, pieczątki, karty pracy, gry planszowe, komputer. Można tu rozwijać inteligencję lingwistyczną, intra- i interpersonalną czy egzystencjalną.
- **Centrum ekspresji ilustracyjno-wizualnej** – wyposażone w aparat fotograficzny lub kamerę, komputer, plastelinę, modelinę, glinę, ewentualnie w masę modelarską, zestawy do majsterkowania, klocki, książki, mapy, atlas geograficzny, globus, tekturę, kolorowy papier, pergamin, przybory do rysowania i malowania, materiał przyrodniczy, kredę, układanki, domki dla lalek. Centrum to jest dobrym miejscem dla rozwoju umiejętności wizualno-przestrzennych i intrapersonalnych.
- **Centrum badawczo-eksperymentalne** – wyposażone w magnetowid, telewizor, akwarium, terrarium, szklą powiększającą, mikroskop, lampy cieplarniane, kolekcje motyli, zwierzęta, narzędzia ogrodnicze, nasiona, karmniki, atlasy przyrodnicze, lornetkę, ewentualnie teleskop, naczynia laboratoryjne. Można tu rozwijać inteligencję logiczno-matematyczną, przyrodniczą i wizualno-przestrzenną.

- **Centrum muzyczne** – wyposażone w instrumenty perkusyjne (grzechotki, dzwonki, marakasy, trójkąty, bębni, tamburyna, ksylofony) i melodyczne (keyboard, flety lub flażolety), sprzęt do nagrywania i odtwarzania muzyki, komputer z kartą muzyczną, książki o znanych kompozytorach i instrumentalistach, kaseto- i płytoteka, przeszkadzajki (puszki, orzechy kokosowe). W centrum tym rozwija się zdolności muzyczne, cielesno-kinestetyczne i interpersonalne.
- **Centrum matematyczne** – wyposażone w komputer, przedmioty do manipulowania, liczydła, kalkulatory, klocki, plecionki, papier techniczny, tektura, układanki, pieniądze zabawki, karty pracy, karty do gry, kolorowe pionki do gry, modele brył geometrycznych, kompas, stopery, zegarki. Dzieci mają tu okazję do rozwijania zdolności logiczno-matematycznych, cielesno-kinestetycznych, interpersonalnych i intrapersonalnych.
- **Centrum budowniczo-malarskie** – wyposażone w różne zestawy do konstruowania, klocki drewniane i konstrukcyjne, materiał przyrodniczy, papier, farby, klej, pędzle, materiały do lepienia, komputer z kartą graficzną. W centrum tym wspomagany jest rozwój inteligencji wizualno-przestrzennej, cielesno-kinestetycznej, interpersonalnej i intrapersonalnej.
- **Centrum przedstawień** – wyposażone w sprzęt odtwarzający muzykę, przestrzeń sceniczną z zasłonką (kurtyną), sprzęt gimnastyczny, stojaki, zestawy z kukielkami i scenariuszami do przedstawień, marionetki, kostiumy i akcesoria do przebierania, glinę, plastelinę, instrumenty perkusyjne. Dzieci rozwijają się tu lingwistycznie, wizualno-przestrzennie, kinestetycznie i interpersonalnie.

Warto dodać, że rozwijanie wielorakich inteligencji dziecka powinno odbywać się w kontekście społeczno-kulturowym, w którym funkcjonuje placówka. Należy brać pod uwagę wszystkie komponenty składowe środowiska materialnego otaczającego dziecko, w tym naturalnego, środowiska będącego wytworem człowieka, a także środowiska społecznego – lokalnej kultury, religii, tradycji, obrzędów i zwyczajów regionalnych panujących w najbliższym otoczeniu dziecka.

Przykłady zaimprovizowanych (w sali wykładowej UWM w Olsztynie) centrów rozwijania inteligencji. Zdjęcia są autorstwa osób prowadzących zajęcia z dziećmi w ramach Olsztyńskich Dni Nauki i Sztuki – 21 września 2011 r.

Zajęcia w centrum wizualno-przestrzennym

Zabawa w teatr cieni – centrum przedstawień

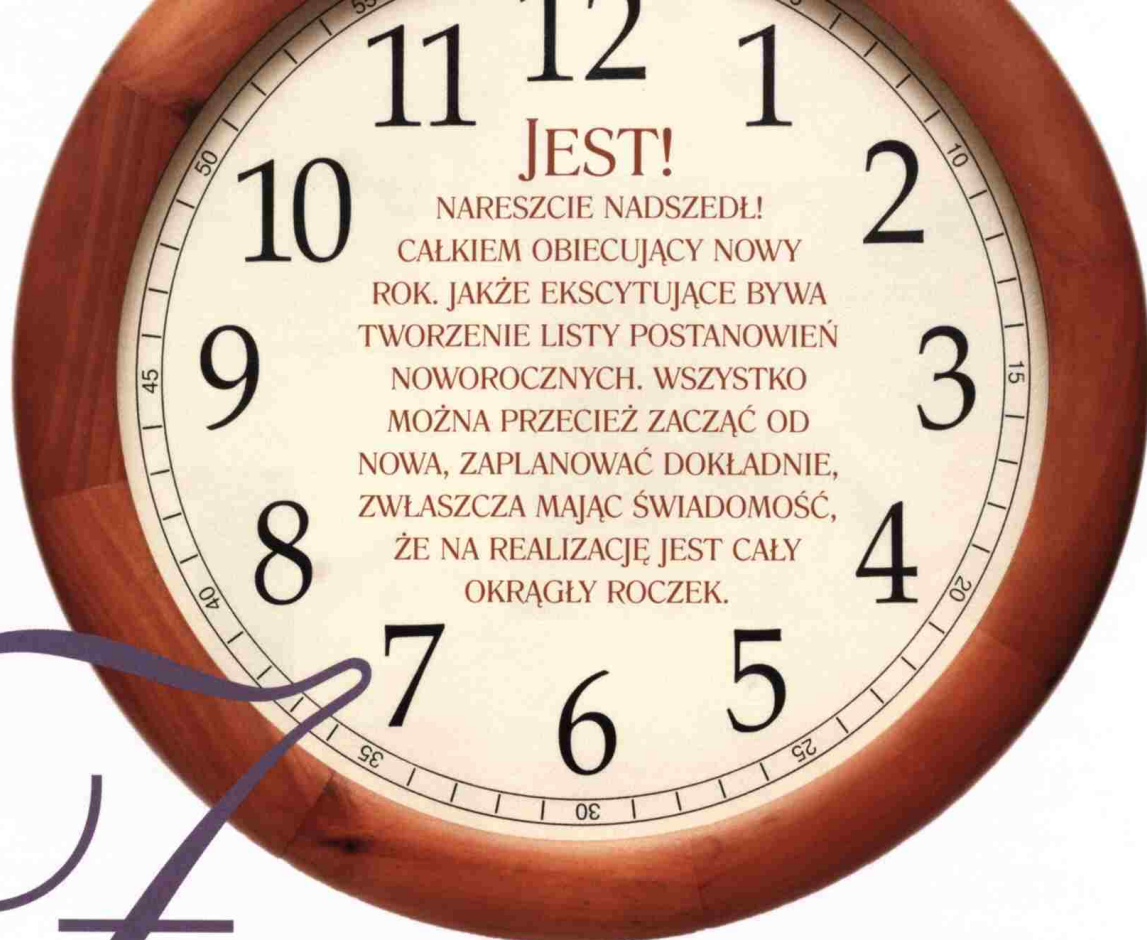
Uwagi na zakończenie

Przedstawiony wyżej zarys teorii i praktyki związanej z rozwijaniem inteligencji wielorakich dziecka w przedszkolu stanowi jedynie bazę wyjściową do podejmowania szczegółowych działań nauczyciela przedszkola. Istotne jest wywołanie pogłębionej refleksji nad ogromnymi możliwościami przedszkola, szczególnie pracującej w nim kadry pedagogicznej, w zakresie sprzyjania rozwojowi dziecka i wyrównywania środowiskowych braków w tym zakresie. Refleksja z tym związana powinna być połączona z przyjęciem współodpowiedzialności, wraz z rodzicami, za wychowanie i rozwój dzieci w okresie najbardziej sprzyjającym (sensytywnym) rozwojowi wielu sfer. Każdy program wychowania przedszkolnego można dostosować do interdyscyplinarnego podejścia, z jakim wiąże się Gardnerowska idea rozwijania inteligencji wielorakich dziecka, a wypełnienie zadań programowych treściami zajęć w dużej mierze zależy od pomysłowości samego nauczyciela.

Teoria Gardnera pozwala spojrzeć na dziecko w inny, nieoceniający sposób – przez pryzmat jego mocnych stron i ujawniających się zdolności, posiada więc dużą wartość edukacyjną.

Znaczącym elementem pracy nauczyciela jest uwzględnianie konstruktywistycznego podejścia do edukacji przedszkolaków, którego podstawę stanowi interakcyjny charakter edukacji.

Istotne jest wywołanie pogłębionej refleksji nad ogromnymi możliwościami przedszkola, szczególnie pracującej w nim kadry pedagogicznej.

JEST!
 NARESZCIE NADSZEDŁ!
 CAŁKIEM OBIECUJĄCY NOWY
 ROK. JAKŻE EKSCYTUJĄCE BYWA
 TWORZENIE LISTY POSTANOWIEŃ
 NOWOROCZNYCH. WSZYSTKO
 MOŻNA PRZECIEŻ ZACZAĆ OD
 NOWA, ZAPLANOWAĆ DOKŁADNIE,
 ZWŁASZCZA MAJĄC ŚWIADOMOŚĆ,
 ŻE NA REALIZACJĘ JEST CAŁY
 OKRĄGŁY ROCZEK.

ZAGUBIENI w czasie

TEKST: **Magdalena Retkowska**

Co takiego sprawia, że uwielbiamy kolekcjonować chwile? Im więcej, tym lepiej. Pragniemy wydłużyć dobę, by móc dokonać wielu ciekawych rzeczy. Kiedy zaczyna się ta gonitwa w poszukiwaniu straconego czasu?

Wykształcony przedszkolak

Od najmłodszych lat czyha na nas smok, który chce pożreć każdą wolną chwilę. Jeszcze kilkanaście lat temu kilkulatek był po prostu dzieckiem. Znakiem nowoczesności jest gonitwa, mająca na celu jak najlepsze wykorzystanie zasobów czasowych. Gdyby nasze babcie usłyszały o szkolnych lub przedszkolnych listach kolejkowych, na których widnieją nazwiska nienarodzonych jeszcze dzieci, pewnie złapałyby się za głowę. Z czego wynika taki pęd? Maluchy uczą się języków obcych, gry na instrumencie, tańczą, obsługują komputer. Wiedzą czasem tyle, ile kiedyś wiedziały dużo starsze dzieci. Czy coś w tym złego? Wydaje się, że z takiego stanu rzeczy należy się tylko cieszyć. Coraz lepiej wykształceni ludzie to przecież inwestycja w przyszłość. No właśnie – inwestycja. Okazuje się,

że w dzisiejszym świecie większość czynności wykonujemy, ponieważ tak się optaca. Rodzice zapisują swoje pociechy na kolejne zajęcia rozwijające ich umiejętności, wybierają szkoły, które mają zagwarantować sukces w dorosłym życiu. Aż łezka w oku się kręci, gdy człowiek przypomni sobie beztrudne chwile spędzone na podwórku z rówieśnikami... Teraz grafik dziecka jest równie pełny, jak pełny jest harmonogram dnia zabieganego rodzica. Myślimy, że ukierunkowanie zainteresowań malucha da mu później ciekawe życie. Rozpoznanie zdolności staje się priorytetem procesu edukacji. Wdraża się procedury wspierające rodziców i nauczycieli, którzy mają do czynienia z uczniem zdolnym. Wszystko po to, by nie stracić czasu, który przecież dany jest nam tylko raz.

Nastoletnia eureka!

Często mam okazję rozmawiać z licealistami. Pytani o plany na przyszłość potrafią zawstydzić. Najpierw wybierają ciekawe profile kształcenia, później mnożą pomysły na to, co będą robić i kim będą jako dorośli. Rzadko mówią o jednym kierunku studiów. Dużo odważniej rezygnują z tego, który nie spełnia ich oczekiwań. Na rynek pracy wkraczają z certyfikatami potwierdzającymi kompetencje językowe. Karierę zawodową zaczynają dużo wcześniej niż ich rówieśnicy sprzed lat.

Samodzielność jest celem, który chcą jak najszybciej osiągnąć. Wszystko to odbywa się kosztem czasu, którego nawet oni mają coraz mniej. Kolejne kursy, nietypowe pasje, realizacja założonych celów – kalendarze wypełnione do maksimum. Wielu z nich zatracza się w gonitwie, która stając się eureką, uzależnia i wciąga coraz bardziej. Nie jest bowiem dobrze widziane spokojne życie, w którym na wszystko jest czas. A może pokolenie MP4 inaczej postrzega normę tzw. spokojnego życia? Dla nich spokój równa się stan zaspokojonych potrzeb, które rosną w miarę jedzenia. Gdy apetyt wzrasta, trzeba móc go zaspokoić. Najczęściej podejmując się kolejnej pracy, realizując coraz to nowsze aspiracje.

Udźwignąć walizkę...

Badania dowodzą, że ludzie, którzy bardzo szybko wkraczają w dorosłe życie, podejmując pracę już na studiach, w wieku lat trzydziestu są bardzo często wypaleni i popadają w depresję. Brzmi dramatycznie i osobiście nie generalizowałabym takiej opinii, ale... Im szybciej żyjemy, tym więcej energii potrzebujemy na regenerację. Im więcej mamy planów i aspiracji, tym częściej wpadamy w wir, z którego trudno nam wyjść. Ktoś powie, co jest złego w czerpaniu z życia pełnymi garściami? Skoro świat stoi otworem, należy przekraczać kolejne wrota i zbierać doświadczenia, które nas wzbogacają. Co jednak zrobić, gdy kolejny dzień kończy się ujemnym bilansem niewykonanych zadań i koszmarnym deficytem energii? Można powiedzieć, że w rezultacie i tak jesteśmy zwycięzcami, bo założyliśmy sobie tak wiele, iż dwie nieosiągnięte pozycje na pewno nie są porażką. Ale często jest tak, że rośnie poczucie winy, bo we własnych oczach stajemy się niewydolni. A przecież były kiedyś czasy, gdy człowiek zaspokajał się jednym etatem, jednym hobby i jednym fakultetem...

Kalendarzowa nadzieja

Ileż to razy zdarza nam się westchnąć z tęsknoty za jednym dniem wolnym od pracy? Planujemy, co takiego zrobilibyśmy, gdyby ktoś ofiarował dobie tylko do naszej dyspozycji... A jak często zdarzyło się, że wolny dzień zagospodarowaliśmy na nadrobienie zaległości, które nagromadziły się w ciągu tygodnia, miesiąca? Obiecujemy sobie za każdym razem, że wreszcie nadejdzie taki czas, gdy uda nam się odpocząć. A może warto po prostu to zrobić?

Okazuje się, że im bardziej jesteśmy zapracowani, tym trudniej jest nam zwolnić. Od kilku lat rozprzestrzenia się moda na tzw. DOWNSHIFTING, który w najprostszym ujęciu oznacza zwolnienie tempa i zmniejszenie konsumpcjonizmu. Zastanawiam się, czy nie jest to pewien paradoks, że w świecie, który stoi przed nami otworem, istnieje potrzeba propagowania mody na odpoczynek. Być może tak bardzo ulegamy modzie, że nasze zachowania uzależnione są także od trendu na pozytywną formę egoizmu. Jeśli ma być to z korzyścią dla nas samych, dlaczego nie pozwolić sobie na taki rodzaj szaleństwa? Rok 2012 okazuje się być doskonałym czasem na dodanie kolejnego no-

worocznego postanowienia. W kalendarzu znajdziemy bowiem dodatkowy dzień. Zaczął się właśnie rok przestępny, który raz na cztery lata ofiarowuje nam gratisową datę 29 lutego.

Misja – nicnierobienie

Domyślam się, że niektórzy czytając powyższy podtytuł, poczuli zaniepokojenie lub nawet oburzenie. Nicnierobienie nie może być ani postanowieniem, ani tym bardziej misją. Jeśli jednak dotyczy jednego dnia, który wyzwoli w nas tęsknotę za chwilą tylko dla siebie, może okazać się doskonałym prezentem noworocznym, który ofiarujemy sami sobie.

Czas przecież jest dany nam tylko raz. To od nas zależy, jak go wykorzystamy. Czy otwierając rano oczy, będziemy czuli energię na cały nadchodzący dzień? Czy znajdziemy w sobie pozytywną motywację, by uśmiechać się do ludzi, których spotkamy na swojej drodze? Jeśli nawet spoglądamy teraz z niepokojem na zapełnione kartki w kalendarzu i zastanawiamy się, jak wygospodarować w gąszczu obowiązków chwilę tylko dla siebie, pamiętajmy, że odrobina zdrowego egoizmu może sprawić cuda. Otaczamy się na co dzień ludźmi, którzy obserwują nas i czerpią wzorce. Widząc nas uśmiechniętych i pełnych energii, podziwiają i uczą się, że spełniony człowiek to człowiek szczęśliwy. Dlatego nie odkładajmy przeczytania książki czy wyjścia do kina na czas urlopu. A jeśli czujemy, że od lat marzymy o lekcjach tańca, to po prostu zapiszmy się na kurs i cieszymy rytmem salsy czy walca...

Odnaleźć siebie

To wbrew pozorom nie jest takie łatwe. Zagubieni w czasie, bywamy zagubieni w ogóle. Gdzieś po drodze gubimy radości, które powinny być jednym z elementów naszej codzienności. Gonimy samych siebie w wyścigu o puchar najlepszego „czasoroziągacza”. Jesteśmy coraz doskonalsi w konkurencji zdobywania kolejnych kwalifikacji. Zanim rozpędzi się kolejny rok zdobywania szczytów kariery, weźmy do ręki flamaster i na samoprzylepnej karteczce zapiszmy drukowanymi literami: UMIEM SIĘ ZATRZYMAĆ, BO KOCHAM SIEBIE, a potem naklejmy ją w widocznym miejscu i obserwujmy, czy to prawda najprawdziwsza, czy kolejny mit rodem z listy noworocznych postanowień. Ja, póki co, biegnę do sklepu papierniczego po notes z samoprzylepnymi kartkami, bo poprzedni skończył się na zapisywaniu zadań z gatunku DEADLINE. Czas zatem na przyjemną odmianę...

MAGDALENA RETKOWSKA

absolwentka Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego. Studia odbyła na kierunku filologia polska w zakresie specjalności nauczycielskiej oraz edytorskiej. W 2009 roku ukończyła studia podyplomowe w zakresie zarządzania oświatą na Uniwersytecie Techniczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy.

Kalendarium luty/marzec 2012

23 stycznia–5 lutego 2012	ferie zimowe w województwach: podlaskim, warmińsko-mazurskim
30 stycznia–12 lutego 2012	ferie zimowe w województwach: lubelskim, łódzkim, podkarpackim, pomorskim, śląskim
13–26 lutego 2012	ferie zimowe w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim, małopolskim, świętokrzyskim, wielkopolskim
do końca lutego 2012	<p>przekazanie rodzicom informacji z diagnozy rozwoju dzieci,</p> <p>podsumowanie półrocznej pracy Rady Rodziców, zorganizowanie zebrań z rodzicami,</p> <p>zorganizowanie rady analityczno-oceniającej pracę w pierwszym półroczu roku szkolnego 2011/2012 wraz z przekazaniem wyników i wniosków z pełnionego nadzoru pedagogicznego,</p> <p>podjęcie decyzji o koniecznych działaniach naprawczych wynikających z planu ewaluacji,</p> <p>przygotowanie wniosków o nagrody i odznaczenia oraz Medal KEN,</p> <p>sprawdzenie wykorzystania urlopów za rok 2011 oraz zaplanowanie urlopów na 2012 r.</p>
marzec 2012	sporządzenie sprawozdania SIO wg stanu na dzień 31 marca 2012 r. i przekazanie w terminie trzech dni roboczych do organu prowadzącego
31 marca 2012	złożenie do organu prowadzącego sprawozdania ze sposobu wykorzystania środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli za rok 2011

DORADCA

Dyrektora Przedszkola

W NASTĘPNYM NUMERZE

- Odpłatności w przypadku choroby dziecka
- Nowe prawo w sprawie standardów kształcenia nauczycieli
- Plan działań wspierających dziecka z zaburzeniami zachowania
- Prowadzenie i przechowywanie dokumentacji pracowników przez dyrektora placówki oświatowej
- Monitorowanie realizacji podstawy programowej w przedszkolu niepublicznym

**Indywidualizacja
pracy**

NA ZAJĘCIACH
W ROKU SZKOLNYM
2011/2012

INDYWIDUALIZACJA

sposobem na wyrównywanie szans edukacyjnych

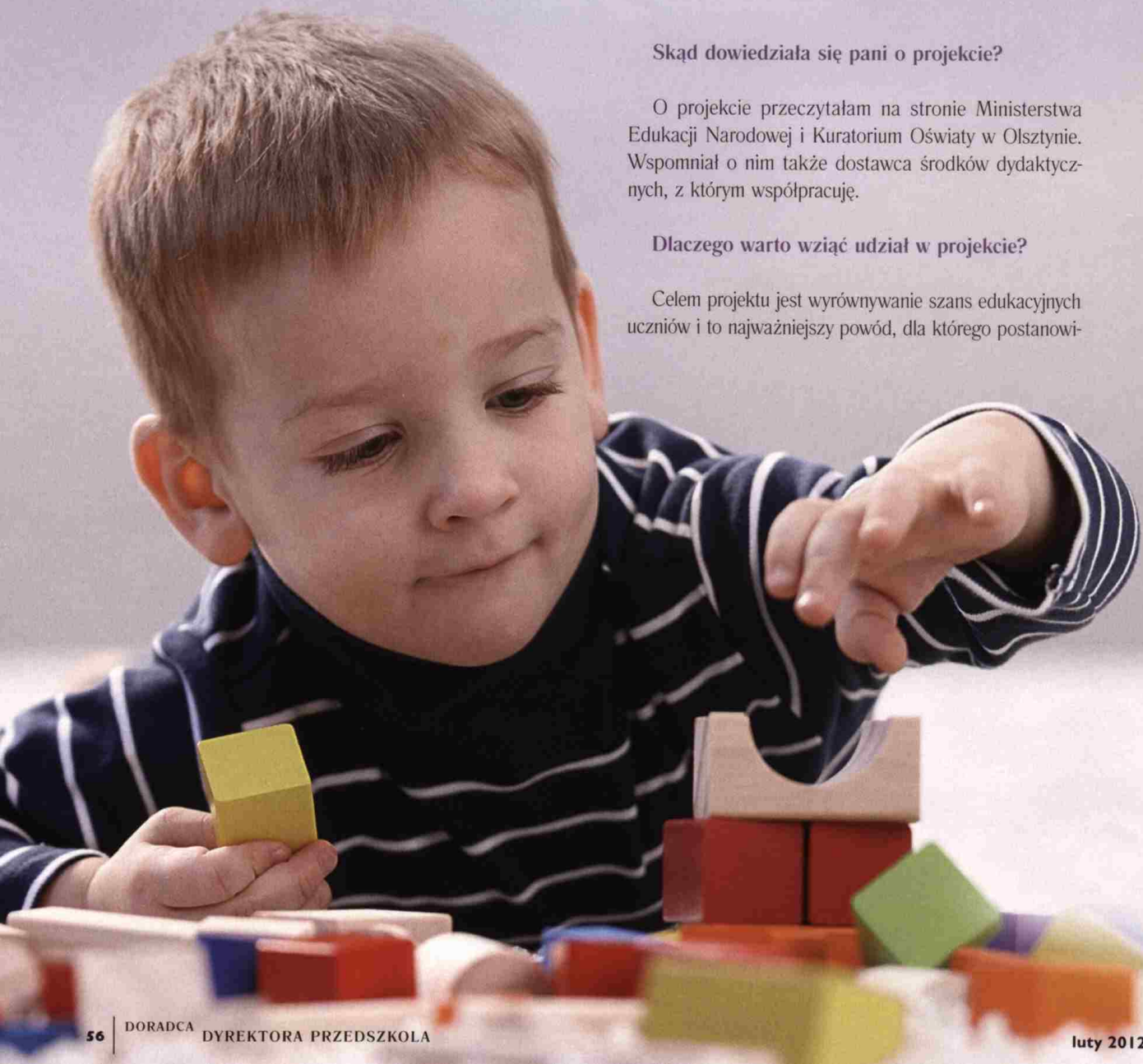
Rozmowa z Marią Rudzką, dyrektorem Specjalnej Szkoły Podstawowej nr 5 przy SOSW im. J. Korczaka w Szczytnie, która przystąpiła do projektu systemowego INDYWIDUALIZACJA PROCESU NAUCZANIA I WYCHOWANIA UCZNIÓW KL. 1–3, realizowanego w ramach PO KL.

Skąd dowiedziała się pani o projekcie?

O projekcie przeczytałam na stronie Ministerstwa Edukacji Narodowej i Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Wspominał o nim także dostawca środków dydaktycznych, z którym współpracuję.

Dlaczego warto wziąć udział w projekcie?

Celem projektu jest wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów i to najważniejszy powód, dla którego postanowi-

liśmy wziąć w nim udział. Podejmując decyzję o przystąpieniu do projektu, brałam pod uwagę korzyści, jakie przyniesie on uczniom. „Indywidualizacja” pomoże wyrównać ich deficyty i utrwalić treści wynikające z realizacji podstawy programowej. Nie bez znaczenia jest też możliwość wyposażenia szkoły w ciekawe, atrakcyjne pomoce dydaktyczne.

Równie ważna rzecz to zdobywanie doświadczenia w zakresie tworzenia i realizacji projektów unijnych oraz podnoszenie atrakcyjności oferty zajęć dodatkowych. Warto podążać zgodnie z nowymi kierunkami w edukacji, czerpać z oferowanego wsparcia finansowego, aby stworzyć dzieciom jeszcze większe szanse i możliwości wykorzystania potencjału w przyszłości.

Jak bardzo ten projekt może pomóc placówce oświatowej w realizacji celów edukacyjnych?

Plusem w realizacji projektu ze środków Unii Europejskiej jest fakt, że dotacje te stanowią dodatkowe źródło finansowania. Placówka może przeznaczyć pieniądze z funduszy na wyposażenie bazy dydaktycznej niezbędnej do przeprowadzenia procesu rewalidacyjnego, zgodnie z założeniami projektu.

Inny pozytywny aspekt to promocja placówki. Każdy zrealizowany projekt musi być promowany, np. przez informację w prasie, na stronie internetowej czy naklejki na zakupionych produktach. Informując społeczeństwo o wykonaniu projektu przy wykorzystaniu środków Unii Europejskiej, reklamujemy również własną placówkę.

Do założeń projektu należy także utrwalenie i powtórzenie wiadomości i umiejętności realizowanych na zajęciach dodatkowych w zakresie: czytania, pisania, prawidłowej wymowy, umiejętności matematycznych, komunikacji społecznej, usprawniania zaburzonych funkcji.

Co stanowiło największy problem przy wypełnieniu dokumentów zgłoszeniowych? Jak sobie pani z nim poradziła?

Nie miałam problemów z wypełnieniem dokumentów zgłoszeniowych. W pisaniu projektu pomogła szczegółowa analiza instrukcji oraz pracownik urzędu marszałkowskiego, który weryfikował wnioski.

Na co zwracała pani uwagę, wybierając środki dydaktyczne do projektu?

To nauczyciele pracujący w placówce wybierali środki dydaktyczne. Zwracali przy tym szczególną uwagę na potrzeby uczniów oraz własne w zakresie realizacji procesu edukacyjnego, dostosowując wybór do możliwości psychofizycznych i intelektualnych dzieci. Dzięki pracy z wykorzystaniem środków dydaktycznych kształcimy u uczniów takie cechy charakteru, jak: pomysłowość, wytrwałość, ciekawość, chęć rozumienia. Umożliwiają one każdemu dziecku odnoszenie sukcesów. Innym kryterium doboru środków dydaktycznych były potrzeby związane z wyposażeniem sal dydaktycznych i pracowni specjalistycznych. Brałiśmy pod uwagę atrakcyjność, oryginalność, przydatność w realizacji planowanych treści. Nie bez znaczenia była też ich jakość. Warto wybierać środki dostawców znanych na rynku, mających doświadczenie we współpracy z placówkami oświatowymi i profesjonalne podejście do ich potrzeb.

W jaki sposób nauczyciele w placówce będą indywidualizować pracę z uczniami, wykorzystując środki dydaktyczne kupione w ramach projektu?

W naszej placówce indywidualizacja stanowi podstawę nauczania i wychowania od wielu lat. Wierzymy, że każdy nasz uczeń jest zdolny na miarę swoich możliwości, a nauczyciel pełni wyjątkową rolę – odkrywcy talentów i przewodnika po ścieżkach wiedzy. Łatwiej mu tego dokonać za pomocą atrakcyjnych środków dydaktycznych, które rozwijają wiele umiejętności, rozbudzają ciekawość poznawczą dzieci i motywują je do pracy.

Nauczyciele dostosowują formy pracy, wprowadzając zabawy edukacyjne, gry i ćwiczenia praktyczne. Ważna jest oczywiście wcześniejsza diagnoza oparta na monitorowaniu umiejętności szkolnych, analizie orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej, opinii, badaniach i obserwacji bieżących postępów uczniów oraz dostosowanie treści do indywidualnych możliwości psychoedukacyjnych każdego z dzieci.

Indywidualizacja to także elastyczność w doborze treści i możliwość wydłużenia czasu pracy nad danym zagadnieniem. To praca w mniejszych grupach sprzyjająca procesowi edukacji i rewalidacji.

**KAŻDY PRZEDSZKOLAK
ZNA NA PAMIĘĆ :**

“KATECHIZM POLSKIEGO DZIECKA”

W. Belzy
**W mosiądzu !
Emaliowany !**

**Pierwszorzędna , trwała robota
grawerska.**

Cena: 398 zł brutto + koszt wysyłki
www.grawerstwo.com
chronos@grawerstwo.com
tel. 508 163 701

wym. 40 cm x 28 cm, do zawieszania na ścianie

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

TEKST: **Janina Wolot**

ZABAWY I GRY W ZAKRESIE ORIENTACJI PRZESTRZENNEJ

Kompetencje pomagające dzieciom lepiej orientować się w przestrzeni powinny się formować przy wielu okazjach, niekoniecznie podczas zajęć kształtujących pojęcia matematyczne:

- wyznaczenie kierunków od obranego przedmiotu,
- ty i ja oraz nasze otoczenie,
- orientowanie się na kartce papieru,
- poznawanie schematu własnego ciała, wytyczanie kierunków od osi własnego ciała,
- drugi człowiek i jego otoczenie: schemat ciała drugiej osoby,
- kształtując orientację przestrzenną, warto przestrzegać następujących reguł: dziecko musi samodzielnie gromadzić doświadczenia, czyli działać i mieć okazję do nazywania swoich czynności.

PRZYKŁADY ZABAW Z UŻYCIEM PLANSZ TEMATYCZNYCH:

- **tor saneczkowy** – na planszy z torem saneczkowym dziecko utrwała pojęcia o tyle w przód, o tyle do tyłu;
- **segregowanie guzików** – zadaniem dziecka jest posegregowanie guzików wg ustalonego wcześniej kryterium;
- **moja fotografia** – dziecko potrafi nazwać części swojego ciała, a także porozumiewać się miną oraz gestem;
- **dom w ogrodzie** – dziecko potrafi powiedzieć, co jest po jego prawej, lewej stronie;
- **orientuje się na kartce papieru** – dziecko potrafi zacząć rysować w miejscu, w którym słownie wskaże nauczyciel;
- **plansza miasta** – na makiecie swojego miasta dziecko utrwała pojęcia: wysoki, niski, północ, południe.

ZABAWY W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA ODPORNOŚCI NA STRES

Kształtowanie odporności emocjonalnej polega na hartowaniu dziecka w trudnych dla niego sytuacjach. Dziecko oprócz

wygrywania musi nauczyć się ponoszenia porażki oraz zaakceptowania sytuacji, kiedy kolega jest zwycięzcą.

Wykaz ćwiczeń:

- **różnego rodzaju gry planszowe**, jak również rozgrywki sportowe na świeżym powietrzu „Kto pierwszy dotrze do mety”;
- **gra – opowiadanie „Przygody leśnych zwierząt”** – dzieci same wymyślają opowiadanie o losach zwierząt leśnych.

W ZAKRESIE RYTMU I ORGANIZACJI CZASU

Kształtowanie kompetencji w obrębie tego zagadnienia przewidziane jest z dziećmi: 3-, 4-, 5-, 6-letnimi. Treści, jakie realizowane są w tym dziale, obejmują:

- wychwytywanie powtarzających się układów oraz ich kontynuowanie,
- wdrażanie dzieci do zaznaczania dostrzeżonych regularności,
- rysowanie szlaczeków, kodowanie na papierze,
- uczenie się na pamięć wierszyków, wylizaneek i krótkich opowiadań z powtarzającą się sekwencją.

RYTMICZNA ORGANIZACJA CZASU: PORY ROKU, DNI TYGODNIA, MIESIĄCE W ROKU

Propozycja zajęć:

- **dziecko potrafi przewidzieć, co będzie dalej** (kodowanie drogi wg wzoru, tworzenie opowiadań o porach roku),
- **nasz kalendarz**: dziecko zaznacza symbolami pogodę na kalendarzu grupowym,
- **dziecko układa opowiadanie z użyciem określań**: jutro, wczoraj,
- **moje przeżycia** – dziecko zaznacza na planszy grupowej, kiedy wydarzyło się coś miłego, np. urodziny lub ważne uroczystości przedszkolne i grupowe.

W ZAKRESIE PRZYCZYNY I SKUTKÓW PRZEWIDYWANIA NASTĘPSTW

Rozumowanie przyczynowo-skutkowe pojawia się w każdej sytuacji, w której dziecko uczestniczy. Sztuka polega na tym, żeby je wydobyć i by dziecko

dostrzegło związki przyczynowo-skutkowe. Kształtowanie rozumowania przyczynowo-skutkowego obejmuje następujące obszary edukacyjne:

- łączenie czynności i ich skutków,
- zmiany odwracalne i nieodwracalne,
- przewidywanie skutków w sytuacjach życiowych,
- wydobywanie rozumowania przyczynowo-skutkowego (historyjki obrazkowe),
- wzbogacanie schematów: przywoływanie w wyobraźni znanych sytuacji,
- opowiadanie własnych przygód i zastanowienie się nad ich przyczynami i skutkami,
- układanie proponowanych historyjek obrazkowych na rysunku, potem przedstawianie treści kolegom.

Wykaz proponowanych zajęć:

- **chory kotek** – omówienie przyczyny choroby; nawiązanie do chorób w grupie – podanie przyczyny,
- **wiadomość do mamy i taty** (formy komunikowania się między ludźmi, zasady zachowane podczas komunikacji),
- **od wiosny do zimy** dziecko odnajduje odwracalne i nieodwracalne skutki przemijania pór roku na podstawie plansz z porami roku.

W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA UMIEJĘTNOŚCI PRZELICZANIA

Przed rozpoczęciem nauki w klasie I liczenie jest sposobem porządkowania rzeczywistości i dlatego traktuje się je jako przejaw inteligentnego zachowania. Ćwiczenia w liczeniu prowadzi się w następujący sposób:

- gestem i słowem wyodrębnia się to, co dziecko ma przeliczyć,
- pobudza się ciekawość dzieci pytaniem,
- nie należy pouczać, karcić.

Proponowana tematyka scenariuszy:

- **domino** (układanie domina obrazkowego, cyferkowego),
- **wieża** (układanie wieży z klocków),
- **zabawa „Święto pluszowego misia”** (przygotowanie święta misia, zaproszenie gości, uszykowanie siedzeń dla gości, przyporządkowanie par),

- **liczę dobrze** (zabawy i zagadki na przeliczanie elementów w zbiorach).

W ZAKRESIE KLASYFIKACJI

Wspomaganie rozwoju klasyfikacji powinno być prowadzone przez cały czas pobytu dziecka w przedszkolu. Umiejętność klasyfikowania potrzebna jest dzieciom do tworzenia pojęć w obrębie wszystkich zakresów wiedzy. Im lepiej dziecko klasyfikuje, tym większą ma szansę na odnośzenie sukcesów w szkole.

Wykaz proponowanych zajęć:

- **zabawa w urządzenie sklepów** i kupowanie w nich,
- **organizuję ZOO** (zwierzęta w boksach),
- **urządzą przedszkole:** segregowanie i przeliczanie zabawek,
- **zabawy z klockami i guzikami,**
- **wiem, co masz na myśli** (zagadki słowne),
- **zamawiam przesyłkę** (liczenie produktów do paczki),
- **samochody i garaże,**
- **logiczne drzewko.**

W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POJĘCIA MIARY

Treści kształcenia obejmujące ten dział matematyki zawierają porównywanie dwóch obiektów i szacowanie (dłuższy, krótszy, wyższy, niższy), mierzenie długości (krokami, stopa za stopą, łokciami, dłonią, klokiem, patykiem, sznurkiem), zapoznanie dzieci z narzędziami pomiaru długości (miara krawiecka, taśma miernicza, linijka szkolna).

Wykaz zajęć:

- **mierzę przedszkole** (zmierzenie obwodu własnej sali lub budynku przedszkolnego za pomocą podanych narzędzi – dla dzieci 6-letnich),
- **wielkie eksperymentowanie ze sznurkiem** (zajęcia dowolne wg inwencji i pomysłowości nauczyciela, pokazanie jak można wykorzystać sznurek do mierzenia),
- **zabawa z narzędziami pomiaru,**
- **zawody sportowe.**

W ZAKRESIE POZNAWANIA FIGUR GEOMETRYCZNYCH

W przypadku kształtowania pojęć geometrycznych ważne są osobiste doświadczenia dzieci: manipulacje pozwalające porównywać przedmioty, dostrzegać, koncentrować się na podobnych cechach i nazywać je.

Treści kształcenia obejmują:

- wyodrębnianie kształtu z innych cech przedmiotów i nazywanie go,
- składanie większych całości, np. konstrukcje z klocków,
- efekt lustrzanego odbicia figur geometrycznych,
- projektowanie mozaik geometrycznych.

WYKAZ TEMATYKI DO SCENARIUSZY

- **orientuję się w figurach geometrycznych** (dziecko wie, jak wygląda kwadrat, trójkąt, koło, prostokąt),
- **szlaczki** (dzieci rysują szlaczki z figur geometrycznych wg zadanego wcześniej kodu lub wg własnej inwencji),
- **zabawa z lusterkiem** (zajęcia z lusterkiem, lustrzane odbicie figur, odwzorowywanie widzianego w lustrze odbicia na kartce),
- **projektuję ręcznik kąpielowy dla młodszego brata** (projektowanie wzorków na ręczniku, składających się tylko z poznanych figur geometrycznych, zabawa kolorami),
- **mały budowniczy** (dzieci budują dom, samochód z figur geometrycznych, przestrzennych lub z wyciętych z kolorowego papieru i przyklejają je na kartkę).

W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POJĘĆ OBJĘTOŚCI I WAGI

Dzieci późno zaczynają rozumieć, że ilość wody nie zmienia się nawet po przechyleniu butelki czy też, że 1 kg pierza to tyle samo, co 1 kg kamieni, mimo różnicy ilościowej. Stąd też bardzo ważne jest wprowadzenie tego działu do zajęć z edukacji przedszkolnej, szczególnie u dzieci ze starszych grup wiekowych.

Wykaz tematyki scenariuszy

- **woda w butelce** (obserwacja, czy wody w butelce jest tyle samo, co w drugiej),
- **dolewam i odlewam wodę** (zabawa w przelewanie wody, naczynia połączone),
- **ważę misia i lalkę** (zajęcia z wagą),
- **wielkie ważenie** (zabawa w ważenie różnych przedmiotów: pierza, piasku, wody, kamieni, pokazanie dzieciom, że 1 kg różnych przedmiotów/ /substancji to nadal jest tyle samo),
- **zabawa w sklep.**

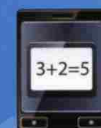

www.chmurkowo.pl

Chmurkowo pozwala wykorzystać przedszkolom potencjał Internetu:

E-dziennik – koniec z ręcznym zliczaniem godzin obecności na koniec miesiąca.

Automatyczne wyliczenie należności za posiłki i godziny obecności.

Bezpieczeństwo - podział zawartości na publiczną (strona www przedszkola) i tylko dla rodziców (dostępnej po zalogowaniu)

Arkusze obserwacji rozwoju dziecka, do których mają wgląd rodzice (w postaci czytelnych raportów graficznych),

Sprawną komunikacją nauczyciel-rodzic,

Zwiększenie uczestnictwa rodziców w życiu przedszkola.

Prognity

Indywidualna PRACA Z DZIECKIEM W PRZEDSZKOLU

Warto się zastanowić, jakie są obowiązki, rola i możliwości nauczycieli w organizowaniu i wprowadzaniu indywidualnej pracy z uczniem.

TEKST: **Jacek Stec**

Obowiązki nauczyciela

Odwołajmy się do aktualnie obowiązujących przepisów prawa, które jednoznacznie precyzują obowiązki nauczycieli dotyczące organizowania indywidualizacji pracy z dzieckiem. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, pozycja 562 z późn. zm.) stwierdza, że nauczyciel jest obowiązany indywidualizować pracę z uczniem na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

Obowiązkiem nauczyciela jest dostosowanie wymagań edukacyjnych, niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć, wynikających z realizowanego programu nauczania, do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Dostosowanie, o którym mowa, dotyczy uczniów posiadających:

- orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,
- orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania,
- opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się,
- uczniów nieposiadających orzeczenia lub opinii, a którzy objęci są pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, pozycja 1487)

stwierdza, że obowiązkiem publicznych przedszkoli, szkół i placówek jest udzielanie i organizowanie uczniom do nich uczęszczającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Pomoc ta polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka oraz rozpoznawaniu jego indywidualnych możliwości psychofizycznych. Obowiązkiem przedszkola jest tworzenie dla uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną Planów Działań Wspierających (PDW) lub Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych (IPET). Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 grudnia 2001 roku w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji lub toku nauki (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, pozycja 28) stwierdza, że obowiązkiem nauczyciela jest opracowanie dla ucznia realizującego indywidualny program nauki takiego programu.

Rola nauczyciela w zakresie organizowania indywidualizacji pracy z dzieckiem

W procesie edukacji dziecka najważniejszą rolę odgrywają rodzice, szczególnie do momentu objęcia malucha kształceniem przedszkolnym i szkolnym. To od nich przede wszystkim zależy fizyczny, społeczny i intelektualny rozwój dziecka. Oni także odgrywają główną rolę w kształtowaniu poglądów dzieci. Jednak nie wszyscy rodzice, z różnych względów – braku umiejętności wychowawczych, patologii – wywiązują się z nałożonej na nich roli tak, jakbyśmy tego oczekiwali. Stąd też z chwilą objęcia dziecka kształceniem przedszkolnym ważną rolę w edukacji dzieci mają do spełnienia nauczyciele.

Odwołajmy się ponownie do wspomnianych na wstępie przepisów prawa, które precyzyjnie określają rolę nauczycieli w zakresie podejmowania działań sprzyjających indywidualizacji pracy z uczniem. Jedną z ról, którą ma spełnić nauczyciel, wynika z definicji oceniania. Polega ono na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez uczniów wiadomości i umiejętności opisanych w podstawie programowej kształcenia ogólnego i formułowania na tej podstawie wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych.

Nauczyciele w procesie nauczania mają za cel rozpoznanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci. Dotyczy to zarówno tych

szczególnie uzdolnionych, jak i tych z dysfunkcjami. Rozpoznanie potrzeb edukacyjnych dziecka na poziomie przedszkola odbywa się w drodze prowadzonej przez nauczyciela obserwacji pedagogicznej zakończonej analizą i oceną gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole. Rolą nauczycieli jest również rozpoznanie zainteresowań i uzdolnień dzieci – w tym dzieci szczególnie uzdolnionych – oraz zaplanowanie wsparcia związanego z rozwijaniem tych zainteresowań i uzdolnień. Jedną z ról przypisywanych nauczycielowi jest informowanie dyrektora placówki o dzieciach wymagających indywidualnej ścieżki rozwoju, a także wnioskowanie do dyrektora o wydanie dziecku opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się.

Możliwości organizowania przez nauczyciela indywidualizacji pracy z dzieckiem

Wielu nauczycielom, którzy uważnie czytają zalecenia do pracy z uczniem w opiniach wydawanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, krew w żyłach mrozi informacja o indywidualizacji pracy z dzieckiem podczas zajęć. Natychmiast pojawia się pytanie: jak to zalecenie można realizować przy tak licznych grupach, w których część dzieci ma różnego rodzaju dysfunkcje, począwszy od specyficznych trudności w uczeniu się, przez niedostosowanych społecznie, zaniedbanych środowiskowo, po będących w sytuacji kryzysowej. Na pewno można. Niezmiernie istotną sprawą jest dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb dziecka przez każdego nauczyciela na wszystkich zajęciach.

Pamiętać również musimy o tym, że bez wsparcia działań przedszkola przez dom rodzinny dziecka nie będzie możliwe osiągnięcie założonych celów. Stąd też ważnym działaniem nauczycieli jest także określenie działań wspierających wobec rodziców ucznia, na przykład: udział w konsultacjach, zapewnienie dziecku materiałów do ćwiczeń, wspieranie dziecka w jego działaniach, zachęcanie go, rozmawianie z nim, poświęcanie mu większej ilości czasu, interesowanie się jego efektami i osiągnięciami w nauce; motywowanie dziecka do stałych i ciągłych ćwiczeń.

Wprowadzane w ostatnich latach rozwiązania organizacyjne dotyczące modelu polskiej oświaty są zgodne z trendami ogólnoświatowymi, preferowanymi przez UNESCO. Edukacja włączająca, która polega na włączeniu w proces nauczania – uczenia się dzieci z problemami edukacyjnymi i objęcie opieką dzieci szczególnie uzdolnionych, jest najskuteczniejszym środkiem wiodącym do systematycznego podnoszenia poziomu umiejętności polskich dzieci. Jednak najważniejszym ogniwem kształtowanego modelu polskiej oświaty jest zaangażowanie w system przemian nie tylko nauczycieli, ale także przekonanie do tych zmian rodziców. Tylko wspólne, uzgodnione, konsekwentne oddziaływanie tych dwóch podmiotów na młodego człowieka może zaowocować budowaniem społeczeństwa, dla którego edukacja będzie najwyższym dobrem, a nie złem koniecznym.

PILCH®
WYCZAROWANE Z DREWNA
gry - zabawki - pomoce edukacyjne

Lateralizacja
~~188 zł~~
168 zł

Drzewko Smutku i Radości
~~480 zł~~
430 zł

Mój Dzień w Przedszkolu
~~360 zł~~
320 zł

Tylko dla czytelników Wydawnictwa Forum obniżamy ceny do **15%**
Zamówienia z hasłem: Forum tylko do końca marca 2012!

info@pilchr.pl
tel. +48 33 855 2093
fax. +48 33 851 3903
www.pilchr.pl

W JAKI SPOSÓB UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE na zakup pomocy i sprzętu przedszkolnego?

Dobry i przemyślany projekt zwiększa szansę na dotacje unijne. Myślenie operacyjne musi objąć swoim zakresem trzy podstawowe etapy: przygotowanie i złożenie wniosku aplikacyjnego, realizację projektu oraz jego rozliczenie.

TEKST: **Dariusz Skrzyński**

Przy opracowywaniu projektów należy brać pod uwagę:

- identyfikację i charakter problemów, które trzeba rozwiązać na bazie projektu (poprzez zapoznanie się z opisami programów operacyjnych),
- sposób osiągnięcia zamierzonych celów,
- konkretne efekty realizacji projektu.

Każdy projekt edukacyjny powinien być opracowany w sposób, który prowadzi do poszukiwania coraz bardziej kreatywnych metod działania i twórczych sposobów rozwiązywania problemów. To znaczy musi wносить nowe spojrzenie na dotychczasowe sposoby działania placówki oświatowej oraz podejmować inicjatywy rozbudzające w uczniach ciekawość świata, umiejętność samodzielnego myślenia i chęć rozwijania indywidualnych zainteresowań, pasji, uzdolnień.

Przy planowaniu projektu można korzystać z rekomendowanego przez Komisję Europejską zestawu narzędzi zwanych zarządzaniem cyklem projek-

tu (ang. PROJECT CYCLE MANAGEMENT – PCM)¹ Zestaw ten pozwala zidentyfikować i opisać rzeczywistość istniejące problemy, a następnie zaplanować i wdrożyć działania mające je rozwiązać.

Analiza problemu

Pierwszym krokiem przygotowania projektu edukacyjnego jest zatem analiza problemu i uzasadnienie potrzeby jego realizacji. Na tym etapie opracowywania projektu należy precyzyjnie wskazać problem lub problemy, do których rozwiązania przyczyni się wykonanie projektu. Problem to istniejąca, niekorzystna sytuacja wymagająca zmiany. Nie musi oznaczać sytuacji bardzo złej. Problemem może być coś, co nie działa tak, jakbyśmy chcieli. Analizę problemu wykonuje się najczęściej za pomocą drzewa problemu stanowiącego zwięzły opis istniejącej negatywnej sytuacji.

Analiza problemu obejmuje zazwyczaj trzy etapy:

¹ F. Spreckley, B. Grucza, *Zarządzanie cyklem projektu*, Fundacja Fundusz Współpracy, Warszawa 2005, s. 6.

- diagnozę sytuacji;
- identyfikację kluczowych problemów;
- wskazanie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy problemami.

Analiza celów

Kolejny krok przygotowania projektu edukacyjnego to przełożenie zdiagnozowanego problemu na cel do osiągnięcia. Kluczem do przejścia od analizy problemów do analizy celów jest przekształcanie negatywnych zjawisk w postulat pozytywnego działania.

PROBLEM
(istniejąca niekorzystna sytuacja)

CEL
(obraz pożądanego stanu w przyszłości)

Analiza celów wykonywana jest najczęściej za pomocą drzewa celów stanowiącego zwięzły opis pożądanego stanu w przyszłości. Analiza celów obejmuje następujące etapy:

- opis przyszłej, pożądanego stanu,
- identyfikację potencjalnych rozwiązań,
- zamianę aspektów negatywnych w pozytywne.

Analiza strategii

Po przeprowadzeniu analizy celów należy dokonać wyboru sposobu poprawy sytuacji za pomocą odpowiedniej strategii. Analiza strategii polega na ocenie i wyborze wariantów osiągnięcia celów w oparciu o:

- uwarunkowania zewnętrzne (np. czas, budżet, priorytety UE, zasoby, akceptację społeczną),

- uwarunkowania wewnętrzne (np. zdolności organizacyjne, doświadczenie, partnerstwo).

Analiza strategii obejmuje następujące etapy:

- identyfikacja możliwych rozwiązań,
- wybór jednej lub kilku strategii,
- decyzja o wyborze strategii jako punkt wyjścia dla projektu.

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn w projektach edukacyjnych – tzw. standard minimum

Zgodnie z zasadami wyboru projektów w ramach PO KL każdy projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego musi spełniać zasadę równości płci. W celu ułatwienia weryfikacji zastosowania tego wymogu Instytucja Zarządzająca PO KL wprowadziła tzw. standard minimum, którego ocenie podlegają kwe-

■ **Warto pamiętać, że projekty są realizowane po to, by rozwiązać jakiś problem – zaproponować zmianę na lepsze, wprowadzić innowację, a nie po to, by wykonać zaplanowanie działania.** ■

stie związane z problemem zachowania równości płci w projektach współfinansowanych w EFS.

Spełnienie standardu minimum i zagwarantowanie, że zasada równości szans kobiet i mężczyzn zostanie zachowana w naszym projekcie, jest możliwe tylko wtedy, gdy myśląc o PO KL, najpierw rozpoczynamy pracę nad

projektem, a dopiero później nad wypełnieniem wniosku o dofinansowanie w generatorze wniosków. Skupienie się na drugim kroku w oderwaniu od pierwszego zdecydowanie zmniejsza szansę na spełnienie standardu minimum. Logika standardu minimum zakłada, że przygotowując projekt do PO KL, rozpoczynamy naszą pracę od analizy sytuacji i problemu, na który chcemy odpowiedzieć. Pominięcie tego etapu i zaczynanie pracy od przedstawienia działań, jakie pragniemy zrealizować, również zmniejsza nasze szanse na spełnienie standardu minimum. Kluczowa rola analizy przy konstruowaniu projektu, potwierdzana zarówno metodologią planowania projektów, jak i konstrukcją standardu, sprawia, że bez zastanowienia się, na czym polega problem, na który odpowiada nasz projekt, niemożliwe jest udzielenie odpowiedzi na wątpliwość typu: co wpisać w rezultatach czy ile kobiet

ChildsPlay®
BEZPIECZNE PLACE ZABAW

HEMET

Hemet Sp. z o.o.
ul. Fabryczna 23a, 65-001 Zielona Góra
www.hemet.zgora.pl e-mail: hemet@hemetin.pl

tel. 68/ 453 05 00, fax 68/ 320 85 30
www.placzabawy.eu www.facebook.com/hemetspzoo

i mężczyzn należy wpisać do grupy docelowej. Zasada równości szans kobiet i mężczyzn nie może być traktowana mechanicznie. Jej rozumienie i przełożenie na praktykę projektową każdorazowo musi wynikać z dokładnej analizy problemu.

Czym jest analiza sytuacji kobiet i mężczyzn w projektach edukacyjnych

Analiza sytuacji kobiet i mężczyzn w projektach edukacyjnych to spojrzenie na edukację z perspektywy tego, w jaki sposób przygotowuje ona dziewczynki i chłopców do pełnienia ról społecznych i zawodowych, a więc tego, czego w PO KL uczymy już osoby dorosłe w odniesieniu do rynku pracy, nauki i badań itp. Analiza sytuacji kobiet i mężczyzn w projektach edukacyjnych polega na pokazaniu liczby dziewczynek/chłopców będących grupą docelową projektu oraz na odniesieniu się do istniejących barier równości w obszarze edukacji. Ponieważ zróżnicowana liczba dziewczynek i chłopców uczęszczających do danego przedszkola nie jest nierównością płci, lecz faktem demograficznym, projekt podaje te dane. Jeżeli natomiast wszystkie dzieci otrzymują tę samą ofertę edukacyjną, to celu projektodawcy nie stanowi zmiana istniejących proporcji. Liczby w podziale na płeć są ważne w przypadku, gdy wsparcie w ramach projektu kierujemy tylko do części dzieci. Wówczas projekt powinien zakładać rekrutację do projektu zapewniającą udział uczennic i uczniów proporcjonalny do ich udziału w grupie wszystkich dzieci w danej placówce.

Jak realizować równość szans kobiet i mężczyzn w projektach edukacyjnych przedszkola

W planowaniu projektów edukacyjnych w przedszkolach i szkołach, z perspektywy zasady równości szans kobiet i mężczyzn, należy zwrócić szczególną uwagę na:

- **liczbę dziewczynek i chłopców**, którzy wezmą udział w projekcie;
- **bezpośrednie odniesienie się do barier równości** (jednej lub kilku) na etapie uzasadnienia potrzeby realizacji projektu, celów oraz planowanych działań i rezultatów – przygotowanie nauczycieli do prowadzenia zajęć w sposób niestereotypowy i równościowy, który umożliwi włączenie w równym stopniu dziewczynek i chłopców do każdego rodzaju zajęć. Nauczyciele powinni być świadomi wpływu stereotypów zarówno na sposób prowadzenia zajęć, jak i dobór materiałów edukacyjnych. Prowadzący winni promować postawy szacunku dla odmienności i różnic, uznania równych praw i obowiązków bez względu na płeć, a także w aktywny sposób zachęcać młodzież do przełamania stereotypów płci;
- **niestereotypowy przekaz kierowany do dziewczynek i chłopców** lub dodatkowe zajęcia równościowe przeznaczone dla dzieci obu płci, uczące postawy szacunku wobec siebie i budujące świadomość o możliwości dokonywania wyborów bez względu na społeczne oczekiwania wobec naszej płci, np. dodatkowe zajęcia na temat stereotypów mogłaby pokazać dzieciom, że dziewczynki mogą zostać uczonymi i być bardzo dobre w matematyce, chłopcy zaś – dobrymi opiekunami czy nauczycielami;
- **zapewnienie, że dziewczynki i chłopcy mogą uczestniczyć w równym stopniu w oferowanych zajęciach**, przy czym ważne jest, aby zachęcać i ośmielać dzieci do przełamania stereotypów;
- **wprowadzenie dodatkowych zajęć** poświęconych kwestiom równości płci i rozwiązywaniu problemów bez użycia przemocy, które przekażą dzieciom umiejętności radzenia sobie z trudnymi uczuciami, dyskryminacją, wykluczeniem, uprzedzeniami, szykanowaniem w relacjach z rówieśnikami/rówieśniczkami;
- **zaangażowanie rodziców** obu płci w życie przedszkola ze szczególnym zwróceniem uwagi i wsparciem dla zaangażowania ojców i opiekunów;
- **zorganizowanie pracy przedszkola w sposób odpowiadający na potrzeby pracujących rodziców** i umożliwiający godzenie życia zawodowego z prywatnym – jest to szczególnie istotne w przypadku rodziców samodzielnie wychowujących dzieci (przede wszystkim kobiety);

Wskazówki dla dyrektora i nauczycieli

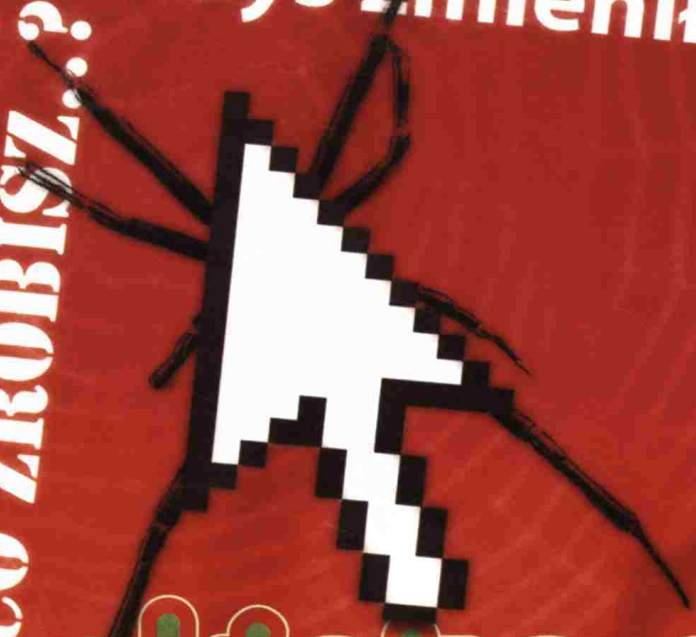
Zanim złożysz wniosek:

- zapoznaj się z dokumentacją konkursową oraz dokumentami programowymi dla PO KL (www.efs.men.gov.pl lub strony internetowe instytucji odpowiadających za wdrażanie Priorytetu IX w danym województwie);
- zaznajom się z podręcznikami dla projektodawców projektów,
- przeanalizuj karty oceny formalnej i merytorycznej oraz wzór umowy o dofinansowanie,
- przeczytaj instrukcję obsługi i wypełnienia Generatora Wniosków Aplikacyjnych,
- wypełnij treścią projektu formularz wniosku w generatorze,
- zapisz wniosek na dysku, sprawdź poprawność danych, wydrukuj wniosek,
- dokładnie obejrzyj wydrukowany projekt,
- zweryfikuj wniosek przy pomocy listy sprawdzającej,
- podpisz wniosek (przez osoby upoważnione).

Rzetelna analiza problemu i znalezienie źródła finansowania to dopiero początek drogi tworzenia, a potem realizacji każdego projektu. Droga ta z jednej strony jest pasjonująca, bo stwarza możliwości uruchomienia drzemiącego w każdym z nas potencjału kreatywności. Z drugiej strony zaś jest trudna, bo wymaga ogromnej dyscypliny w zakresie przestrzegania harmonogramów realizowanych działań i wydatkowanych środków finansowych oraz konsekwencji w podejmowaniu decyzji przy realizacji projektu.

W jakim kierunku?
jak myślisz...?
w jakim celu? co sądzisz...?
podaj Co byś zmienił...?
wykształcenie? dlaczego?

TAK NIE
gdzie? WIEM
kiedy? kto?
CO ZROBISZ...?

Webankieta.pl

**W sieci pytań
znajdziesz odpowiedzi**

Skorzystaj z okazji i przygotuj ankietę.

Webankieta.pl – to profesjonalne narzędzie,
dzięki któremu samodzielnie:

- 1** Zaprojektujesz ankietę
- 2** Błyskawicznie zgromadzisz odpowiedzi
- 3** Obejrzyysz i przeanalizujesz wyniki

Bajkowe Wychowanie

Zestaw 6 Bajek wychowawczych dla dzieci wraz z propozycjami gier i zabaw

W skład zestawu wchodzi:

- bajka, której treść dostosowano do potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym
- scenariusz rozmowy z dzieckiem z pytaniami dotyczącymi treści bajki
- gry i zabawy relaksacyjne, logopedyczne, ruchowe

Bajka 1

„Magiczne słowo Przepraszam”

uczy dziecko posłuszeństwa

Bajka 2

„Kieszonkowy czarodziej”

pomaga dziecku kontrolować emocje

Bajka 3

„Straszydła i Straszydelko”

pokazuje dziecku jak przezwyciężać lęki

Bajka 4

„Wyprawa w nieznane”

rozwija u dziecka samodzielność

Bajka 5

„Przyjaciel Delfinek i piraci”

uczy dziecko pracy w grupie

Bajka 6

„Gwiazdka z nieba”

kształtuje u dziecka wiarę w siebie

ZAMÓW! www.bajki.e-forum.pl